

ARGIA

**MICHELLE
ALLIOT-MARIE**

«Euskal
departamenduaz
termino
pragmatikoetan
mintzatu behar dugu»

INMIGRAZIOA

Paperak edo
'charterra', beste
irtenbiderik ez

JOSEAN KEREJETA

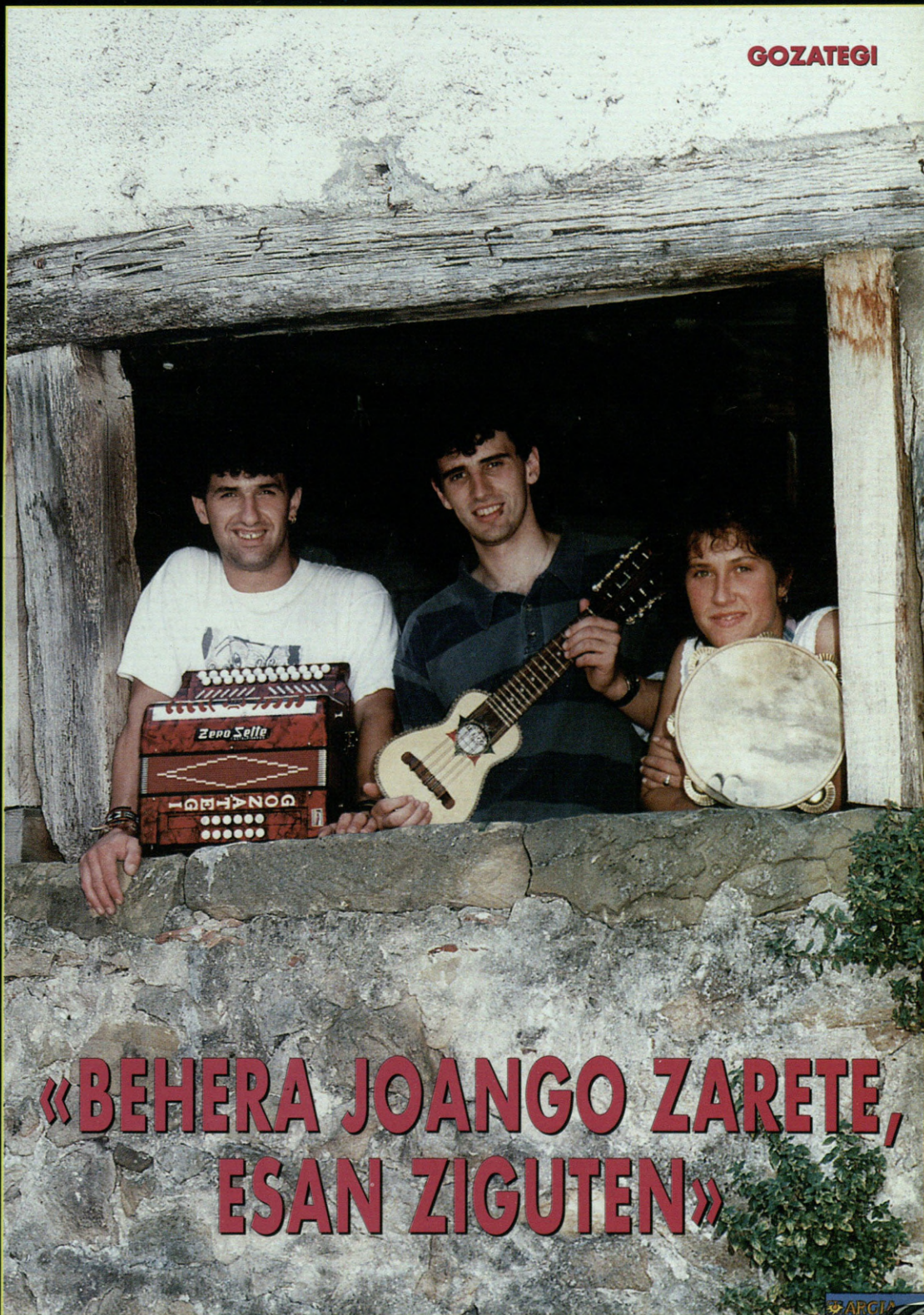
«Berritu ezean,
jokalaria edo talde
osoa aburgesatu
egiten dira»

BERTSOLARITZA

Hitzaren kirolaren
marka eta milioiak

GOZATEGI

**«BEHERA JOANGO ZARETE,
ESAN ZIGUTEN»**

BAZTANDARREN BILTZARRA: HISTORIA LUZEA DU ELKARTEAK

ORAIN ARGIA REN HARPIDEDUN EGINEZ GER

HAUETAKO

OPARIREN BA

ESKURATUKO DU

DOHAINI

ANTTON OLARIAGA

Alukiss

BASOTIK EDANEZ

IDAZLEEN PIZTIARIOA BARRUAN

erein

ALUKISS-BASOTIK EDANEZ

ANTTON OLARIAGA

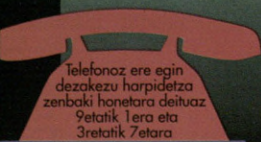
POSTERRA (63 x 43): GERRA AURREAN ARGIA REN HARPIDEDUN

ZEN FAMILIA BAT SUPAZTER ONDOAN.

KIOSKOAN BAINO

%20a MERKEAGO

ARGIA REN HARPIDEDUN IZAN ZAITEZ

Telefonoz ere egin
dezakezu harpidetza
zenbaki honetara deituz
9etatik 1era eta
3etatik 7etara

943 - 37 15 45

ANTTON OLARIAGAREN
ALUKISS - BASOTIK EDANEZ

ARGIA REN POSTERRA

HARPIDETZA TXARTELA

☎ (943) 37 15 45

FAXA: (943) 36 10 48

IZENA _____ 1. DEITURA _____

2. DEITURA _____ TELF. _____

HELBIDEA _____ POSTA KODEA _____

HERRIA _____ HERRIALDEA _____

BANKU EDO AURREZKI KUTXA _____

SUKURTSAL HELBIDEA _____ SUKURTSAL ZKIA. _____

KONTU KORRONTEA/LIBRETA

Enitateak

Sukurtsala

K.D

Kontu zenbakia

ARGIA: Zirkuitu ibilbidea 15

LASARTE-ORIA 20160

HARPIDETZA SA

(BEZ barne)

Hego Euskal He

12.100 pzt

Ipar Euskal He

685 libera

Espainia 12.100

Beste Atzerri

15.750 pzt

Airez 24.850 p

Euskal Kultura

URTEKARIA e

etxean jasoko

6. Politika kronika. IÑAKI URIARTE.
8. Michele Alliot-Marie: «Euskal Departamenduaz termino pragmatikoetan mintzatu behar dugu». MIKEL ASURMENDI.
12. Eliza ugari okupatu dituzte Frantzian dokumenturik gabeko immigrante afrikarrek. JULEN ARRIOLA
16. Helms-Burton legeak euskal esportazioei ere kalte. XABIER ARANBURU.
18. Uda ostean aurkeztuko da enpresak euskalduntzeko taldea Arrasate Antzokian. AITOR AZKONBIETA.
20. Kaleetan behin-betiko zainketa elektronikoa egiteko proiektua aurrera doa. AINHARA ZUAZABEITIA.
23. Baztandarren Biltzarren 33. ekitaldia igandean Elizondan. JON ABRIL.
26. Postontzietako publizitatea aztertu eta hau arautzeko eskaera egin du Eguzkik Donostian. ARANTXA ERASUN
28. Josean Kerejeta: «Berritu ezean, jokalaria edo talde osoa aburgesatu egiten dira». MARTIN AGIRRE.
34. Kultura kronika. RITXI LIZARTZA.
37. Gozategi: «Inbidiak jota dago asko: albokoena kritikatzeko beste lanik ez dutenak». MAITE ARTOLA
40. Jon Letamendik ikertu duenez, zinematografoa Gasteizen 1897an izan zen lehen aldiz. MYRIAM GARTZIA.
42. Bertsozale Elkartea krisiak jota dagoen honetan, bestelako irudia da bertsolariena. JON ABRIL
45. Argitalpenak. MAITE ARTOLA.
48. Irrati-telebista. ARRITXU ZELAIA.
52. Aukeran. GURUTZE IZAGIRRE.
56. Denborapasa.
58. Gure ttikian handixa. JOXE MARI OSTOLAZA.

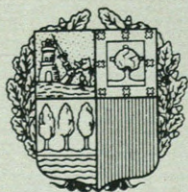

JOSEAN KEREJETA: Azken bederatzi urteak Taugres-Baskonia gidatzen eraman ditu, lesio baten eraginez jokalaria lanak alde batera utzi behar izan zituenetik. Taugres-Baskoniaren azken aldiko eraberritzeaz jardun dugu, besteak beste. «Taldea aburgesatu egiten da berritu ezean» esanez arrazoitu ditu aldaketak. /28

POLITIKA: Euskal Departamenduaz termino «pragmatikoetan» mintzatu behar dugu, Michele Alliot-Marieren aburuz. Euskal Herriaren garapenareko beste egitura batzuk egon badaudela azpimarratu digu. Bestalde, «abertzaleak bidegurutze batean» daudela uste du. Horretaz guztiaz jardun zaigu. /8

GOZATEGI: Oriara gerturatu gara; eskatuta ere inork hainbeste muxu jasoko zituela sinesteak lanak ematen baititu. Errealitateari, ordea, ezin uko egin. Plazak gainezka dituzte, jende guztia ahotan «Nirekin» kantua dabil, eta lehenengo diskoan saltutako 17.000 aleak erraz gaudituko dituztela uste dute «Ainhua» bigarrenarekin. /37

Eusko Jaurlaritzako Kultura Sailak
diruz lagundutako aldizkaria

Gipuzkoako Foru Diputazioa

Kultura eta Euskera Departamendua

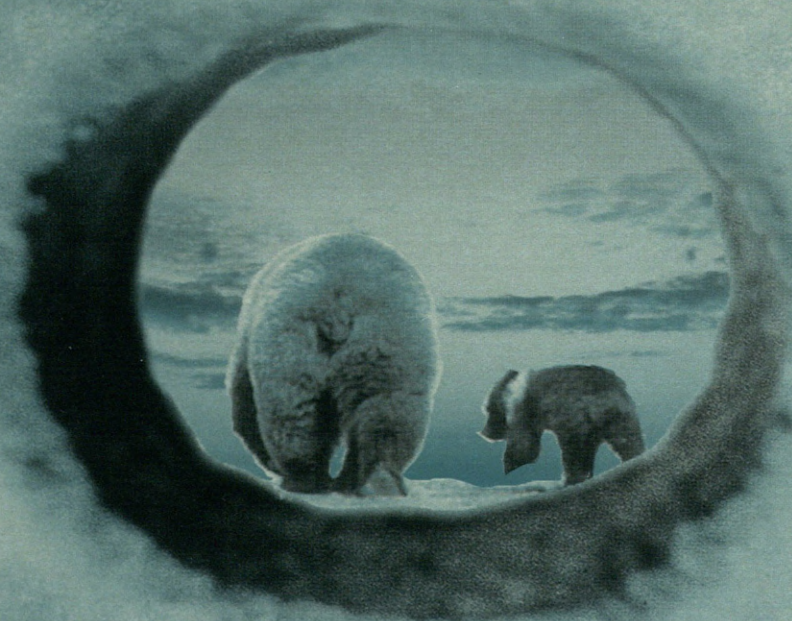
Argitarapen honen edizioko laguntzaile:

En la edición de esta publicación colabora:

kutxa

fundazioa
fundación

TXURA BAINO GEHIAGO.

ANTZA

Maisuen Eskutik

soluzio grafikoak

IRAKUR- LEAK MINTZO

Zamudioko eskolari eta delegaritzari: eskerrik asko

— ESKERRIK asko zuek ezagutzeko parada izan dudalako.

— Eskerrik asko titularra eta ordezkoa bereizten irakasteagatik.

— Eskerrik asko harria bota eta eskua ezkutatzeko trebezia erakusteagatik.

— Eskerrik asko bakarraren aurka oso ausartak zaretela erakusteagatik.

— Eskerrik asko zuek emandako gezurraren, beldurraren, egurraren irainaren eta autoritarismoaren lezioen-gatik.

— Eskerrik asko pozoinaren artean keinu gizatiarren bat aurkitzeko abagunea eskaintzeagatik.

— Eskerrik asko erakutsi didazuen elkartasunagatik.

— Eskerrik asko langabezira joateko eman didazuen laguntzagatik.

— Eskerrik asko zer egin behar ez den irakasteagatik.

— Eskerrik asko inoiz elkar ikusteko eman didazuen aukeragatik.

— Eskerrik asko, eskerrik asko hitzari hitz itsusietatik libratu naudelako.

**PELLO SARRIEGI URRETABIZKAIA
BARRIKA (BIZKAIA)**

Orwellen «1984» eleberria gogoan

BETIDANIK aipatu izan diet lagunei George Orwellen «1984» eleberria dela irakurri dudana literatur lanik ederrenetakoa. Baina ez dut eskutitz hau literaturaz hitz egiteko idatzi, gaur egun

Euskal Herriko edozein herritan bizi dugun errealitate sozio-politikoaren inguruan hausnarketa bat egiteko bai-zik. Azken batean, «1984» liburua gogora arazten bait dit egun jasaten dugun kontrol-egoera amaigabe honek.

«1984» eleberrian Orwelllek etorkizuneko gizartea isladatzen du. Fikzioztat joko dute askok, baina horretara goazela iruditzen zait niri. Eta horren adibide argia da euskal gizarteko gazte sektore batek pairatzen duen jazarpen etengabea: kontrola, azken batean. Eta nagusiki, kontrol poliziala.

Halako girotan mugitu ezkerro, kontrolatu; halako tabernetan ibili ezkerro, kontrolatu; manifestaldietara joan ezkerro, kontrolatu; mugimendu sozial jakin batzuetan sartu ezkerro, kontrolatu... Dena kontrolpean eduki nahi dute. Beraiei deseroso egiten zaizkien sektoreak kontrolatu, eta ahal den neurrian sektore horiek deseroso sentiaraztea lortu. Hildako gaztedi eta gizartea nahi dute, beraien kontra arituko ez dena. Helburu batekin: boterean jarraitzea, euren poltrona erosoetan, eta poltsikoak diruz gainezka dituztela.

Adibideak askotxo ditugu. Eta azkenaldian 'modan' jarri den bideokamaren metodoa da nagusia. Atutxaren ertzainek jarri zuten modan bideokamaren erabilera. Eta orain gure herriko edozein txokotan jarri asmoz dabilta. Martxa honetan, sekulako artxiboa moldatuko dute 'gure' agintari eta polizi-buruek: bakoitzaren aurpegi, izen eta abizenekin. Bejondeiela! «1984» eleberrian bezala, laster historia ere aldatzen hasiko zaizkigu.

**KEPA EZEIZA
TOLOSA (GIPUZKOA)**

H I R U K O

T X I K I A N

Eurososa

E

urokopa honek, sosa, prentsa eta futbola, aga erraldoi baten osagaiak direla erakutsi digu. Bosmanen aldeko epaiak,

jokalarien kontratazioen prezioak merketuko zituela zioten kazetari adituenek, euren analisiaren parera jo eta erdiz erdi asmatu dutela baina alderantziz erabat, frogatu du Eurokopa honek. Zeren, talde finantzieroek euskarri, prentsa eta bereziki telebista kateak beso hartuz, futbola eta futbolariak inork gutxi irudikatu mailara altxatu dute orain arteko merkatua saltaraziz. Euskarriak, geroz eta azkarragoak. Besoak, inoiz baino luze eta zabalagoak. Ondorioz, futbolak sekulan ez bezalako hedakuntza. Futbolariak norenak? Auskalo! Kasu bakoitzak, kontratazio moeta ezberdineko mertzenarigo antzeko figura sor baitezake. Eta bitartean, nere lagun Lukenek dioen bezala, ikusleak kirol berri bat praktikatzeko hasiak gara: aulkibala. Eta urrik ematen diguten bitartean, gaitzerdi. Ordaintzera behartzen gaituztenean, orduan bai komeriak. Euro-par Liga laister, eta ordainduta. Eta kazetari eta aditu ez naizenez, baietz asmatu honetan.

JOXE MARI OSTOLAZA

ARGIA

JABEA: ZERUKO ARGIA, S.A.L.

LEHENDAKARIA: Joxe Mari Irazusta.

ZUZENDARIA: Pello Zubiria.

Kontseilu Editorialeko

Arduraduna: Baleren Bakaikoa.

Erredakzioa: Xabier Aranburu, Arantxa Erasun, Mikel Jauregi, Juan Joxe Petrikorena, Arritxu Zelaia.

Maketazioa: Berdaitz Goia.

Dokumentazioa: Ernesto Ibarluzea, Ainhoa Gerra.

Administrazioa: Jasone Larrarte.

Harpidetza: Olatz Korta, Elena Guinea, Maider Amenabar.

Hedapena: Isabel Bereziartua.

Publizitatea: Inigo Txintxurreta, Nekane Zubeldia, Itziar Diaz de Durana, Miren Larrarte.

HELBIDEAK

GIPUZKOA: Zirkuitu ibilbidea, 15. pabiloia. 20160 Lasarte-Oria.

Tlf: 37 15 45. Faxa: 37 34 03/36 10 48.

BIZKAIA: Zaballburu 2, 1. ezkerre. 48003 Bilbo. Tlf: 410 34 34. Faxa: 410 37 15.

IPARRALDEA: Xalbardin baita. 64122

Urruña. Tlf: 59 47 60 00. Faxa: 59 47 60 01.

NAFARROA: Iratxeko Monastegia 70, 3. ezkerre. 31011 Iruñea.

Tlf: 17 80 78. Faxa: 17 80 77.

LEGE GORDAILUA: NA 80-1963.

ISSN: 0213-909X.

BATZORDE PAREKIDEA: 72562 E.

INPRIMATEGIA: Antza, S.A.L.

INFORMATIKA: A.S.P., S.A.L.

Sanferminen ostean

SANFERMINAK amaitu diren arren politikarien dantzak segitzen du Nafarroan. Alderdiek astebeteko tartea hartu zuten entzierro eta entzierro bitartean lehendakari berriaz hausnartzeko, baina ez dirudi Miguel Sanz ez den bestek hartuko duenik erresuma zaharreko ardura. Gakoa ez datza, hortaz, patroia- ren aukeraketan, makinista bidaia la- gunen hautaketan baizik. UPNk ez du boto nahikorik eta auzora jo beharko du laguntza eske. CDNren laguntza ona liteke, bertan Sanz lehendakariorde- tzatik kanporatu zuen Juan Cruz Alli ez balego. Atzora arte deitoratutako PSN dateke lagun interesatuena, aldian be- hinerako behintzat. Jakina da boterea- ren itzalean ere itsusiak txukundu egi- ten direla eta etorkizun beltzak argitu. Dena den ez ahaztu kontu zahar eta ez hain zaharrek argitzeke dirautela.

SANZEK *navarrismo* dosi berriak es- kaini zituen asteleheneko mintzaldian. EAE alboan egonda ere, nahiago ekial- de zein hegoaldeko auzoetara begira- tzea. Azkenera helduta, Damoklesen ezpatak Senatuan hauts dezake zorroz- tasunez hari meheko albainu instituzio- nala, eta hori badaki UPN-PPk.

Lurraldetasuna eta autodeterminazio eskubidea aitortzea eskatu izan du ETAK gatazka bortitza konpontzeko

proposamenaren ardatz. Madrilgo Itu- nak, egun batzuk lehenago Ajuria Enean egindako aldarrikapena mahai ganean izan arren, ez zuen berretsi, nahiz eta alderdi berdintsuak jezarri mahaian. Elkarrizketaren bideak gero lagun gehiago batzen dituen arren, ba- dira gogorkeriaren tentazioa erakarga- rriago sentitzen dutenak. Nazioarteko laguntza, ekimen polizial gehiago eta azkenean aurrekoa belauniko dagoe- nean solastu.

Bitartean ETAK su etena eten eta suari ekin dio. Logikoa, demokratikoagoa

eta zibilizatuagoa liteke gauzak beste era batera konpontzea, baina gehiegi dira, tamalez, Madrilen nahiago dute- nak gerra KAS alternatiba baino.

PRESOEN hurbilketa ospetsuaz ere ez da gauza berririk aipatu. Legeak lege, helburu politikoak horren gaine- tik daude. Arlo honetan behintzat PPK ez du hainbatetan goraipatutako legea bete, eta sakabanaketak bere horretan dirau. 32 presoren hurbilketa, oraingoz anekdota hutsa da.

IÑAKI URIARTE

ESTETIKA ETA PRAKTIKA

IRLANDARA beti begiratu behar du euskaldunak, eta han hegoaize epela dabilenean baino are gehiago ekaitzak gogor jotzen duenean. Berrito martxan da britaniarren kontraintsurjentzia, intentsitate ahuleko gerra. Honen berri —oinarriztat pozoinketa, desinformazioa eta manipula- zioa dituen gerra modernoaz— zerbait baino gehiago ja- kitea egokitu zitzaion zendu berria den Juanjo Etxaberi ere. Bere esaldi guztien artean, larrosak zaintzen zituela argi- tzeke esan ziguna dabilkio honako honi egunotan jira-

-biran: «Estetika praktikari lotzea gustatu zait beti». Politi- karien jarduerak aldiz behar baino gehiagotan itxuraren araei bakarrik egiten die kaso. Ezer aldatu ezean ere, aldarrikatutako printzipioak hutsean gelditu arren, irudi ona eman. Frantsesez «convenable» esaten dutena. Edo ingelesez «politically correct». Euskal Herriren entzierroa luzatzen doa kale luzez, Bitoriano, baina hori bai, argaz- kian oso dotore gelditu gara guztiok. Agian, politika eta herrigintza gauza bera ez direla ez ginen ohartuko.

PELLO ZUBIRIA

JAKES ABERRI REN TARTEA

IPARRALDEA ETA HEGOALDEAREN ARTEKO HARREMANAK

Borondate politikoa falta

Euskal Herriko lurralde sakabanatuak berbatzeko ahalegin orok badu gure onespentik. Euskal Herriaren ukazioa nazioarte mailako mugaz zatitzeraino ezezik urrutirago ere eraman baitute estatu frantses eta espainolak; hots, bakoitzak bere menpe duen Euskal Herriaren zatia ere erdibitu egin dute. Horrela bada, Nafarroa eta Baskongadak diote politikari espainolek. Eta Parisek Pirinio Atlantikoen departamenduan tartekatua du Iparralde. Nafarroa eta Euskadiko Autonomia Estatutuei esker badute bi herrialdeok elkarrekin harreman zuzenak izateko aukerarik, Madrili baimenik eskatu gabe. Pozgarria deritzot, dudarik gabe, aukera horri.

Benetako borondate politikoa behar da, ordea, orain artean azaldu ez den borondatea (Nafarroan, bertako buruzagien anti-euskaldunismoaren eraginez; EAJn, Gernikako Estatutuaren bidez hiru probintziaren autonomia eskuratzearren ez duelako jakin, edo ahal, Hegoaldeko lau probintziena lortzen, frankismoaren ondorengo mapa autonomikoaren banaketa berrian).

Gogoan dugu lau herrialdeen batasunaren aldeko girorik bazela orduan, eta horren lekuko dira 1977ko ekainaren 15eko hauteskunde legegileak. Edo lau probintzietako hautetsiak, joera guztietakoak, denek azaldu

baitzuten Gernikako arbolaren pean biltzeko asmoa. Eta EAJk sasoi hartan PSOErekin Senaturako izenpetutako itun autonomikoa, jeltzale historiko bat -Manuel Irujo- nafarren botoei esker senatura eraman zuen ituna.

Guri dagokigunez, berriz, Iparralde abertzaleen buruetan baino ez da esistitzen. Iparraldeko gure hiru probintziek ez dute inolako izaera juridikorik. Eta hitzarmenak gauzatzeko (Nafarroak eta EAEk egin berri duten bezala) esistitu egin behar da.

Iparralde juridikoki esistitzen ez denez, errealitateari adarretatik heldu beharrean gara. Baionako Merkataritza eta Industria Ganbararen jokabidea exenplugarria izan da: mugen arteko bidea era pragmatikoan zabaldu du. Gaur egun, asko aldatu dira mentalitateak Iparraldean, eta lagundu du horretan belaunaldien berrikuntzak. Baina interes ekonomikoek ere izan dute horretan zerikusirik. Galdegin bestela Carrefourren, Euskal Kostaldeko merkataria eta inbiliariei edota Zuberoako ingurune turistikoetan bezero 'espainolen' garrantziak. Galdegin arduradun ekonomiko eta politikoei ea pezetaren baliogutxitzeak ez ote duen kalterik egin sektore horietan. Edo, alderantziz, zentzu positiboan, Hegoaldeak Iparraldean egindako inbertsioek (Ucin altzairutegiaren etorrera azken adibidea) ez ote duten eraginik hemengo bilakaeran. Iparraldeko gizarte zibila hasia da garapen eskemak bilatzen, ez instituzioek horrela erabaki dutelako, herri borondateak bultzatuta baizik.

Beharrezkoa zaigu, beraz, Topoa Hendaiaren gelditu beharrean Baionaraino heletzea, eta, beste zenbait elkar-loturarekin batera, Baiona-Donostia ardatza gauzatzen saiatzea, Europan errealitate bihurtzea. Dudarik ez, euskaldun egiten gaituen euskara martxan da aspalditik zazpi probintzietan. Euskaltzaindiako Presidentea ez al da, bada, Iparraldeko 'herriar frantsesa'? Argi dago Iparraldeko gizarte zibila borondatezko bultzadak ez duela bere tamaina onena hartuko, Hegoaldearekiko harremanei dagokionez, harik eta geure instituzioak izan arte. Idealismo abertzaleak lurralde batasuna eta subiranotasuna nahi litzuke, baina pragmatismoak agintzen digunez, Iparraldeko herritarren atxekipena gureganatu behar dugu, Frantziako Konstituzioarekin bat etorriko den Zuzenbideko Erakunde baten bitartez: Euskal Departamenduaren bitartez.

Bestalde, Iparraldeko eta Hegoaldeko egoerak ez dira konparagarriak indarkeria egoerari dagokionez. Gutxiengoa gara hemen abertzaleok, %10-15, joera guztietakoak bat eginda. Biolentzia politikoa, egon badago ere, oso eragin eskasa du jardura sozial eta politikoan. Frantziako Gobernuarekin eta bertako agintariekin aritzerakoan gehien nabarmentzen den gaia zera da, errefuxiatuen egoera. Eta horiek berarekin daskarren gartzelaratze, kanporatze eta estraditatzeko soka. Iparraldeko abertzaleek, alor honi dagokionez, etenik gabeko elkartasuna adierazi behar dute gerora ere.

Arabako diputatu nagusiaren karguan igandean urtebete bete ondoren, **Felix Ormazabal**ek ondoko adierazpen hauek egin berri ditu: «Gaur, orain urtebete baino euskaldunagoa sentitzen da Araba; ez zehazki abertzalea, EAEn orain urtebete baino barneratuagoa baino».

Honela mintzatu da Frantziako eta Espainiako polizien arteko elkarlanaz **Jean Louis Debre** Frantziako Barne ministroa: «Gure ofizialekin elkarlanean dibarduten, oso ongi gainera, eta lotura lanak egiten dituzten espainiar ofizialak badaude Frantzian. Baina Espainiako Barne ministroari ETAko kideek Frantzian dituzten ezkutalekuetaz galdetu izan diodanean, 'komentatzen da...' ho-

rretatik aurrera egiteko gai ez da izan. Eta hori ez da nabikoa». Bestalde, **Jose Maria Benegas** PSE-EEren lehendakariaren aburuz, «PPk nabi dituen komunikazio-bide guztiak mantendu ditzake ETArekiko. Dena den, Perez Esquivelen bitartekaritza-bidea filtratzea nabiko arduragabe jokatzeko izan da. Erabili zitekeen, edo ez, edo bere horretan utzi, baina okerrean da filtratzea, ezerezean utzi baita».

Honako hau idatzi du **Xabier Arzalluz** EAJren EBBko lehendakariak: «Gu guztiok, KASeko kide ez garen arren, ezta sikira HBko Mahai Nazionalako kide ere, pentsatu izan dugu eta pentsatzen dugu, baita gure sendiek ere, telefono bidezko entzuketak jasaten ditugula; eta gure bizitza eta bizitzan zehar egin ditugunak,

egiazkoak edo ustezkoak, 'Peroteren paperen' artean daudela».

Iñaki Anasagastik ere idatzi du iragan ateburuan artikulurik. «Juan Jose Etxabek ez zuen inolako zerikusirik iragan ostiralean Donostiako Kontxako pasealekuan 'gora ETA!' oibukatu zigun 'marjinatuarekin, honek berdin-berdin oibukatu baitzetzakeen 'behera hanburgesak!», idatzi zuen beste gauza batzuren artean. Bestetik, **Joselu Cereceda** LABeko koordinatzaile ohi eta preso ohiak adierazi duenez, «euskal gizarte osoak hitz egiten duen unean, mundu guztiak euskal gizarteak erabakitakoa onartuko du. Hala ez balitz, kritika basatia mereziko genuke, eta orain bidezkoa ez den moduan deitzen digutena deitzeko eskubidea izango lukete: antidemokrata».

Michele Alliot-Marie, Donibane Lohizuneko auzapeza eta RPRko diputatua Parisen

«Euskal departamenduaz termino pragmatikoetan mintzatu behar dugu»

Herriko etxean hartu gaitu. 50 urte betetzear den andere hau 1986an izan zen Ipar Euskal Herriko kostaldeko diputatua lehen aldikotz. 1989tik 93ra, eurodiputatua. Gerora, Balladurren gobernuan, Gazteria eta Kirol ministroa. Egun, Pirinio Atlantikoak Departamenduko lehendakariordea da.

Donibane Lohizuneko Udalean urtebeteko agintaldi bonen ondotik, zer nolako esperientzia bizitzen ari zara?

Enetzat politika zerbait konkretua da. Gauzak mugiarazteko aritzen gara politikan, gizarte egoerak aitzinaratzeko. Auzapeza naizen aldetik eta politikan betetzen ditudan karguetatik, gauzak zehazki egitea interesatzen zait. Gauza zehatzak egiteko, jendeari entzuteko gauza izan behar dugula uste dut.

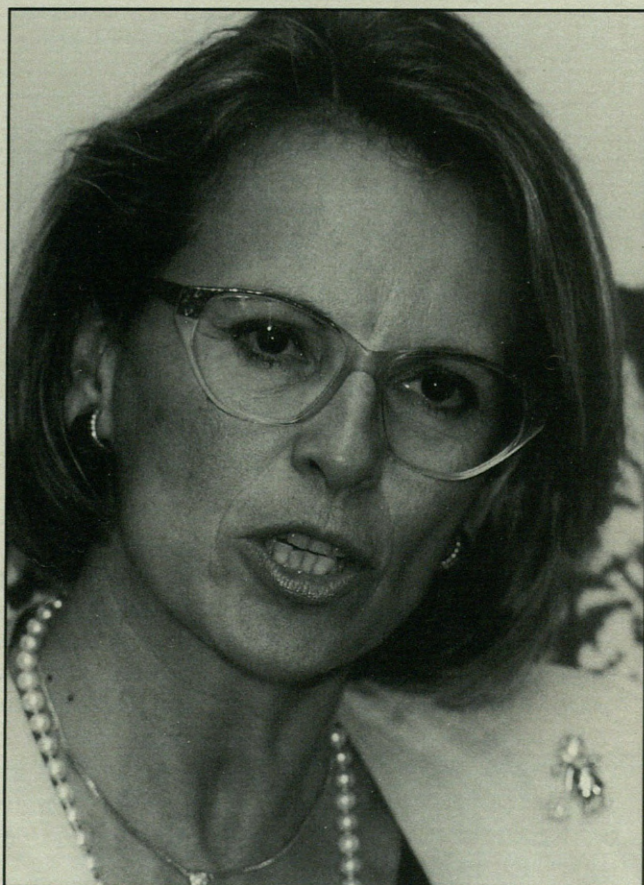
Bizi dugun gizarte azkar honetan, politikan dagoen lehen eskakizuna da hautesleei entzuteko sistema eratzea. Ikuspuntu honetatik, Donibaneko udalburu naizenetik, asko ekarri dit auzapeza izateak. Herritar eta auzapezaren arteko egune-

roko jarduera oso baita zuzena, ia sendiartekoena bezalakoa. Ministroa edota eurodiputata izan nintzeanean baino askozaz hurbi-lagokoa.

Zer nolako harremana duzu herritarrekin, eta nola moldatzen zara gainerako indar politikoe-kin, abertzale aukerakoarekin barne?

Badut gauzak hobeto eza-gutzen ditudan sentimendua, onerako zein txarrerako. Hautesleen konfiantza dut, eta haiei begira gardentasunez aritu beharra dago. Gardena izateak ez du erran nahi edonorekin eta edozein modutan aritzeko prest nagoenik. Auzapeza hautatu izan aitzin, garbi utzi nuen hori guztia.

Hautatua izan ondotik, berriz, interes orokorren al-

«Herritar eta auzapezaren arteko eguneroko jarduera oso da zuzena, ia sendiartekoena bezalakoa». (Arg.: Alberto Elozegi).

de lan egiteko prest zeuden hautetsi guztiekin ari naiz lanean. Herri mailan diferentzia ideologikoak murrizta-goak izaten dira, interes ko-

munen alde. Oposizioan daudenei, udal talde bakoitzean ene ordezkari bat izatea proposatu nien, betebeharrak onartu edo errefusatu

«Sisteman integratu edo berau errefusatu artean hautatu behar dute abertzaleek». (Arg.: A. Elozegi).

ahal izateko. Onartuz gero, elkarren arteko gardentasuna jarri dugu baldintza nagusi bezala.

Abertzaleentzako, esaterako, ikastola berria eraikitzea da nahi eta behar nagusienetako bat. Ikastola ez da nahi dugun baldintzetan ari. Ene programan ikastola eraikitzea bidezkoa dela adierazi nuen. Ikastola hau, ordea, Hezkuntza Nazionalaren izenean eraikitzea da ene asmoa, etorkizunean irakaskuntza elebiduna garatua izan dadin.

Iparraldeaz mintzo garelarik, kostapartea eta barnealdeaz aritu obigarra. BAB (Baiona-Angelumiarritze) delakoa ez al da gaineratiko itsasertza baino azkarrago garatzen ari?

«Bizi dugun gizarte azkar honetan, politikan dagoen lehen eskakizuna, hautesleei entzuteko sistema eratzea da»

Egia da ipar euskal kostapartea ez dela homogeneoa. BAB dugu batetik, eta Bidasoa ingurua bestetik. Donibane eta La Nivelle harana oso bestelakoak dira, nortasun propioa daukagu. Bidasoa ingurukoak Hegoaldeari begira bizi dira neurri batean, eta berezko ekonomia dute. BABekoak, berriz, egitura ekonomiko azkarretan oinarriturik bizi badira ere, nazioarteko lan merkatuan ari dira barneratzen, eta beraz, beren ekonomiaren euskarriak arriskutsuak ere badira.

Gure haranean garatzen ari garen ekonomia, ertaineko herrietan kokatua da. Ez da hain handia, baina bai sendoagoa. Industria txikia izanagatik, ziurragoa izan daiteke etorkizunean.

Hauteskunde garaian, Daniel Poulou Urruñako auzapezarekin Conservet 21 izeneko lantegia iragarri zenuten, eta gero ez zen eraiki. Abertzaleek gogor salatu zintzuten, ezta?

Soizu! Diputatua eta ministroa naizenetik, ene eskualdearen garapen ekonomikoaren alde ari naiz era berezi batez. Bere lantegi propioak eraikitzea da Euskal Herriko iparraldearen erronketako bat. Asmo horrekin, artisautza, merkataritza eta ertaineko enpresak laguntzen aritu naiz. Itxasuko gerezia eta Ezpeletako piperra merkaturatu ahal izateko egiturak eraiki dira. Senperen, nekazal elikagaiak ekoizten dituen lantegi bat eraikitzen ere lagundu dut.

Conservet 21 proiektuaz oso gutti dago erraiteko, hau ez bada: Donibane enpresari batek delako enpresa horrek gure haranean orube bat bilatzen zuela ohartarazi

HAMARREKOA

JACQUES CHIRAC

«Konfiantza handia dut beregan; biziki maite dudana laguna»

JEAN GRENET

«Laguna dut eta oso sinpatikoa da»

ALAIN LAMASSOURE

«Gobernuko laguna; zenbait ideiatan bat gatoz»

MIXEL INTXAUSPE

«Gaullismoaren figura bat Euskal Herrian»

DIDIER BOROTRA

«Politikaren arau deontologikoak errespetatzen ez dituen politikaria»

DANIEL POULOU

«Oso pertsona zuzena eta azkarra»

JEAN MARC OSPITAL

«Bere ideiekin bat ez banator ere, oso pertsona zuzena eta arduratsua da; argia da, eta berarekin eztabaidatu daiteke noiznahi»

FRANCOIS BAYROU

«Interesgarria, azkarra eta biarnesa»

RAPHAEL LASSALLETTÉ

«Biziki errespetatzen dudana aurkari politikoa»

JAKES ABEVERRI

«Ideiak ideia, euskaldunegia da onerako edo txarrerako»

«Diputua eta ministraria naizenetik, ene eskualdearen garapenaren alde ari naiz». (A.: A. Elozegi.).

zigun, eta ea lur eremu bat izanen ote genuen berarentzat. Urruñan orube libre batzuk bazeudela adierazi, eta eskaini egin genizkien. Erakitzen hasi aitzin, ekoiztuko zuten produktua ziurtatuko zituen berme guztiak eskatu genizkion enpresa horri. Frantziako zein Europako merkatuan lehiatu ahal izateko, jakina.

Nazioarteko kapitalaz ari den enpresa hori, Espainian dago oinarriturik batez ere. Ez zigun aurkeztu guk eskatutakoa, eta ez genion baimena eman. Besterik ez.

Abertzaleen iritziz, zu zara Euskal Departamenduaren arerio gogorrena. Zer diozu?

Euskal Departamenduari edo egitura berezi bati buruz

dihardugunean, biziki pragmatikoak izan behar dugula uste dut. Egun, Pirinio Atlantikoen barruan egonik, Ipar Euskal Herriak bere garapenerako laguntza badauka. **Baina ez al du berezko egiturarik behar?**

Kontzientea naiz, bai gure laborantza eta baita gure industria ere gehiago garatu behar direla, eta gure nor-

tasuna gorde behar dela. Paueko Kontseiluan presidenteordea naizen aldetik, behar hauek gogoratzen ditut behin eta berriz. Ene egitekoa da.

Beste departamendu edo egitura batez galdetzen didazu. Eta nik diotsut, egitura horren funtzioaren arabera dagoela gaia. Lehenik eta behin, auzapezen biltzar ezberdinak daude, eta haien garapen eta nahien menpe ere badago departamendu bat eskatzea edo ez.

Maastrichten Itunaren aldekoa izaki, lan handia egin zenuen bere garaian. Harrez geroztik, nola ikusi Europa, eta bi estatuen arteko Euskal Herria?

Maastrichteko Itunak ez du eragin zuzena Euskal Herrian dauden erakundeen arteko harreman eta loturetan, nik uste. Azken urteotan, Espainiako eta Frantziako Euskal Herriko erakundeen arteko harremanak oso azalekoak direla baieztatu dezaket. Gizarteko goi mailako sektoreek egiten dituzten agerpideak baino ez daude.

Sentitzen dut benetan gure harremanak gehiago garatu ez izana. Arrantzan dugun arazoa ebazteko unean kasu. Zuzenki hunkitu gaituen arazoa da, latza benetan. Akitaniako, Nafarroako eta Euskal Autonomia Elkarteko erakundeen artean ez dago behar lukeen bezainbesteko harreman edo elkarlanik, maleruski.

Zure aburuz, zergatik dago oraindik ere Ipar zein Hego Euskal Herrian herri-indar agerpiderik, IK eta ETA bain zuzen?

Intolerantziaren ondorio bat besterik ez da. Ez da hemen soilik gertatzen, munduko

beste lurraldeetan ere bai. Intolerantzia honek kutsu erlijioso eta etnikoak ditu, integrista da orobat. Hala izanik ere, bortizkeria hau gizaseme batzuren jokamoldea baino ez da. Gainera, indarkeria-ekintza horiek gero eta gogorrago azaltzen diren heinean, gero eta gutxiago diren seinale.

Demokraziaren arauen barruan jalgitzen diren espresio irrazionalen aitzinean, oso da beharrezkoa erreakzionatzea. Kasu, ordea, nik hagitz ongi bereizten ditut bortizkeri-egileak, eta arrazoi ezberdinengatik indarkeria kondenatzen ez dutenak. Ez dira zaku belean sartu behar. Ideologia, kultura eta identitateak errespetatu egin behar dira, baita populu baten eskakizunak kontuan hartu ere. Beste kontu bat da beren ideologia inposatzeko biolentzia erabiltzen dutenen jokabidea.

Nola ikusten duzu Iparaldeko ekimen politiko abertzalea?

Abertzaleek barne arazoak dituzte, bidegurutze batean baitaude. Alegia, sisteman eta erakundeetan integrazteko politika egin edo berroiek errefusatu artean hautatu behar dute. Belaunaldi arteko arazoak dituzte abertzaleek. Lehengo eta gaur egungo belaunaldi berrien arteko tentsio izugarriak bizi dituzte.

Bestalde, hautesle propio eta bereizi bat aurkitzeko arazoak dituzte. Oraingo hautesle mota, neurri handi batean, sisteman ondo senti-

T A N T O A

RPR alderdiko azken ttanttoa

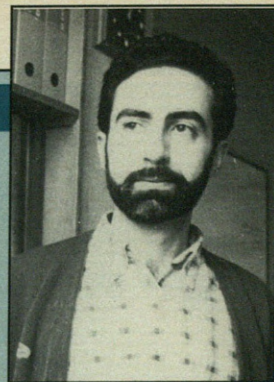
Euro-diputatua orain dela urte batzuk, Frantziako diputatua azken urte hauetan, ministroa bi aldiz, Pirinio Atlantikoak departamenduko kontseilaria eta Paueko biltzar honen lehendakariordea, Donibane Lohizuneko auzapeza joan den urtetik, Michele Alliot-Marie politikari profesionala da, dudarik gabe. Bere bide politikoa nahiko aberatsa da eta pentsatzen ahal da luzea izango dela geroari begira. Batez ere Ipar Euskal Herriko kostaldeko auzapeza izatea, ongi heldu baita.

Nahiz eta bere gero politikoa Euskal Herritik kanpo ukan, Michele Alliot-Mariek tokiko jarrera behar zuen. Politikari guztientzat gauza bera da: tokiko hautetsia izan behar dute urrutira begiratu aurretik. Eta Miarritzen lortu izan ez zuen auzapezaren aulkia, Donibane hiri txikian lortu zuen nahiz eta hangoa ez izan. Iaz, beraren kontra agertu ziren zen-

tristek, abertzaleek eta sozialistek ez zuten estrategia hori ulertu udal hauteskundeak zeudelarik Donibane Lohizunen. Eta batasuna ez baitzen sortu bere kontra, azken hori Donibane auzapeza bilakatu da nahiz eta gehiengo ez lortu (% 47 baizik bigarren itzulian).

Baina hori istorio zaharra da eta egia esateko, gaur egun, Michele Alliot-Mariez ez da hainbeste hitz egiten Ipar Euskal Herrian zehar. Honek, beste hainbat tokiko politikarik bezala, bere burua hauteskudeetan soilik aitzinatzen baitu alde batetik eta bertzalde bere preokupazio nagusia Parisen baitu. Ministroaren aulkia lortu nahi luke datorren udazkenarentzat.

Michele Alliot-Mariez hainbeste hitz egiten ez den arren —uneotan—, honek esperantza berri bat eman zion Ipar Euskal Herrian kinka txarrean zegoen RPR alderdiari. Hamar urteotan, alderdi eskuindar

Mixel Esteban
«La Semaine du
Pays Basque»ko
kazetaria

honen buruzagi zaharrek hainbat aulki galdu zituzten eta Iparaldeko RPRk aitzindariak gabe egotea iriskatu zuen.

Michele Alliot-Mariek, premuntza honen atxikimendua erakutsi zuen. Baina, premuntza zaharra sobera errespetatzen baitu, guti ezagutuak diren RPRko beste buruzagi berri eta irekiagoen artean, Michele Alliot-Marie RPR alderdi zahar baten azken ttanttoetariko bat da Iparraldean. Esan daiteke azken dinosauroa.

tzen ez den hauteslea da. Arazo ekonomikoak dituen, laborari gazteak eta hiritako langabetuak, alegia. Arazo hau denon arazoa dela adierazi nahi dut, jakina. Baina bizi dugun krisi ekonomikoa gaingitu ahala, ziur naiz abertzaleek bozemaileak galduko dituztela.

Hori ez al da gebiegitxo esatea?

Bozemaile kontestatario ugari biltzen dute abertzaleek gaur egun. Gizartearen egoeraren arabera hobeto edo okerrago ibiliko dira, baina ez dute aukera politi-

ko berezkorik eratuko. Euren estrategia zehazten ez duten artean behintzat. Alegia, gure herrien garapen eta gidaritzapean modu demokratikoan parte hartu nahi dutenentz erabaki dezatela argi eta garbi.

Gaullismoa bilik dagoela dio zenbaitek. Jacques Chirac oso laguna omen duzu. Nola dakusazu bere burua Eliseoan?

Frantziar aldaketa handiak gertatzen ari dira, Jacques Chirac oso hurbil dagoelako herritarrengandik. Azken lau urteotan, bitartekorik erabili gabe, herritarren bila atera da karrikara. Nik neronek lagundurik zenbaitean. Herri xehearengana eta emakumearengana hurbildu da, eta jendearekin eskuz

esku burutu nahi du gizarte eraldaketa. Armadan iragarritako aldaketa duzu horren lekuko.

Gaullismoa ez da hilik arrazoi sinple bategatik. De Gaullen aitzinetik zegoen ekimena zelako. Beste gisa batez nahi baduzu. Gaur egun ere horrela da. Gaullismoa fatalismoari aitzin egiteko modu bat da. RPR alderdian, borondatek abiatuturik, Estatuaren gidaritzapean aritzen gara burubelarri, kontrakoa den orori aurre eginez. De Gaullen baitan gauzatu zen ekimen horrek bizirik jarraitzen du oraindik. Munduaren aurrean RPRko frantziar politikariak duten jarrera da.

MIKEL ASURMENDI

«Hagitz ongi bereizten ditut bortizkeri egileak eta arrazoi ezberdinengatik berau kondenatzen ez dutenak»

Eliza ugari okupatu dituzte Frantzian dokumenturik gabeko inminente afrikarrek

Paperak edo 'charterra', beste irtenbiderik ez

Saint-Ambroise,
Saint-Hippolyte,
Saint-Bernard...
turistentzako
gidetan ez dira
ageri Parisko
elizok, baina
dokumenturik
gabeko
inminente
afrikarren, «sans
papier» en gose
greba eta
okupazioek
eman dituzte
eragutiera

Inminente afrikarren manifestazioa Parisen, iragan ekainean. (Argazkia: Julien Arriola).

INMIGRAZIOAREN arazoa Frantziako prentsaren lehenbiziko orrialdeetan hizpide da egunotan. Paris, Saint-Denis, Versailles, Creteil, Lyon, Nantes, Lille, Tolosa, Marseilla eta beste zenbait hiritako elizak okupatu dituzte *sans papiers*-ek (paper edo dokumentu ofizialik ez duten etorkinek). Barne

ministreak, Jean-Louis Debek, inminente afrikarrei gogor egitea erabaki du azkenik, bi hilabete dudamudatan ibili ondoren. Martxoaren 18an 404 afrikarrek Parisko Saint-Ambroise eliza okupatu zuten, baita poliziak berehala kanporatu ere.

Iritzi publikoak (desalojamendua telebistan eta zuzenean ikusi ondoren) ez zuen txalotu, preseski, gobernuaren jokaera. Debrek atzera egin zuen orduan.

Frantzian jaiotako hainbat haurren gurasoek paperak (dokumentuak) eskuratu zi-

tuzten Lille, Lyon eta Versaillesen gose grebak burutu ondoren. Saint-Ambroiseko okupazioa, ordea, Jean-Louis Debek eta Jacques Toubonek onartutako lege berrien aurkako desafiotzat jo zuen gobernuak. Eliza horretan bildu baitziren araudi

gaurkotuan aipatzen diren kasurik gehienak: 1994ko urtarrilaren 1a ezkerotik Frantzia jaiotako hamasei haurren gurasoak; horiekin batera, kanporatze agindupean zeuden 37 lagun, eta, azkenik, lehendik kanporatutako eta Frantziara itzultako beste 24.

Gogortze politika eta eskuineko bi diputatuk parlamentuan aurkeztutako txostena, biak batera gertatu dira. Suzane Sauvigo eta Jean-Pierre Philibertek idazkiak dioenez, *bigunegia* eta arduragabea da Frantziako gobernuaren inmigrazio politika. Konponbidea hau omen, diote bi diputatuok: *berehala* parekatzeari legedia Europako beste zenbait lurraldeetakoarekin.

Gogorkeria eta charter-ak

LAUREHUN okupatzaileen auzia banan-banan aztertzea onetsi zuen gobernuak eta ekainaren 27an ezagutarazi zuen Jean-Louis Debre bere erabakia: 48 lagunek eta beren 97 seme-alabek izango dute, soilik, dokumenturik. Horrenbestez, gainerako 356 etorkinak mugarako bidean jar ditzakete noiznahi. Aste horretan bertan okupatu zuen Parisko 18. barrutiko udaletxea emakume afrikar talde batek, seme alabak ere eurekin zituztela. Inmigrazio aferentzako lege prozedura bizkorragoak eskatzen zituzten

Egun horretantxe heldu zitzaizen Frantziako Gobernuaren erantzuna, inork duda izpirik izan ez zezan inmigrazio politikaren inguruan. Roissyko aireportutik abiatu zen 1996ko 19. *charter* hegaldia, Mali eta Senegalera 81 afrikar era-

Henri Cuqen txostena eta «foyer»-ak

OSTEGUNA, uztailak 2, goizaldeko seiak Montreuil-en, Parisko *banlieu* edo ingurunean. Bilbo osoak baino hiritar gehiago. «Nouvelle France» erresidentzian bizi diren afrikarrak esnatzen hasiak dira, baita berria hedatzen ere. *Foyer*-a uniforme eta paisanoz jantzitako ehundaka poliziak inguratuta daukate. Bulldozerrak, zain, poliziak jendea noiz kanporatuko, erresidentziako hamabost etxe aurrefabrikatuak eraisteko agindua baitute. «Cuq Txostena»-k proposatzen duenez, inmigranteen hamabost egoitza suntsitu behar dira; «Nouvelle France» da horietako bat.

Hazkunde ekonomikoaren garaikoak dira txostenean ageri diren *foyer*-ak, inmigranteentzako egoitzak. Henri Cuq-ek dioenez, izugarritzako gainpopulazioa dute zen-

trook, % 300ekoa. Hau da, berez dagokion baino hiru bider jende gehiago bizi da. Horrez gain, nabarmena omen da garbitasun eza, eta gainera, inmigrante klandestino ugari biltzen omen da *foyer* horietan. Hamabost suntsitu eta beste asko ixtea da Cuqen asmoa.

RPR alderdiko parlamentaria da Henri Cuq, Yvelinesen hautatua. Eta ez zuen inondik ere amestitzen Montreuil-en bizi ziren 336 afrikarrek beren jatorrizko bizimoduari eustea. Hots, tribuaren usadioak ez baztertzea. Izan ere, aparteko elkartasun giroan bizi ziren *foyer*-tarrak: sukaldaritza kolektiboa eta otorduak hamar liberatan; larrien dabiltzan *neba-arreba* klandestinoentzako laguntza; Afrikako sorterrien arabera elkartzea... eta euren lege propioak,

beren ordezkariak errespetaztzen zituztenak. Henri Cuqen iritziz, baina, «zentro horietan ez dago lekurik zuzenbide estatuentzat».

Uztailak 2, goizeko berderatziak. Urte luzez beren etxea izan zena bulldozerrak minutu gutxitan nola suntsitzen duten, horixe dute ikuskizuna Montreuil-eko afrikarrek. Cuq txostenaren ondorioak. Ordea, RPRko parlamentariaren dosierak eragin du berak espero ez zuen erreaktziorik ere. *Foyer*-etako biztanleek ez baitzuten, orain arte, eliza okupazio eta gainerakoe-tan parterik hartzen. Uztailaren 2koa ezkerotik elkarren arteko loturak sendotu egin dituzte eta mobilizazioari ekin. Ordura arte manifestazioetatik urrun ibiltzen zirenak ere hantxe ziren, biharamunean, errespetu eske.

man zituena. Alain Juppe gobernuburu izendatuz geroztik nabarmen ugaltu dira *charter* hegaldiak. Eta auziaren sorrera beretik bitartekari lanetan saiatu izan diren hamabi pertsona ospetsuek gogor kritikatu zuten gobernuaren erabakia. Stephane Hessel dute burua pertsonalitateok eta Saint-Ambroiseko entzerramendurekin batera osatu zuten taldea.

Elizarik eliza ibili ziren hiru astez okupatzaileak, eta bestelako egolekurik ere erabili zuten protestarako. Besteak beste, gimnasio bat eta sindikatu baten egoitza. Azkenik, SNCF edo trenbide

konpainiako lokal huts batera jo zuten. Bertan egon ziren ekainaren 28ra arte. Eta berriro ere elizetara: Saint-Bernardekoan entzeratu ziren 300 lagun.

Nazionalitate kode berria

HORIEN artean, azken hamabost urteok Frantzia lanean eman dituzten hainbat inmigrante, beren seme-alabak hor jaioak dituztenak. Guztiak zeuden legea-

ren babespean duela oso gutxi arte; lege berriak, ordea, kanporatze bidean jarri ditu. Eta nobedadea izan da kaltetuek eurek mobilizazioari ekitea. Izan ere, so-rospen edo *asistentzialismo*-aren baitan ibili ohi ziren orain artean inmigranteak, Frantziako elkartasun erakundeek eskaini ziezaiaketen laguntzaren zain.

Zailtasun berriei, erantzun berriak. «Debre-Toubon» legeek arazo berriak

■ Alain Juppe Frantziako gobernuburu izendatuz geroztik nabarmen ugaltu dira *charter* hegaldiak

■ Epaila aurrerakoien iritiz, biguntzat jo liteke Charles Pasquaren immigrazio legea gaur egungoarekin alderatuta

ekarri baitizkiete inmigra-
nteei. Epaila eta magistratu
aurrekoein iritiz *biguntzat*
jo liteke duela hiru urte
onartutako «Pasqua Legea»,
oraingo hauekin alderatuta
behintzat. Nazionalitate ko-
de berriaren alderdirik na-
barmenena honako hau
dugu: batere *carte de séjour*
edo erresidentzia doku-
menturik ez duela eskainiko
gobernuak aurrerantzean.
Eta honekin batera, 1994ko
urtarrilaren 1a ezkerotik
Frantzian jaiotako haurren
guraso inmigrañteei ez
zaiela aukerarik emango
beren egoera normaldu edo
erregulatzeke.

Zakurrak hobeto

JOKAERA kafkiarrik ere
eragin du araudi berriak eta
hona hemen adibide batzuk:
charter hegaldietan kanpo-
ratutako zenbait guraso
(Frantzian jaiotako haurre-
nak beti ere) berriro ere Es-
tatu Frantsesera itzuli ahal
izan dira, DASS erakundeko
zerbitzu sozialak lagunduta;
hies gaitzak jotako gaisorik
kanporatu izan dute eta, az-
kenik, parlamentuarena ere
aipatzeko modukoa da. Izan
ere, egoera irregularrean
dauden inmigrañteei doha-
neko asistentzia medikua
ukatzea erabaki zuen Asan-
blea Nazionalak; biharamu-
nean, berriz, animalientzako
debaldeko asistentzia izan
zuten mintzagai parlamen-

«Paperak guztiontzat aldarrikatzen dute manifestariak, Frantzian bizi ahal izateko dokumentuak eta legezko baimenak alegia. (Argazkia: Julien Arriola).

tuan. Paradoxa honek bul-
tzatuta adierazi zuen Fode
Syllak, SOS-Racisme taldeko
presidentea: «*Hobea da
Frantzian zakurra izatea
atzerritarra baino*».

Elizaren jarrera

ELIZA Katolikoarenak dira
inmigrañteek okupatu di-
tuzten egoitza guztiak eta
badute etorkinek hierarkia-
ren babesik. Baina izan da
asaldaketarik Frantziako Eli-
zan, Saint-Ambroisetik afri-
karrak kanporatu zituzte-

nean (zuzenean eskaini
zuen telebistak) bertako
erretorea konforme baitzen
poliziarekin, baita Lustiger
kardinala, Parisko artzapez-
pikua ere. Jabetu zen Lusti-
ger, nonbait, jokabide ho-
rrek iritzi publikoan eragin-
dako zartadaz, eta atzera
egin zuen. Apirilaren 9an
Alain Juppe lehen minis-
troarengana jo zuen, Abbe
Pierre-rekin batera, Sain-
Ambroiseko okupatzaileen-
tzako konponbideren bat
negoziatzera. Ordu ezke-

rozтик zabalik izan ditu atekak
elizak *sans papiers*entzat.

Zatiketarik ere izan zen,
bestalde, elkartasun mugi-
menduan, Saint-Ambroisen
bildutako etorkinen hetero-
geneotasunak eraginda hain
juxtu. Okupazioa zela-eta
zein jarrera hartu, horren
inguruan ezin izan ziren
ados jarri Frantziako elkar-
tasun taldeak. SOS-Racis-
mek eta Secours Catholi-
quek ziotenez, «*jende ugari
azaldu zen Saint-Ambroi-
sara inmigrañteei lagun-
tzeko intentzio handirik
gabe; bai, ordea, horien le-
pora politika egiteko as-
moz*». Pragmatismoaren bi-
detik jo zuten bi erakundeok
eta banan-banan aztertu zi-

«Hobea da Frantzian zakurra izatea atzerritarra baino»
FODE SYLLA, SOS-Racisme

Afrikarrak dira, batik bat, lege berrien zama jasotzen ari direnak. (Arg: J. Arriola).

tuzten okupatzaileen arazoak, 150 lagunenguruko txostenak eginez.

Bestetik, gainerako elkarteek (Droit Devants, MRAP, FASTI, Cimade, Giza Eskubideen Aldekoak eta abarrek) immigrante guztien aldeko mugimendua bultzatu nahi izan zuten. Hauen ustez, den-denengoera arautu edo erregularizatu behar da, edozein delarik ere norberaren kasua. SOS-Racismek eta Secours Catholiquek, ordea, bazuten bestelako iritzirik: ezin litezke kupel berean sartu sakanbanatze zorian diren familiak (Frantziar jaiotako haurrak dituzten amak) eta duela bi hilabete frantziarrak direnak. MRAP eta Droits Devant erakundeek

-ekintza zuzenen aldekoak biak ere-, aldiz, okupatzaileen eskubideak unibertsalak direla aldarrikatzen dute, guztiei dagokiela legearen babesa. Elkarrekin ere osatu zuten txostenik eta aurkeztu zizkioten administrazioari. Madguijene Sissek, Saint-Bernard elizan dauden immigranteetako batek, haur tiki baten amak, laburbildu du okupatzaileen iritzia: *«Hemen edo beste nonbait borrokan jarraituko dut, barik eta erresidentzia-paperak lortu arte. 'Carte de séjour' eskuratuko dut edo 'charter' batean sartuko naute, beste aukerarik ez dago. Zer galdurik ez daukat».*

JULEN ARRIOLA

MUNDUA EZ DA BIRIBILA

Kemalismoaren agurra?

LEHEN Gerra Mundiala -zuzenago hitz egin da, azken Europar Gerra Handia- amaitu eta berahala, hiru ideologia/sistema politiko berri sortu ziren Europan, gudu izugarri haren galtzaileen artean; hirurok mende osoa berrezitu dute baina, aidanean, 2000. urtea agintaren goi mailadietatik behintzat ez dute ikusiko. Fasizismoa -deitura bakarraren pean bildu behar baditugu Mussolini, Hitler, Codrenau edota Horthyren erregimenak-, karikatura baino askoz gehiago ez da 1945a ezkerotik, eta 1975ean galdu zituen azken aginteak. Boltxebismoaren porrot data 1989an edo 1991n ezarri behar ote litzatekeen tema genezake, gehienera.

HIRUGARRENA eta ezezagunena, kemalismoa, eklektikoena eta mugatuena izaki, gertatu da kasik iraunkorrena, baina N. Erbakan islamista Ankaran gobernuburu ikusita, pentsa liteke bere buruari *Ataturk* goitizena ezarri zion Mustafa Kemal haren ondare politikoa ere azkenetarik dagoela. Izan ere, kemalismoaren turkiar nazionalismo hertsia, mendebalzaletasuna, eta laizismoaren etsai argiagorik Erbakanen

MIKEL ARAMENDI

Kazetaria

Ongizatearen Partiduaren panislamismoa, mendebalofobia, eta integristismoa baino... Inperioaren hondakinetatik nazio bat eraikitzen ahalegindu zenaren itzulbidea da, pausoz pauso kasik, turkiar integristismo islamistak gaur egun egin nahi duena. Hobeto esanda: 75 urte hauetan egin nahi izan duena eta, egun, egiteko gauza dena.

TANSU Çiller koaliziokidearen Bide Zuzenak noraino zuzenbideratuko duen Erbakanen politika islamista ikusi egin beharko da, baina, dudarik gabe, *Ataturken* hezurak ez dira atseginez egongo oraintxe bere mausoleo handiosoan. Eta hori ere ez luke txantxetan hartu behar Erbakanek, ez. Kemalismoa, baldin eta sekula izan bada, aspalditxotik ez da turkiar herriarengan itzal gehien duen ideologia, baina bai izan dela, orain arte behintzat, armadaren *ideologia ofiziala*. Hortxe datza betidanik bere indarra. Eta baita ere ahulezia.

Laurogeita hiru enpresak esportatzen dute Euskal Autonomia Elkartetik Kubara

Helms-Burton legeak euskal esportazioei ere kalte

Jesse Helms eta Dan Burtonek Estatu Batuetako Kongresuan bultzatutako legeak Euskal Herriko ekonomian ere izan lezake eraginik, ez onerako preseski. Izan ere, 83 enpresa dira -Euskal Autonomia Elkartean soilik- Kubari jenerorik edo zerbitzurik saltzen diotenak, horietatik batzuek beren esportazioen ehuneko ehun.

HELMS-Burton legeak dar-darizo bizian jarriak ditu Kubarekin harreman komertzialik duten hainbat enpresari (Euskal Herrikoak ere ugari tarteetan) eta, aldi berean, arazo juridiko-politiko larrikeria eragin liezaioke Bill Clintonen administrazioari. Baldin eta legearen Hirugarren Titulua indarrean jartzea erabakitzen badu behintzat. Gerra Hotza amaitua zelakoan geunden, baina Helms-Burton arauak ezetz diosku, merkataritza 'libre'ak baduela oraindik ere oztopo politikorik. Eta Euskal Herriko hainbat enpresak kolpe latzik jaso lezake tirabira hauek medio. Asko baitira Kubarekin ha-

rremanetan dabilzanak, beren esportazioen puska handirik harat bidaltzen dutenak.

ARGIAk eskuratu duen txostenaren arabera, Euskal Autonomia Elkarteko dozenaka enpresak esportatzen du jenero edo zerbitzurik Kubara. Eta zenbaitzuk esportazioaren % 100 bideratzen dute hara. Txostenean ageri zaizkigun datuak 1994 eta 1995 urteei dagozkienak dira. Beraz, baliteke azken hamabi hilabeteotan aldatetaren batzuk gertatu izana ondorengo zerrenda honetan. Badira bertan 500 langiletik gora enplegatzen dituzten enpresak, edota hamar besterik ez dituztenak.

Euskal enpresek adina arrazoi, edo gehiago, dute Galiziakoek kezkatu ibiltzeko Helms-Burton legea dela eta.

Eta bakarren batzuek Kuba dute esportazioen jomuga bakartzat.

Getxoko Miesa SA dugu horietako bat. Bere esportazioen % 100 bidali zuen

■ Orotara 83 enpresaren izenak ageri zaizkigu Euskal Autonomia Elkartetik Kubara esportatzen dutenen zerrendan

Kubara iaz. Aurten bi urte, % 60,77. Beste hainbeste Bilboko Guimari SAK: % 100 iaz, % 46,58 1994an. Bilbo bertako Comercial Marcos Gonzalez SLk ere Kubara bidali zuen iazko esportazioa, oso osorik. 1994an, % 74,26. Eibarko Saiex SAK, Erandio Ingetrasek, Bilboko Roydex SAK, hiri bereko Inme SAK, Markinako Aguas Minerales de Urberuaga SAK, Irurako Talleres Guibe SAK, Donostiako Suministros Electricos Erka SLk, Bilboko Estudios Tecnicos y Suministros Industriales SAK eta Oiartzungo Transformaciones Marinas SAK ere Kubara bideratu zuten iaz beren esportazio gutzia.

Bizkaikoak gehienak

EHUNEKO 100ean kubaratu zuten atzerriako produkzioa beste hauek ere: Areetako Gonzalo Internacional de Operaciones SAK, Erandioko Sumitek SAK, Zamudioko Ralpek, Lutanako Lubricantes Nervion SAK, Astigarragako Equipos Mineros e Industriales SAK, Galdakaoko Indupol SLk, Getxoko Tecnidrag SAK, Sondikako Maranbat SAK, Abanto-Zierbenako Bombas Omega SL, Amurrioko Grupo Guinea Hermanos-ek, gasteizko Gety SAK, Ispasterreko Lealde SCLk, Bilboko Arte Y Cemento SAK eta Mungiako Dispar Uno SAK.

Porzentaia horretatik hurbil ibili ziren Bilboko Pemba SCL, Galdakaoko Roller Industrial, Elgoibarko Ferreteria Unceta SA, Lasar-

teko Safem, Loiuko Arbelec SL, Galdakaoko Aldaketa Import-Export SA, Eibarko Marcafiz SA eta beste hainbat. Hortik behera, baina esportazioen erdia baino gehiago beti ere Kubara bidaliz ageri zaizkigu Usurbilgo Diplomatic Iberica SA, Bilboko Spare SA eta Eibarko Boladeta y Juaristi. Hortik beherakoak ere asko dira, eta orotara 83 enpresaren izenak ageri zaizkigu ARGIAK eskuratu duen txosten honetan.

Hirugarren Tituluaren kezka

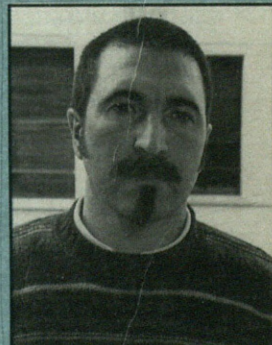
HELMS-Burton legea dela eta garrantzizko erabakia har dezake Bill Clintonek orrialde hau irakurlearen eskuetan izango denerako. Legearen Hirugarren Tituluari onespina emango balio EEBBtako presidenteak, horko edozein herritarrek aurkeztu ahal izango du demanda judizialik Kubarekin harremanetan diren enpresen aurka. Bereziki Fidel Castroren gobernuak konfiskatutako enpresek harenanik dutenen kontra. Gainera, enpresa horietako buruek ez lukete EEBBtan sartzerik izango. Jakina, multinazionalak eta zenbait gobernu presio gogorrak egiten ari zaizkio Bill Clintoni, Helms-Burton Legearen Hirugarren Titulua onar ez dezan. Adituek diotenez, kalte ekonomikoez gain sekulako anabasa eragingo lukeelako Estatu Batuetako sistema judizialean.

XABIER ARANBURU

DIRUAREN HOTSA

Pribatizazioak eta euskal sindikalgintza

PRIBATIZAZIOEN estrategia bultzatzen dutenak dira horri etekin eghien ateratzen diotenak, eta bi taldetan bil genitzake. Batetik, BBV, La Caixa, Argentaria... energia eta komunikazio alorren pusk handia kontrolpean dutenak. Adibide esanguratsuenak, honako hauek: Iberdrola, Gas Natural, Telefonica, Repsol, Hidrocarburo, Canal Plus... Bestetik, Banco de Santander, BCH, Banesto... Hauen menpe dira, besteak beste, Union Fenosa, Endesa, Feinsa, Sevillana, Airtel, Retevision, Cepsa, Cableuropa, Antena 3, Dragados, Campofrio, Azucarera... Talde hauen lehen helburua da estatuak aipatutako enpresetan dituen akzioak erostea, beren monopolioak sendotu ahal izateko. Eta defizit publikoa murriztuko duen mugimendu finantzieroa eragiteko, Konbergentzia Europarraren atal hau bederen gainditzeko intentzioz. Eremu hauetako enpresek, jakina, irabaziak izan ohi dituzte; sektore estrategikoetan aritzen dira (energia, komunikazioak) eta beste batzuetara salto egiteko baliagarriak dira (elika-dura, eraikuntza eta abar).

ESTATUAK badu gaur egun akzio ugari pribatizatze bidean diren bost enpresa nagusienetan: % 66,9 Endesa, % 21,2 Telefonica, % 10 Repsolen, % 25,1 Argentinian, % 52,4 Tabacalera. Gutzira, 2,2 bilioi pezeta. Salmenta azkartzearen, Pribatizazio Bulegoa sortuko du PPren gobernuak, eta Bilioi terdi pezeta eskura ditzake. Edo hortik gora Inespal, Iberia, Aviaco eta beste zenbait enpresa ere salduz gero. Pribatizaziorako beste estrategia, berriz, honako hau izango da: arras gutxitzea subentzioak untzigintza, meagintza, siderurgia eta defentsa alorretako enpresa publikoei. Jokabide horrek 25.000 bat lanposturen galera eragingo luke, eta hainbat lantegiren itxia.

TXUTXI ARIZNABARRETA

LABeko komunikazio arduraduna

EUSKAL sindikatuok erantzun bikoitza eman behar diogu pribatizazio politikari. Batetik, tinko aurre eginez estrategia neoliberal horri eta Euskal Herrian dauden enpresa publikoen (industria zein zerbitzuetakoak) kontrola aldarrikatuz. Geure enpresa publiko industrialak, geure sistema finantzieroa publikoa eta energiaren kostu merkeagoa nahi baditugu, ezinbestekoa da aipatutako kontrola. Bestetik, zerbitzuetako zenbait enpresaren kontrol soziala aldarrikatu behar dugu euskal sindikatuok, bereziki komunikazioaren teknologia eta informazio alorretakoena.

Uda ostean aurkeztuko da enpresak euskalduntzeko taldea Arrasate Antzokian

EUSKALAN LANERAKO PREST

Deba bailarako lantokiek aukera paregabea dute euskalduntze prozesuan hasteko. Asmo horrekin dator Euskalan, Arrasaten sortu duten enpresak euskalduntzeko taldea.

ORAINDIK ere bide luzea geratzen zaio jorrazteko lantokien inguruan sortu berri den euskararen aldekorakunde berri honi. Euskara lan-munduan sustatzea du helburu; horretarako hainbat lantokietako arduradunekin hitzegiten hasi dira eta Ester Apaolaza Euskalaneko kideak esan bezala, «*lebenengo barremannen ondoren, baikor agertzeko arrazoiak baditugu. Lantokietako arduradunek jarrera positiboa agertu dute, batez ere kooperatibek; arlo horretan ez dago arazorik.*

Urtarrilean hasi ziren bi-

Arrasaten dagoen Ikerlan ere sartu da Euskalan proiektu berrian. (Argazkia: Alberto Elozegi).

dea jorrazten AEDko (Arrasate Euskaldundu Dezagun) lokalean. Hilabete hauetan, AEDko Euskalan saileko ordezkariak eta inguruko lantegietako ordezkariak (hogei bat lagun) bildu dira proiektua aurrera ateratzeko

asmoz eta, dagoeneko, aurkezpen-zita jarri dute: urriaren 9an izango da Arrasate Antzokian. «*Aretoa Deba bailarako langileekin betetzea espero dugu*», esan digu Ester Apaolazak. Data hori iritsi bitartean, ordea, ba-

daukate zereginik: «*Oraindik ere zehazteko gauza ugari ditugu: liberatua jarri, langileen artean bazkideak lortu (nabiz eta ez duten kuotarik ordaindu beharko)...*».

AEDk Euskalanen sorreran zerikusi handia izan du, baina, hala ere, beren lana ez da Arrasateko lantegietara mugatuko. Euskalaneko kideak adierazi bezala, «*gure herrian soilik ez da*

«Oraingoz, Deba bailara osoan zabaldu nahi dugu Euskalan»

ESTER APAOLAZA

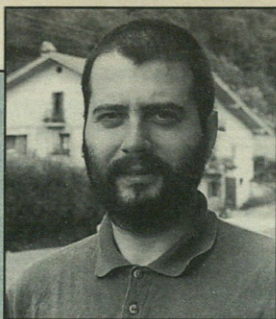
geratuko. Printzipioz Deba bailara osoan zabaldu nahi genuke eta astiro-astiro, zergatik ez, Euskal Herri osora bedatzen badugu, pozik geratuko ginatke; denborak esango du noraino iritsi gaitzkeen».

Egoera desberdinak

IKERKETARIK egin ez badute ere, jakina da Euskal Herriko lantegi anitzen egoera desberdina dela, eta euskararen kasua ez da salbuespena. Euskara Batzordea duten lantokiak dauden bezala, badira asko eta asko batzorderik gabekoak. Badira ere, plan pilotuetan sartuta dauden lantegi batzuk, esaterako: Lai, Antzuola, Ikerlan Arrasaten, Lankide Aurrezkia... «Lantegi bakoitza mundu bat da; oso egoera desberdinak ikus daitezke. Aurrerantzean argi ibili beharko dugu eta batzordeak ez dauden tokietan sortzeko abaleginak egiteaz gain, ezin ditugu alde batera utzi batzordeak dituzten lantokiak, horiek sendotu behar ditugu», adierazi digu Euskalaneko kideak.

Momentuz martxan hasi dira eta badiutze hainbat lantegi beraiekin lan egiteko prest. Fagor, Copresing, Ikerlan, Euskadiko Kutxa, MTT zerbitzuak... dira, besteak beste, Euskalanekin batera lantegietan euskara bultzatzeko konpromezua hartu dutenak. Diru kontuak ez dituzte oraindik ere oso argi eta aipatu dutenez, «dirulaguntzak eskatu behar ditugu zenbait erakundetan eta enpresak jartzen dutenarekin, aurrekontua moldatu beharko dugu».

AITOR AZKONBIETA

IÑAKI MARKO

Euskal Kultur Batzordeko kidea

Strasburgeko auzitegiak zure demandaren alde epaitzen badu, zein ondorio ekar dezake euskaldun eta Justizia Administrazioaren arteko harremanetan?

ENDIKA GARAI

Bizkaiko Abokatuen Elkarteko Euskara Batzordeko kidea

Urrats garrantzitsua eman nahi dugu eta Abokatu Bazkunak argi eta garbi adierazi du epaile erdaldunek, nahiz eta itzultzaile baten laguntzaz, ezin dezaketela ulertzen ez dituzten herritar zein abokatu euskaldunek eskuartzen duten prozeduretan epaitu, defentsa gabezia sortarazten dietelako. Epaitegiek, beren barne jardueretan, lurralde hortako berezko hizkuntza erabiltzera behartuta daude eta, estatuko antolakuntza judiziala dela medio prozedurak bere jatorrizko lurraldetik kanpo jarraipena eduki behar balu, prozedura horren jatorrizko hizkuntza mantendu beharra dago. Behintzat Hizkuntz Eskubideen Mundu Konferentziak horrelaxe erabaki du eta, nire ustez, estatu arteko hitzarmenetan legezko babesa du aldarrikapen honek.

Hain zuzen, azkenengo hau ez dute bete nahi eta Espainian estatu mailan beste helegite

posiblerik ez dagoenez, nazioarteko instantzietan Espainiako Estatua bera demandatu behar izan dugu, Estrasburgeko Giza Eskubideen aurrean Espainiar Estatuaren aurka jarritako helegite baten bidez. Demandatua Estatua bera da, bere epaitegiek bidezkoa ez den jokaera bat erakutsi ez dutelako.

Helegite honek aurrera egingo balu, gure demanda honekin Estatuaren gobernua bat datorrelako ala Estrasburgeko epaitegiak estatua kondenatzen duelako, orain arte epaitegiek jarraitutako jokaerak hankaz gora jarriko lituzke, epaitegi guztiak euskaraz defendatu zein hizkuntza honetan aurkeztutako idatziak onartzera behartuta geldituko lirakeelako.

URREA

● Oñatiko etxeetan jasotzen den publizitatean euskararen presentzia zer-nolakoa den aztertu du Laixan taldean. Goiko argazkian agertzen den erakusketa da emaitzetako bat.

GOROTZA

● Kiroletan euskal selekzioak aldarrikatzen dituen txartelaren egileek «ez espainiarrak ezta frantsesak ere» esan nahi-ko zuten ziur aski. Hainbat herritan topatu ditugu txartelak.

Kaleetan behin-betiko zainketa elektronikoa egiteko lege proiektua aurrera doa

KALEETAKO BIZITZA SEKUENTZIAZ SEKUENTZIA

Poliziak kalean eginiko bideo grabaketak lege organikoz arautuko dira. Kale istiluetan parte hartu dutenen aurka aritzeko epaitegietan frogaz bezala beti erabili ahal izango dira aurrerantzean, legea onartzen baldin bada.

ORAIN arte grabaketaok legez arauturik ez edukitzeak arazoak eragin dizkio irudiak frogaz gisa aurkeztu dituen aldeari zenbait epaitegietan, eta hori da, hain zuzen ere, ekidin nahi dutena. Baina kalean ustekabean jasotako irudiak lehendabizikoz agertu irenetik, kameren erabilera ho-

Bideo kameren behin-betiko kokapena arautzeko lege-proiektua aurkeztuko zuela ekainean esan zuen Jaime Mayor Orejak.

nen zuzentasuna hizpide izan da gizartearen sektore antizetan, Espainiako Kon-

stituzioak bermatu nahi dituen gizabanakoaren zenbait eskubide urratu-rik ge-

ratzen direla-eta, intimitatearen eta irudiaren eskubidea kasu.

Hala ere, leku publikoe-
tan egiten diren grabaketak
legean agertu ez arren, juri-
dikoki onartuak daude. Le-
ku pribatutan grabatzeko
epailearen baimena behar
den hein berean, gainon-
tzeko lekutan libre da kame-
rak horma zokoetan ezar-
tzea. Leku horietan, leku pu-
blikoetan, hiritarrak ba
omen daki zer gertatu da-
kiokeen.

Eztabaidak eztabaida, ia
epaile gehienek bat egin du-
te, beraz, baldintza berezi
batzuetan kalean ipinitako
bideoek oinarrizko eskubi-
de horiek ez dituztela za-
paltzen baieztatzean. «Ka-
merak kokatuta dauden le-
kuetan kale istiluak gertatu
daitezkeela pentsatzen bada,
esaterako, hein handi ba-
tean erabilera hori epai-
leengandik onartua dago»,
Luix Barinagarrementeria
abokatuak argitu digunez.
Onarpen horren adibiderik
argienetako bat, eta komu-
nikabideen bitartez Euskal
Herriko eta Espainiako gi-
zarteek ikusi ahal izan zu-
tena, Susaeta auziko irudiak
izan ziren. Abokatu defen-
datzaileak bideoaren froga
baliogabetzen saiatu ziren
arren, Entzutegi Nagusiak
onartu egin zituen frogak,
grabatuak izan ziren lekuan
istiluak gertatu zitezkeela eta
bideoa egoki jarria zegoe-
lako.

Kamerak jasotako irudiak
arautu nahi horren atzean ez
dago, beraz, grabaketen le-
gezketasuna lortu nahia. Ai-
tztitik, judisprudenzian ger-
tatu ohi diren gorabeherak
sahiestu behar izatetik dator

■ Luix Barinagarrementeria abokatuak kontzientziazioa beharrezkoa dela uste du. (A.: A. Elosgi).

arauaren premia. Azken
batean, irudiak erabiltzen
dituztenentzat arazoa pro-
zeduran irudi horiei ematen
zaien erabileratik dator. Izan
ere, «irudi horiek jaso eta
denbora ertain edo luzera
basi ohi dira gebienetan
epaiketak -dio Barinagarre-
menteria abokatuak-, eta
zinta poliziaren esku egon
den denbora tarte horretan
bideoak pairatu ahal izan
dituen aldaketa edo mani-
pulazioek zalantza han-
diak sortzen dituzte askotan
epaileengan».

Denboraren faktore ho-
rretatik iritsi dira, beraz, bi-
deoz jasotako irudiak balio
juridikorik gabe utzi dituen
hainbat sententzia, eta hori-
xe da, hain zuzen ere, sor-
tzeaz dagoen lege organiko
berri honekin aldatu nahi

Lege organikoa izateko bidean

Erabakita dago. Kalean ezarri-
ritik dauden bideokamerek
jasotzen dutena legalki eta hutsunerik gabe epaitegie-
tan erabiltzeko aukera egon dadin, kameren erabilera
araututa geldituko da aurrerantzean. Poliziak kalean
eginiko grabaketak lege organikoz arautuko dira. Arra-
zoia, bideoen erabilera honek gizabanako oroengan
eragin zuzena izango duenez, Legebiltzarrean gehiengo
absolutua lortu beharko duela. Eta proposamena Lege-
biltzarrerara heldu bitartean, jakitunez osatutako Madril-
go Gobernuko eta Eusko Jaurlaritzako batzorde bat
lanean dabil, xehetasun guztiak kontuan hartuz. Izan
ere, Espainiako Gobernuak eta Eusko Jaurlaritzako He-
rrizaingo saila ohartu dira auzi hau konpontzeko sortu
nahi duten legeak sor ditzaken arazoak handiak izan
daitezkeela, norberaren eskubide intimoa esaterako,
ikututa gelditzerakoan, eta ez dute hutsunerik nahi.

Lanean hasi berriak izan arren, bestalde, Partido Po-
pularren gobernuak Espainiako Legebiltzarrerara bida-
liki duen lehen proposamena bilaka daiteke honako
hau. Lan batzorde honetako iturrien arabera, burutzen
ari den lanak Espainiako Konstituzioak jarraitzen du
guztiz, eta hiritarrek ez dute eskubideak urratuko di-
renen beldurrik eduki behar. «Bideoak leku zehatzetan
ezarriko dira, epailearen gainbegiradapean beti, eta
distantzia jakin batean».

**“Zintak poliziaren esku paira ditzakeen
aldaketek zalantzak sortu dizkie epaileei”
LUIX BARINAGARREMENTERIA**

«Poliziei baimen gehiago emateko legeak egiten ari dira. Ezin da onartu» JULEN ZELARAIN

dutena.

Kale istiluetan bideoz jasotako frogak lege balioa izateko, gune zehatzetan bideo kameren behin betiko kokapena arautzeko lege-proiektua aurkeztuko zuela, pasa den ekainaren 25ean esan zuen Jaime Mayor Orejak, Espainiako barne ministroak. Zentzu honetan, kale istiluekin amaitzeko mekanismo legalen beharra izan dute hizpide azken denboraldian Juan María Atutxa Eusko Jaurlaritzako Herri-zaingo Sailburuak eta Mayor Orejak.

Frantzia Pasqua Legeak arautu bezala, ekintza polizialaren urratsak gidatzeko asmoz, bideo grabazioen arautzea Eusko Legebiltzarrean aztertuko zela pentsatzen zuen Eusko Jaurlaritzak, eta Legebiltzar hau berri izango zela gai horren arauketaz arduratuko zena. Baina Gasteizko eta Madrilgo bi arduradunen arteko lankidetzak medio, Mayor Orejak bere egin zuen Herri-zaingo Sailburuaren proposamena. Bi gobernuetako ordezkariak batzordea osatu dute orain, Espainiako Konstituzioaren kontrako itxurazko akatsik burutu gabe lege organikoaren proiektua burutzeko.

Urrats berri bat poliziarentzat

HALA ere, Madril eta Gasteizen arteko ekimen berri honetan egun Euskal Herriak bizi duen egoera polizialak urrats berri bat izango duela salatu du hiritar askok. Datuak eskuetan, Euskal

Herrian dago, proportzioan, biztanle bakoitzeko poliziarik gehien eta, egoerak bide honetatik jarraituz gero, poliziaren oniritziarik gabekalean ezer ere egin ezingo denaren ideia hedatuta da, eta norberaren intimitatea polizien eta polizia-buruen kontrolpean geldituko dela. «Hori ezin da onartu. Azken batean, botere legegilea, judiziala eta polizia eskutik helduta ari dira lanean»-dio Julen Zelarain, Amnistiaren Aldeko Batzordeetako kideak. *Poliziei gero eta baimen gehiago emateko legeak egiten ari dira, eta horien arabera epaitzen dute epaileek.*

Askoren ahotan egon da era berean, kalean istiluak egon daitezkeen susmoak daudelako kamerak ipintzen badira, komisaldegietan zergatik ez ote diren ipintzen torturak egon daitezkeen susmoaren aurrean, Juan Calvoren heriotzaren inguruan, edota oraintsu Balentin Lasarte euskal presoaren kasuan bezala.

Bide berri honekin datorrena ikusirik, gizartearen kontzientziazioa beharrezkoa dela dio Luix Barinagarrémenteria abokatuak. «Legea onartzen bada ere, etika ororen kontra egongo da, eta ahal diren neurriak hartu beharko dira norberaren eskubideak bermatzeko, Entzutegi Konstituzionaletik Europako Bata-suneko Giza Eskubideen Aldeko Epaitegiraino joaz, behar izanez gero».

AINHARA ZUAZABETIA

La Casa del Café

— Juan Irujo S. A. —
D O N O S T I A

Baztandarren Biltzarraren 33. ekitaldia egingo dute igandean Elizondon

BAZTANDARRAK ELKARTU DITUEN BIDEAREN ARRASTOAN

Santiago eguna aurreko igandea egun seinalatua da Nafarroako Baztanen. Elizondon 33. Baztandarren Biltzarra antolatu du izen bereko elkarteak. Bertako kideek urteotan baztandarrak elkartzeko egin duten ibilbidean barrena bidaiatu dugu.

Hiruzpalau hilabete lehenago hasten dira elkarteak lanean. (Arg.: Alberto Elozegi).

1.963. urtean, Baztango gazte batzuek Orreagara egin-dako mendi irteera batean, Baztan Haraneko hamabost herriak bilduko zituen festa antolatu behar zutela pentsatu zuten. Mendian egin-dako askari hartatik sortutako ideiak bildu eta, urte

hartan bertan, baztandar guztiak elkartuko zituen jai handi bat prestatzeko ekin zioten. Santiago egunaren aurreko igandea izan dute ordudunik urteroko zita.

Baina orain arte egindako bidea ez da erraza izan. Sorrera Francoren erregi-

men garaian izanik, euskara eta euskal kulturaren inguruko jairik antolatzea ez zen lan makala. Hego Euskal Herri osoan horrelako festak guztiz debekaturik zeuden. Baztanekoa, aldiz, legeztatutako bakarra zen. Baina legeztatze hau urtero-urtero

lortu beharrekoa zen. Horretarako, Nafarroako Gobernuan diputatu aulkia zuten Urmenetaren bidez lortzen zituzten besta egin ahal izateko beharrezkoak ziren baimen guztiak. Festa bakarra izateak Euskal Herriko bazter guztietako jen-

Gazteak ere baztandarrak direlako

Baztandarren Biltzarra Elkartea eguna antolatzeaz arduratzen den arren, talde ezberdinen laguntza jasotzen du egitaraua osatu ahal izateko. Era berean, herri ezberdinetako kideen parte hartzea bultzatu izan da urtero. Antolakuntzaren batzorde bat herri eta erakunde ezberdinak beren orga prestatzeko animatzeaz arduratzen da. Hala ere, badira talde batzuk urtero-urtero kalera beren orgarekin ateratzen direnak. AEK eta Amnistiaren Aldeko Batzordeetakoak ohiko taldeak dira. Aurten, Baztango Gazte Asanbladakoak lehenbiziko aldiz aterako dira.

Baztandarren Biltzarrean antolakuntzan diharduten gehienak gazteak diren arren, iaz jende berria sartzeak arnasberitzea ekarri zuen. Horretarako, gazteei finantzaketa propioa eskaini zien taldea sortu zuten, «Baztandarren Biltzarra Gazte Saila» izenekoa. Elkarteko 200 bazkide ibili ziren hasieran lanean, ez bakarrik uztailako jai eguna antolatzen, urteko garai ezberdinetan ere ekintza ugari egin baitzituzten. Baina Baztango intsumisoekin egindako jaialdi batek utzitako zuloak taldea kili-kolo jarri zuen eta lanerako gogoz zeudenak bakarrik gelditu ziren. Hauek Baztandarren

Biltzarra utzi eta Baztango Gazte Asanblada sortu zuten. Baztandarren Biltzarrarekin ez dute inolako arazorik, baina bide berriak eta helburu ezberdinak bideratzeko modu errazagoa zelakoan atera ziren. Asanblada gisa antolakuntzan ez dauden arren, kideetako asko uztailaren 21eko festa prestatzeko taldean sartuak daude.

Antolatzailaiek, taldearen desgitearen arrazoi nagusiak aztertzerakoan, lidergo baten falta eta kideen arteko ezadostasunak nagusitu zirela ikusi zuten. Baina, beharbada, Baztandarren Biltzarreko kideek egindako autokriti-

kan, hasieratik gehiegi eskaini izana azaltzen dute akats gisa, espektatiba gehiegi sortu izana, alegia.

Lander Petrikorena Gazte Asanbladako kideetako batek, orga prestatzen denbora franko daramatela ziurtatu digu eta gauza txukuna atera dadin ahallegin handia egiten ari direla baieztatu. Orga prestatzeko lanetan martxan jarri den lehenbiziko taldeetako da. Gainerako taldeek bezala, sekretuan mantendu dute orgaren gaia zein izango den. «*Ira-baztea baino, gazteen inplikazioa da garrantzitsuena*» gazte asanbladako kidearen ustez. Horri erantzungo dio beren orgak.

«Baztandarren Biltzarra Gazte Saila» desagertu den arren, Gazte Asanbladakoek beren orga aterako dute. (Arg.:Alberto Elozegi).

dea biltzea ekarri zuen. Honek guztiak bestelako kutsua ere eman zion. Hainbat aldarrikapen egiteko erabili zen jaia, batez ere euskararen ingurukoak.

1.977an, ordurako Franco hila zela baina errejimenak oraindik zutik zirauela, Baztandarren Biltzarra elkarte bilakatu zen. Hasiera-hasieratik, Baztango kultur talde guztiak biltzea izan du helburu elkarteak. Hala ere, alderdi hau izan da, nonbait, elkartekideei buruhauste gehien sortu diena. Joan den urtera arte elkarteko buru izan den Mikel Iriartek kezka hau azaldu digu. «Baztango talde guztiek komunean ditugun lanetan elkarrekin jarduteko balio beharko luke elkarteak; eta ez orain bezala, bakoitza gure aldetik baikabiltza». 60ko hamarkadan hori zen elkarrearen funtsa nagusia. «Taldea

bakarrean biltzen ziren dantzari, kirolari, kultura taldeak.. Talde hori Baztandarren Biltzarra zen. Denborarekin, talde bakoitzak bere kabuz lanean jarraitzea erabaki zuen eta, denak elkartzea zaila den arren, euskal bizkuntza eta kulturaren inguruan jardutea du xede» gogorarazi digu Iriartek. Festaren leloan ikusten da hori. «*Nafarroa Euskadi da*» zen urtetan gure leloa, baina egun, hori inork zalantzan jartzen ez duenez, aldatzea erabaki genuen, eta «*Euskarak batzen gaitu*» jarri.

Hasierako xedea

BAINA arrakasta honek baztandar askorengan atseka-bea eragiten du. Berta koentzako jaia izatekoa zena jai jendetsuegia bilakatu da eta batzuren ustez bere sorrerako helburua galdu

du. Hala ere, gustura asko hartzen dute baztandarrek egun hau. Horren adibide garbia da herri gehienek aurkezten dutela beren orga. Orgetan, gaia librea izaten den arren, gehienek tradizio eta ohiturei eusten diete. Nekazaritza eta baserriko eguneroko bizimoduarekin lotura zuzena duten gaiak izan ohi dira normalean. Baina honek ere eboluziorik ezagutu du, Iriartek jakinarazi digun bezala. «*Lehen urtetan, bospasei orga ateratzen ziren, herri handietakoak. Aurrerago, bi orga aurkeztu zituzten herriak izan ziren, eta egun, aldiz, herri bakoitzak bat aurkezten badu, kontent jartzeko modukoa da.*

Hala ere, badago azken urteotan batere aurkeztu ez duenik: «*Batere mugimendurik gabeko herria da Azpilikueta. Badira urte mordo bat ez dela orgarik ateratzen eta zaila izango da epe motzera ateratzea.*

Orgarik ateratzen ez dituzten herrien artean, arrazoi nagusiak bi izaten dira Jexux Baylon aurtengo antolatzaileetako baten aburuz: «*Batetik, aurreko urteetan orgak prestatzeaz arduratzen direnek beren nekea agertzen dute eta egiteari uzten diote. Urte batez-edo hutsune bat agertzen da, baina normalean atzetik jende berria etorri ohi da. Bestetik, baserritarrek gero eta orga gutxiago dituzte eta azken ordura arte ez dituzte uzten, lanerako behar izaten baitituzte.* Arrazoi ekonomikoak ia erabat baztertu dituzte antolatzaileek, «*orain urte batzuk, orge eragiten dituzten gastueta-rako dirulaguntzak bideratu baike nituen. Gastuak aurkezten dituzten guztiei,*

1963an Baztango gazte batzuek Orreagara egindako irteera batean Baztango hamabost herriak bilduko zituen festa prestatu behar zutela pentsatu zuten. Herri guztien parte hartzea ziurtatzeko, orgen lehiaketa antolatu zuten. 1988ko argazkitan ditugu orduko orgen zertzeladak.

50.000 pezeta bitarteko gastuak ordaintzen zaizkie. Baina neurri honek ez zuen zuzeneko eraginik eduki.

Orgak ere aldarrikapen ugari egiteko erabiltzen dira, herri bateko zubia estuegia dela, halakok konponketa behar duela... Baina Erratzuko orgek, gizartearen gertatzen diren gaiak jorratu ohi dituzte. Intsumisioa bezalako gaiak darabilzkite.

Baina aurtengo ekitaldian nongo orgak eta erabiliko dituzten gaiak zeintzuk izango diren inork ez dakien kontua da, eta igandea bitarte ez da jakiterik izango.

Orgena, dena den, ez da igandeko ekitaldi bakarra.

Eguerdia partean, mutildantzek hartuko dute Elizondoko plaza. Buruan, urtero lege, Mariano Izeta ibiliko da. Honen atzetik, Baztango nahi duten gizonak galtza urdina, atorra zuria eta gerriko beltza soinean dutela dantzatzuko dute. Ondotik,

600 lagunetik gora biltzen dituen herri bazkaria izanen da merkatu plazan. Guztia txistulari, dultzainero, trikitilari, dantzari eta txarangaz bustita. Baztandarrek biltzeko arrastoa utziko dute.

JON ABRIL

Postontzietako publizitatea aztertu eta hau arautzeko eskaera egin du Eguzkik Donostian

POSTONTZIAN ENBOR ERDIA SARTZEN DUTENEAN

Donostian hasi dira. Eta emaitzak ikusita, proposamen zehatzei heldu diete. Postontzietako publizitate zuzenean erabilitako papera neurtu du Eguzkik: enbor erdia urtero postontzi bakoitzean.

BERROGEITA hamabost tonna paper hilean. Zertarako guztia? Eskaratzetako postontzietara publizitatea iristarazteko. Hipermerkatuek, bidaiekin eta etxearekin lotutako merkatariek, akademiek, besteak beste, bidaltzen dituzte publizitatez beteriko boltsadun gazteak eskaratzez eskaratz, kalez kale... postontziak betetzera. Paper kontsumo horretaz

Garikoitz Plazaola Eguzki talde ekologistako kidea. (Argazkia: Alberto Elozegi).

arduratuta, Eguzki talde ekologistak azterketa egiteari ekin dio, eta Donostian hasi du beranduago Hegoaldeko hiriburu orotan burutu nahi duen kanpaina.

Gipuzkoako hiriburuan postontzietara iristen den publizitatearen neurketa

egin dute Eguzkikoek, Garikoitz Plazaola bertako kideak adierazi bezala. Ekaina osoan hiriko leku ezberdinetako postontzi batzu aztertzeaz gain, Gros auzoari egokituko litzaiokeen «postontzi eredu» bat sortu dute eta, oro har, 64 publizitate-

orri jaso dituzte bertan, egunean batez beste bi publizitate orri. 920 gramoko pisua zuten orotara, beraz, eta Donostian 60.000 pisu eta postontzi daudela kontuan hartuz gero, hilean batez beste 55.200 kilo jasotzen dira Donostian.

■ Eguzkiren proposamen nagusia postontzietako publizitate zuzena arautuko duen udal ordenantzaren sorrera da

Kopuru hau, era berean, hilabeteak biderkatuz urtean 662 tonara iristen da. Beraz, postontzi bakoitzak 11 kilo paper jasotzen ditu publizitate orrietan urte osoan (donostiar bakoitzeko, batez beste, lau kilo baino gehiago).

662 tona paper egiteko 1.588 tona egur —hau da, 26.996 zuhaitz— behar dira kontuan izanda, Eguzkikoek batez besteko bitxia lortu dute: Donostiako postontzi bakoitzean urtean jasotzen den papera zuhaitz erdiari dagokio. Zuhaitz-erdi paper, azken finean, Gipuzkoako hiriburuko postontzi bakoitzean.

Udal ordenantza, arautzeko

DONOSTIAN lortu dituzten kopuruak oso esanguratsuak izaki, Eguzkik postontzietan jasotzen den publizitate honi neurriak jartzeko proposamen zehatza egin dio bertako Udalari —eta beste hainbeste egingo du Hegoaldeko beste hiriburuetan uda ostean—. «Arazoa bere osotasunean konpontzea ez da posible, baina ingurugiroari kaltea ahalik eta gehien murriztea dugu helburu», Garikoitz Plazaolaren hitzetan.

Alde batetik, hala nahi duen hiritar orori Udalak «Publizitatea bemen ez» dion pegatina banatzea

Postazko guztiaren herena, publizitatea

Donostiako postontzietan sartzen denaren herena publizitatea da Eguzkik egindako azterketaren arabera. Kontuan izan behar da azterketa honek ez dutela publizitatez hartu postontziaren jabearekin ohiko harremanak dituzten enpresen eskutitz oro. Jasotako publizitatearen zati handiena etxeari dagozkion enpresei dagokie: altzariak, elektrogailuak, konponketak... Bestalde, hiper-

merkatu eta supermerkatuetako publizitatea dugu bigarren lekuan. Hilabetean jasotako 64 horietatik 12 ziren era horretakoak; bederatzi, aldiz, bidaiekin zerikusia zuten enpresak bidalitakoak ziren.

Gainontzekoa akademiek, janari azkarren publizitateek eta bestelakoek osatzen dute. Aipagarritzat dute, dena den, pisua ez dela portzentaiotara egokitzen, hau da, hipermerkatuek erabiltzen dute

paper gehien beren beren publizitatean, Donostian jasotakoaren bosten bat hipermerkatuen publizitateari baitagokio, baina pisuari begiratuz gero, ordea, ia erdia hipermerkatuena da.

Publizitatearen azterketan Eguzkiko kideek kontuan hartu duten beste ezaugarri bat paper birziklatuarena da: ekaineko publizitatearen ia osotasunak ez du paper birziklatuarekin erabili.

55 tona paper osatzen dute hilean Donostiako postontzietan sartutako publizitate orriek. (A.: A. Erasun).

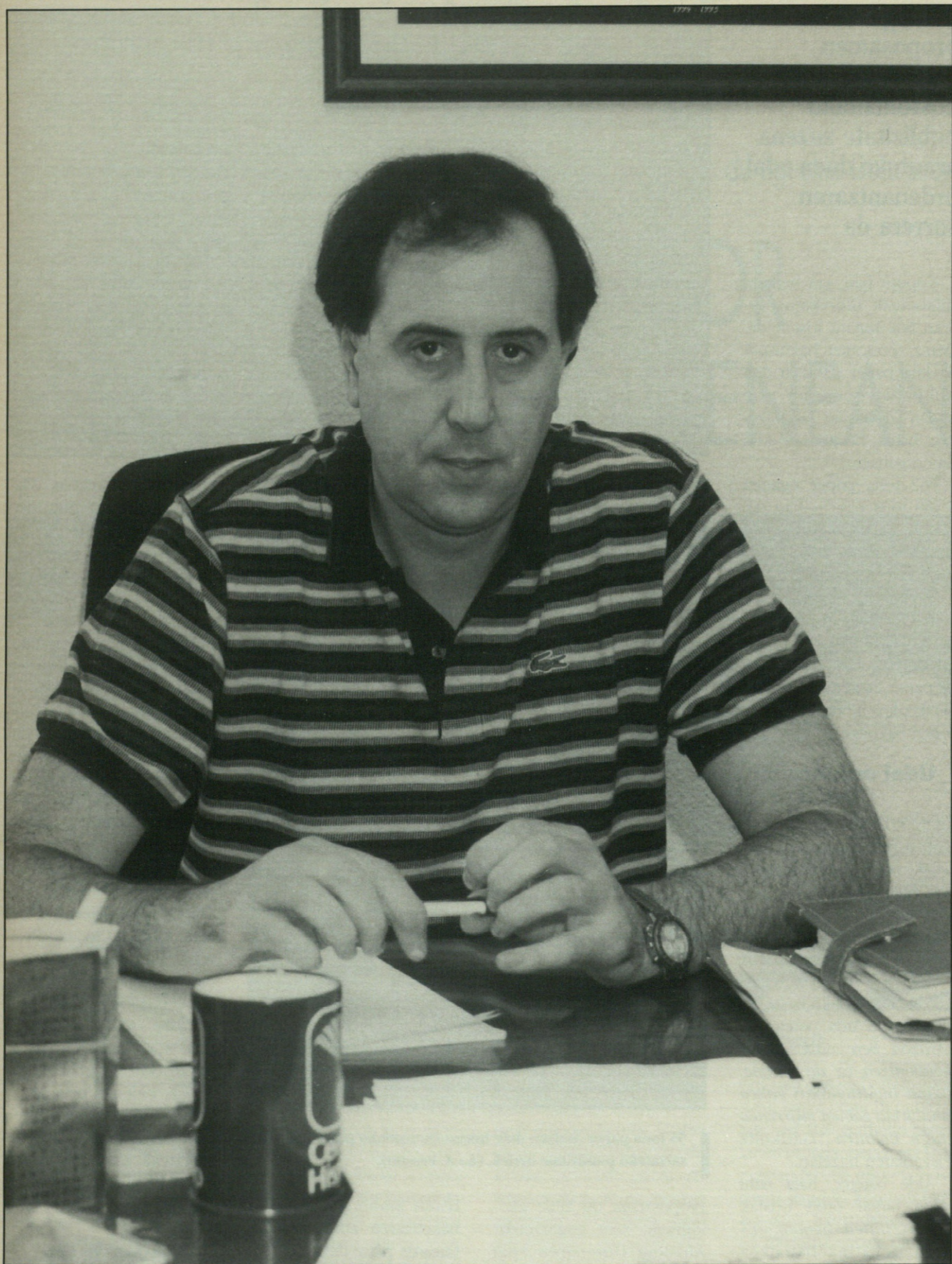
proposatzen du talde ekologistak, zera gogoraraziz: Auzitegi Gorenaren epai

baten arabera postontzia bakoitzaren etxeko intimitatearen parte dela.

Bestalde, Garikoitz Plazaolak adierazi digunez, «Robinson zerrenda» deitzen dena kaleratzea eskatzen diote Udalari (posta bidezko publizitatea jaso nahi ez duen pertsona ororen izenekin osatutako zerrenda), erroldako datuen bitartez enprekin ez kolaboratzeko konpromezuz gain.

Baina postontzietako publizitate zuzena arautuko duen udal ordenantzaren sorrera da Eguzkiren proposamen nagusia. Ordenantza honek hiru zehaztapen egingo lituzke. Alde batetik, pegatina duten postontzietan publizitatea sartzeari debekatu egingo litzaiteke. Bestalde, publizitate euskarritzat birziklatutako papera erabiltzera behartuko luke. Azkenik, publizitate hori banatzen duten enprekin elkarlan hitzarmenak bideratu beharko lituzke Udalak, sortzen duten zaborra bildu eta desagertarazteak eragiten dituen gastuak ordaintzen parte har dezaten.

ARANTXA ERASUN

«Berritu ezean, jokalaria edo talde osoa aburgesatu egiten dira»

Taugres-Baskoniarekiko atxikimendua nabarmen igerri zaio; kantxan lesio batek kendu zizkion erantzukizunak bulegotan hartzea erabaki zuen eta, harrezkero, beste lanbide batzuk ere izan arren, arratsaldero hirukoak sartzen ahalegintzen da Araba Pabiloiko bulegoetatik. Lazkaotarra lagun, saskibaloit taldearen egungo egoera, eraberritze eta erronka, etorkizunerako asmo eta, oro har, saskibaloiazen gorabeheren kantxan jokatu dugu elkarrizketa.

Historia pittin bat egi-teari ekingo diogu lebe-nik. Zerk bultzatu zin-tuen eginkizun bonetan buru belarri jartzera?

Gazte nintzela soriasis artiritiko baten erruz erretiratu beharrak ase gabe utzi zuen, nonbait, saskibaloirako nuen gogoa eta kasualitatez urte hartan Baskonian hauteskundeak zirela-eta neu eta lagun koadrila bat aurkeztu ginen, baita irabazi ere. Egia esan behar badut, ez zen meritu handiko garaipena izan, bestelako hautagairik ez zen aurkeztu eta.

Baskonia taldearen erantzukizuna bartu zenuenerako Taugresen babesle modura akordioa sinaturik zuen; nola liteke borrenbeste urtez Castellongo empresa bat zuek laguntzen mantentzea?

Aurten hamargarren urtea egingo dute gurekin eta datorren denboraldirako ere

akordioa sinaturik dugu. Akordioaren sorburuak nik ez ditut ezagutzen, artean jokalaria nintzelako; baina, dakidanez, Arabako Kutxa berak laguntzaile izateari

utzi zion eta eurek lortu omen zuten harremana.

Saskibaloit talde baten bila omen zebiltzan eta, zorionez, geure taldean begiak jarri zituzten, gaurdaino;

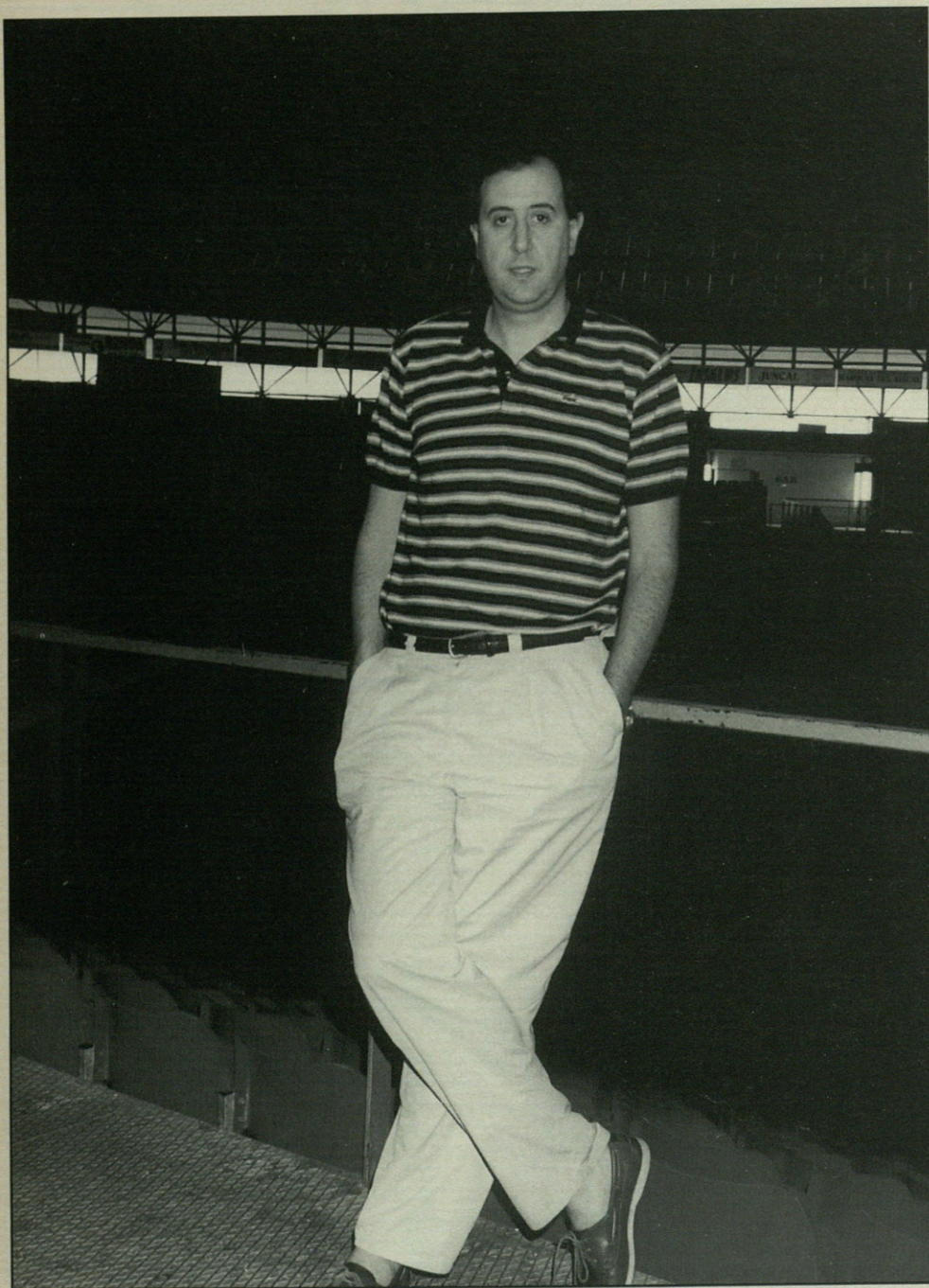
sekula ez dugu arazorik izan eta azken denboraldietan lortu ditugun emaitzekin, ezin gusturago daude gurekin.

Are gusturago aurten Europako txapeldunak izatea lortu duzelako, ezta?

Azken bi denboraldi hauek oso emankorrak izan dira gure taldearentzat. Iaz Errege Kopa irabazi genuen, lehian Real Madrid eta Barça edukita; bi saskibaloit talde hauek areriotzat izanda, hamar urtetik behin gerta-

La Salle, Real Madrid, Juventut eta Zaragozan jokatu ostean, Gasteizen amaitu zuen jokalaria ibilera.

«Saskibalo jokalari baten urterik emankorrenak hogeita sei eta hogeita hamar urte bitartekoak dira»

ez-ohiko lekuetan arrantza egitea da guretzat mesedegarriena.

NBArengandik oso urrun al gaude?

Zorionez, gero eta gertuago. Hemen jende multzo bat egun osoz NBA, NCA eta gainontzeko txapelketetan jokatzen diren partiduak bereziki ikusmiratzen daukagu; beraz, jokalarien aldetik lehen eskuko informazioa biltzen dugu.

Horrez gain, lehen esan dizudanez, urteoro New Jersey Nets taldearekin lotura estua dugunez, hara klubaren antolamendua ikastera joaten gara, hango marketin sistemak hemen erabiltzeko.

Ebundaka saskibalo talde, milaka bitarteko eta horiek guztiak NBAk uzten dituenak jasotzeko asmoz?

Horregatik, saihetseko bidetik bilaketa lanak egiten ahalegintzen gara. Argentina eta Hegoamerikako naziotan saskibaloilari interresgarri asko dago, nahiz eta NBAko jokalaria baino sona gutxiago izan. Horrela gertatu zitzaigun Marcelo Nikolarekin, esaterako.

Oraindik gazte mailakoa zela ekarri genuen Gasteiza; beste horrenbeste esan nezake Ramon Rivasi buruz. Puerto Ricon ikusi eta fitxatzea erabaki genuen. Jokalari onak eta gainera nazio-

«Urteoro Estatu Batuetara bidaiatxo bat egiten dugu alde batetik marketin kontuak ikastera eta bestetik, hango jokalaria ikustera». (Argazkia: Alberto Eloseggi).

tuta ere pozik egoteko moduko garaipena da hau. Aurtan, bi finaletan segidan porrot egin ondoren, Europako titulua irabaztea gauza handia dela garbi dago.

Real Madrid eta Barça aipatu dituzu; gainontzekoak kondarrak bil-

tzeko, ala?

Pentsa ezazu saskibalo talde bat egiteko kanpotik erosi beharra dagoela; zortzi-rehun milioiko aurrekontu batek, diru kopuru horiek bikoizten dituen saltzaile baten aurrean —onenean ere, azti ibilita—, interesik

jartzen ez dutenen merkatuetan ibili behar duela.

Guk urteoro Estatu Batuetara bidaiatxo bat egiten dugu alde batetik marketin kontuak ikastera (arlotan horretan maisuak baitira) eta bestetik, hango jokalaria ikustera. Baina, bereziki,

«Taugreseko jarraitzaileek berrikuntzak nahi dituzte eta Rivas edo Nicolak aldegitiek luzaroan mesede egin diezaguke»

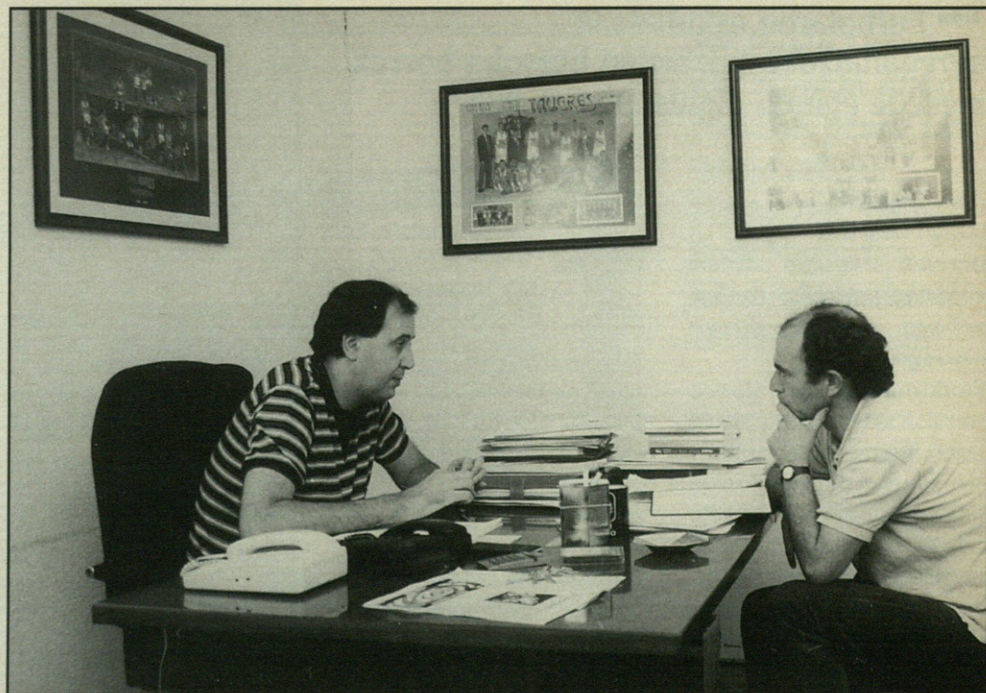
nalizatzeko aukera zutenak zirelako. Pasa den astean bertan, Espil argentinarra fitxatu dugu, atzerriarrari lekuri kenduko ez diona, pasaporte italiarra duelako. Azeri lanak egin behar ditugu horrelakoak lortzeko, Real Madrid eta Barçak nahi izanez gero edozein momentutan jokalaria kentzen dizkizu eta.

Nikola Panbatinaikose-ra, Rivas Bartzelonara, Arlauckas, Laso... denbora gutxiren buruan al daketa asko izan dituzue.

Zer erremedio! Dena den, kasu bakoitza ezberdina da. Arlauckasi Real Madridek jarri zion amua, Rivasekin Bartzelonak egin duen bezala. Horren kontra ezer gutxi egin genezake guk. Pablo Laso ez zen gurekin ondo portatu; etxeko bakarra izaki, geure eta jarraitzaileen ikurra zen, baina Real Madrident jokatzeko aukerak itsutu egin zuen eta orain baskoniarrek ez diote barkatzen hemendik alde egiteko era.

Taldea eraberritzea ezinbestekoa gertatu zaizue, beraz?

Ez ezazula pentsa; egia da Ramon Rivasi kontratua berri nahi geniola, baina Bartzelonak eskaini dionaren erdira iristea ere nahikoa lan da guretzat. Nikolarena, berriaz, geure kabuz hartu-

«Aurrera ez atzera, gertakizunen zain dago saskibaloia». (Arg.: A. Elozegi).

tako erabakia izan da. Urte baterako greziarrei utzi diegu baina 2003. urterarte geurea da. Ekonomi aldetik oso eragiketa mesedegarria izan da (100 milioi pezetatik gora), izan ere, jaso dugun dirutza horrekin, behingoz, sekula baino talde indartsuagoa osatu dugula iruditzen zait.

Orain arte hasierako bos-

kotea besterik ez zen Taugres. Aurten, aldiz, postu bakoitzeko bi jokalaria izango ditu Manel Comasek, Liga, Kopa eta Europan goi mailan lehian ibili nahi duen taldearentzat ezinbesteko baldintza. Pepe Arcega (antolatzailea), Lucio Angulo (etorkizun handiko hegala) eta Murcia (2,01 metroko pibota) desagertu den Am-

way Zaragozatik ekarri ditugu; Bobby Martinek (2,05 metrokoa, iaz Murcian Ligako bigarren errebotetzaile onena izandakoa) Green eta Perasovic-ekin hiru atzerriarren kopurua beteko du, beraz inoiz lortu dugun talderik sendoenaren traza hartzen diot nik dato-

NORTASUN AGIRIA

39 urte ditu eta azken bederatziak Taugres-Baskoniaren hazkundera gidatzen eman ditu ● Bi metro eta zentimetro bateko lazkaotar gazte hark ez zuen burutaziotan ibili behar, bere etorkizuna saskibaloiarekin lotuta beharko zuela jakiteko ● Punta-puntako jokalaria, Beasaingo La Sallen

hasi eta Real Madrid, Joventut eta Zaragozan jokatu ostean, Gasteizen amaitu zuen bere jokalaria ibilera, lesio baten eraginez ● Orduzkerotik Baskonia eta saski-kontuak ezin aldera utzi, nahiz eta bere afizio ezkutua, mendian ibiltzea eta ehizatzea diren

«Futbolaren eskubideak bereganatzeko telebisten borroka horrek mesede egingo digula espero dut»

rreren denboraldiko Taugres izango denari.

Berriek emango duten neurria jakiteke, taldea zeharo gaztetu duzue oraingoan.

Etorkizunari begira ilusioa sortuko duen taldea eraiki nahi dugu. Saskibaloilari baten urterik emankorrenak, nire ustez, 26-30 urte bitartekoak dira eta fitxaketa berriak edade horretan sartzeko daude. Gazte jendea fitxatu dugu baina segurutik jota. Lucio Angulok, esaterako, hogeita hiru urte besterik ez ditu baina Espainiako Estatuko selekzioan jokatzeko du.

Murciaren kasuan, berriz, honek urte mordoska bat darama ACB ligan eta Bobby Martinen erreferentziak ezin hobeak dira; uztaipeko lan zikinak egiteko, Kenny Greenen osagarri onena iruditu zaigu. Agian une batzutan Marcelo edo Rivasen kalitate puntu horren falta soma genezake baina, oro har, Liga eta Europako lehiaketari aurre egiteko talde sendoagoa egin dugu. Deboraldian zehar lau rogei partidu jokatzen dira eta maila handiko jokalarik gutxi baino, aulki orekatuagoa izatea komenigarriagoa iruditu zaigu taldea osatzeko orduan.

Fitxaketan gorabehera baitetan Manel Comasen iritzia balio al du bate-re?

Erabaki teknikoetan entrenatzailearen ikuspuntua garrantzitsua da, baina, azken finean, Saski-Baskonia enpresa bat da eta bere eran-

tzukizunen barne dago halako ala bestelako jokalaria fitxatzea.

Ez ezazula ahaztu, gainera, entrenatzaile batek bat bi edo lau denboralditan zehar iraun dezakeela, baina azkenean taldea gidatzeko ardura dutenek eutsi beharko diote guriari.

Kolpetik horrenbeste al daketa egitea ez al da kaltegarria izango?

Aitzitik, eta esperientziaz esango dizut, jokalarik edo talde oso bat urte askoren buruan mantentzea ez zaigu mesedegarria iruditzen. Jokalaria aburgesatu egiten da nolabait esateko, eta saskibaloiko partidu guztiak hil ala biziko hartzen ez dituen jokalarik bakarrik nahikoa da gainontzekoak kutsatzeko. Jarraitzaileek ere berrikuntzak nahi dituzte kantxan eta horregatik diotsut, Rivas edo Nikolak aldegitak, luza-roan mesede egin diezaiuke.

Iaz Europan txapeldunak, aurten Korak Kopan parte hartuko duzue; telebistatik biltzen dituzuen saski kontuan hartuz, Europatik kanpo gelditzea hondamendia al da?

Ez da horrenbesterako, azken hiru urteotan finalak jokatzeko eta azken irabazteak sona eman digu eta horrek era guztitako ateak irekitzen dizkigu, baina ez preseski diruarenak. ETBekin Europako partidutarako akordio bat dugu, hirurogei milioi pezetako denboraldiko, beraz gure aurrekontuaren ehuneko hamarra ere ez.

Bestalde, bidaiak oso garestiak dira, batez beste hiru milioi pezetako gastuak.

Dena den, ezin ukatuko dizut, beste ikuspegi batzuei ere helduz, Europan jarduteak garrantzia handia duela guretzat.

Futbolaren gaitzak jota, telebistak dirua barra barra banatzen ari diren bonetan, zertan da saskibaloia egoera?

Aurrera ez atzera, gertakizunen zain dago saskiba-

loia. Eta egoera hau hiruzpalau urtetan mantenduko dela iruditzen zait. Futbolaren eskubideak bereganatzeko telebistek elkarren artean darabilkiten borroka horrek azkenean mesede egingo digula espero dut.

Kateak asko dira eta borroka horretan galtzaile iriten direnak, futbolik gabe, kirolaren aitzakian telebista-ikuslea hurbilaztea nahi baldin badute, geurera, eskubaloira eta beste zenbait

«Pablo Laso ez zen gurekin ondo portatu; geure eta jarraitzaileen ikurra zen, baina Real Madriden jokatzeko aukerak itsutu egin zuen»

da, diru zorretan itota. Beste horrenbeste segidako kategoria batean biltzea astakeria bat iruditzen zait. Nondik dirua lortu tajuzko babeslerik ez badago eta, mila ikusletik gora partiduko baino biltzen ez direnean, non daude erdibideko maila horretan jokatzeko saskibaloilariak?

Akerzaleen jarraipenaz barro, beraz?

Bai noski! Lau mila bostehun bazkide dauzkagu eta oraintxe hasi berri dugu datorren denboraldirako kanpaina. Kopuru nahikoa da hau, Araba Pabiloian bost mila pasa lagunentzat lekua baitago eta, jakina, lehiatiletatik tarteka bazkide ez dena pasatzea, bere sarrera ordainduko duelako, beharrezkoa da. Ez dugu, baina, inolako kexarik; baskoniatarrak ederki portatzen ari dira eta gu, neurri berean, azken urteotako maila beretsuan jokatzen saiatu behar harko gara.

Listoia goi samar jarri dugu, baina egindakoak ez du ezertarako balio ondorengo hamar partiduak galduz gero. Aurtengo erronka Korak Kopan ahalik eta urrutien iristea da eta ACB Ligan lehendabiziko hiruren artean sailkatzea, hurrengoan Europako Liga jokatu ahal izateko.

MARTIN AGIRRE

«Erabaki teknikoetan entrenatzailearen ikuspuntua garrantzitsua da, baina Saski-Baskonia enpresa bat da eta bere erantzukizunen barne dago jokalaria fitxatzea. (A.: A. Elozegi).

kirol esparrutara ate joka etorri beharko dute ondoren; orduan jakin ahal izango da saskibaloia bere onenak emanda dagoen edota oraindik hazteko lekua duen.

Bilbo, Donostia edo Irun aldean zer du Gasteizetik apartekorik, ACB ligan talde bat izateko?

Ezer baino lehen tradizioa.

Badira berrogei urte hemen goi mailako saskibaloia zuzenean bizi dugula eta horrek jendearengan eragin handia du. Saskibaloi talde handi bat mantentzeko makina bat traba gaudituz beharra dago eta alde horretatik, klub beraren ibileragatik geuk bide erdia egin dugu.

Aurten LEB izeneko liga

berri bat asmatu dute eta erdi mailako taldeen arteko norgehiagokek ez dute jendearengan inolako erakarmentik pizten, dirua jarriko duten babesle aberatsak baldintza horietan aurkitzea iz ezeinezkoa baita.

ACBn 18 talde gaude eta urtero, aurten Zaragozaren gertatu den bezala, amore eman duen talderik izaten

Kalea, antzerkiaren erresuma

UDA garaian ikusleak urtean zehar baino maizago antzokietara eramatea paradoja bada ere, urtaro hau izaten da gure artean antzerkia ikusteko garairik egokiena. Hala ere, ezin esan orain artean udako loratze hori euskal antzerkigintzaren egoera onaren sintoma denik. Programazioari begiratzea nahikoa da -hein handi batean horrela da oraindik- Hegoaldeko hiriburuetara ekartzen diren lanak Madrileko antzerki komertziala ere turismo egitera etorria dela antzemateko. Edo turismo egitera edo turistei Madrileko kultur giroa ekartzera.

Zorionez, gaur egungo joera bestelakoa da. Horrelako antzezlanak antzoki nagusietara ekartzen jarraitzen dute, baina herrietan kalea kokaleku duten proiektuak nagusitzen ari dira: Araiako Umore Astea, Donostiako Gros auzoko kale antzerkia, Zarauzko

3. Antzerki Topaketak...

Jaialdi hauen bidez, bertako eta kanpoko talde ugari ikusteko parada izango da, ez ordea euskal antzerkigintzaren osasunaren sintoma delako, estrainaldirik ez baita.

Arrazoiak aurkitzea ez da dirudien bezain erraza, denen gainetik arazo ekonomikoak nagusitzen badira ere: dirulaguntza murrizak, horrenbestetan eskatua izan den zirkuitua osaturik ez eegotea, bizirauteko antzezlanak bi hizkuntzatan eman behar izatea...

Kontuan hartu behar da orain arte garrantzirik ez zuten beste eragile batzuk daudela urtean zehar lan berri gutxi izateko: talde askotako aktoreek komunikabideetan -batez ere telebistan, baina irratietan eta bikoizketa etxeetan ere bai- lan egitea; orain arte ikur ziren taldeak produktore bihurtu eta, porrot ez egiteko, bide komertzia-

la jorratzen hastea (telebistan ospea duten aktoreak maiz aukeratuz); taldeek aurretik ematen zituzten ikusizunei eustea, sarritan lan berriekin ez arriskatuz... Ea Kultura Sailarekin jorratzen hasiriko bideak oztopoak gainditzeko balio duen.

Uda honek ekarri digun berri pozgarriena Lekeitiotik dator. Urte beteko

Uda honek ekarri digun berri pozgarriena Lekeitiotik dator. Urtebeteko itzalaldiaren ondoren, hortxe da berriro ere, 7. Kale Antzerki Jaialdia martxan

Jazzaren hilabetea da uztaila Euskal Herriko txoko guztietan. Gasteizkoa izan da aste honetan protagonista. Argazkian ageri den Jones Tabernacle Baptist Church bandak zabaldu du aurtengo edizioa. Carla Bleyren Big Band, berriz, aurtengo programan jakinmin handienetarikoa eragin duena. Aldizkaria etxeratzen duzuenarako amaitzeaz izango dena. Nolanahi ere, Donostiko Nazioarteko Jazzaldiarekin izango da jarraipena hilaren 24etik 28ra bitarte.

itzalaldiaren ondoren, hortxe da berriro ere 7. Kale Antzerki Jaialdia mar-txan. Badirudi aintzindari izan den proiektu honek, hausnarketa eta ba-raualdia burutu eta gero, herriko indar guztiak biltzea lortu duela herri esze-natoki bihurtzen duen jaialdiari eus-teko. Ea hemendik aurrera hausnarke-ta-garaia ez den oztopo Topakeitei ekiteko.

MARI KARMEN Garmendia Kultu-ra sailburuak prest du jada Euskararen Aholku Batzordea, 1998rako euska-raren erabileraren sustapenerako plangintza prest izan beharko duena. Kazetaritza eta ikastola munduko or-dezkaririk ez bada ere, bokal aukeratu dituzten hogeiki kideen artean, admi-nistrazioetik urtetan urrun ibili diren sektore eta taldeetako izen ezagunak aurki litezke. Badirudi horietarik asko balia garri izan daitezkeela euskara bultzatzen duten sektoreen arteko proiektu bateratua osatzeko. Deigarria da era berean enpresa mundua ere bilkura honetara atxekia egotea, beste inon baino handiagoa baita euskara eta enpresaren artean dagoen jauzia. Txalogarria EAEko mugak gainditu eta Nafarroako Hizkuntz Politikako Zu-zendaritzako eta Ipar Euskal Herriko Euskal Kultur Erakundeko kideekin gogoratu izana. Aste honetan abiatzen da eta bi urteko epean izango ditugu emaitzak.

ALFONTSO Irigoienek Derioko Udako ikastaroetan omenaldia jaso zuen. Gerraosteko garai latzenetan euskalgintzan hasia eta gaur egun ere hizkuntzaren inguruan ikerbideak jo-rratzen ari den bilbotar hau eremu ugaritan ibili da: Euskaltzaindian, ber-tso munduan, unibertsitatean...

Oso pertsona gutxi izango da Euskal Kulturaren munduan bera bezain po-lemiko eta polemista -hikuntz ikerke-ta, proposamen, eta planteamendu mailan-, baina ibilbide luze horrek merezi zuen aitorenpenik eta non hobe bera irakasle duen Derioko Mintegian baino.

RITXI LIZARTZA

ITURRIGORRIKO URA

Gatza eta piperra

GOGORATZEN naiz espainiar emakumezko ezagun bati, argazkilari zo-rrutz batek kamera bere lekuan jarri zuelako, zenbaterainoko propaganda egin zion egun batzutan komunikabideen sare osoak. 'Por los pelos' libratu zen gaisoa

Sarritan ikusi ohi izan dugu berriz, emakumezko tenislariak jokoan ari diren bitartean, kamera zeinen gaiztoa den eta unerik bitxienak jasotzeko duen gaitasunak harritzen gaitu. Zeinen ondo ezagutzen ditugun Sanchez eta Vicarioen ba-rruko arropak! Inoiz erostera joaten garenerako zein hautatu ez dugu zalantzarik edo; 'Jesus neuk ere marka berekoak dauzkat', gozamenerako urtu-puntuan dagoenaren intziari inbiritz josten gaitu.

Dena den, joan zen asteke egun batean, Gaztelerazko Euskal Telebista ikusten hasi nintzelarik, famari praka barruan eutsi ezinik darabilgun Jesulin torero xalauaren elka-rrizketa bota zuten. Sal y Pimienta omen da programaren izena, gero jakin dudanez. Zer galdetuko zioten bada, ea emakumeentzat antolatu dituen zezenketetan (korridetan?) zenbat arropa bota dioten.

TOREROA bere hizkera berezi horre-kin, oso argi eta alai aritu zen adierazpenak ematen. Hizkera atsegina duenez, ez da as-tun egiten mutil honen jarioa, baina kaze-tariak galderak egitean erakutsi zuen trebe-ziak txunditu ninduen.

Besteak beste, kuleroak botatzen omen dizkiote torero honi, trofeo gisara, bere fansek (Goian aipaturiko emakume espai-niar ospetsuenarenak ere berak izan ditz-a-keen galdetzeraz ez zen ausartu gure kazetari argia). Zer galdetuko kazetariak eta, ea zer nolako usaina gustatzen zaion kuleroetan berari. Horixe izan zen galdera, bai. Oku-rrentea ez da hala? Garrantzitsua ez? Hezi-tzailea edo? Denok jakin behar genukeena eguneroko bizitzan maila minimo bat eman nahi badugu noski.

Erantzuna zehazten ez zuen jakin gure torero bixkorrak eta kazetari argiak hori az-pimarratu zuen, nola ez!

Beno niri bost axola kazetariaren estiloa eta nahia. Beste bost axola programa bera eta, hemen egubna den ala kanpoan erosi eta ekarria. Eman zuen telebista ere lehen min emango zidakeen bezala orain latsa sentiaraztera pasa da, ez besterik.

BAINA gauza batetaz gogoratu nintzen, nola liteke edozein kale ertzetan ikusten den pintada batek programa bat mozteko motiboa sortzea era aldi berean honelako edukiak ametitzea ente berak? Zergatik ote da, euskaldun euskaraz dakigunok (ez dakit beste-lakorik izan daitekeen) sensibleagoak ote gara? Zaharragoak? Bertsozaleagoak eta beraz, sintonia jakin batean mantentzen edo mantendu beharrekoak?

Agian, euskarazko programak bertan egiten dira eta ez dago konparaketa erreferen-tziarik eta kanpotik erosten diren erdarazko programak, beste herrialde batzutan ikusten dituzte inolako mozketarik gabe eta hemen mozten hastea...

Beste arrazoi bat ere izan daiteke, euskaraz dakigunon artean praila eta apaiz ohi mordoa egotea, beste etika eta moral kontzeptu batzuekin neurtzen dutenak eta agintean daudenak.

Ea zenbat arrazoi gehiago sortzen ditugun denon artean, niri behintzat ez zait buruan kabitzen (eta dezentea daukat), nola litekeen etxe berean hizkuntza batean neurri bat eta bestean ezberdina erabiltzea.

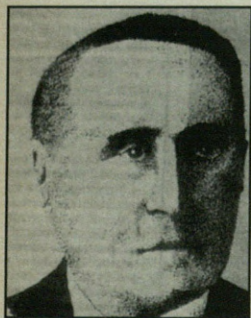
IÑAKI MURUA

TXUTXU - MUTXUKA

Euskal Herriko abesbatzetako haurrak Salzburgon

Uztailaren 10ean, Salzburgo 28. Nazioarteko Haur Abeslarien Biltzarrari hasi zen eta Euskal Herriatik zortzi abesbatz joan ziren Austriaraino: Basauri Ikastetxeko Soinu Bidea, Astrabuduako Abeslari Txiki Alaia, Elorrioko Alejandro Goikoetxea abesbatza, Amorebietatik Abes Kimu, Kirikiño Mañariatik, Zamudioko abesbatza, Leioako Askartza Claret eta Iruñeako Loiola abesbatza. Guztira, 18 herrialdeko 125 abesbatza elkartu dira Anton Bruckner-en, organo-jole eta musika egilearen, omenez egiten ari den batzar honetan. Batzarraren helburuetariko bat Ekialdeko herrialdeen partehartzea ghitzea da.

NOR - NORI - NOR K

JEAN ETXEPARE

omendu dute Alduden. 1877an Argentinan sortutako idazlea sei urte zituela etorri zen Euskal Herrira. Idazle izateaz gain, Aldudeko mediku ere bazen. Euskararekin zuen grinak, hizkuntza ikertzeraz eraman zuen. Piarres Xarritonek orain 12 urte bere lana biltzeari ekin zionetik Etxepareren lau liburu daude kalean. Iragan igandeko omenaldian bosgarren eta bere azken liburua aurkeztu zuten. ●

AMAIA RODRIGUEZI

ez zaizkio gustatu Miguel Angel Cortes Espainiako kultura idazkariak zinemagintzarako iragarri dituen neurriak. Neurri hauekin egungo 2.000 milioi pezetako (80 milioi libera pasatxo) aurrekontua ia ezerezean gelditzen da. Eusko Jaurlaritzako Kultura Sortu eta Zabaltzeko zuzendaria denak, orain arte PSOEek egindako zinema politikaren ildotik jarraitzeko eskaera egin du ●

ANDRES NAGELEK

Donostiako Tolosa etorbidean inauguratu du eskultura bat. EHuko Filosofia fakultatearen aurrean ezarri dute. Era berean, bere erakusketa dago ikusgai Donostiako San Telmo museoan. Erakusketak hiri proposamenak jasotzen ditu. Gehien batean hiri ezberdinetan jarri izan dituen eskulturen maketak, argazkiak, zirriborroak, marrazkiak eta collage-ak biltzen ditu erakusketak ●

TEILAK

■ DONOSTIAKO JAZZALDIA HILAREN 24TIK AURRERA

Uztailaren 24ean hasi eta 28an bukatuko da Donostiako 31. jazzaldia. Lau egunez, Euskal Herriko zein nazioarteko hainbat bakarlari eta talde arituko dira.

Hasierako ekitaldian, *Jazz Band Ball* ezagunean, E.A.S.Y. jazz orchestra; 16 jazz eroak nafarrak; Matt Darriau's paradox trio; Lau Behi donostiarrak; Red Richard 84 urteko jazz-jole handia; Martirio eta Chano Dominguez Trio; Kermit Ruffins & the barbecue swingers; The Original Pin Stripe Brass Band eta The Dirty Dozen izango dira entzungai.

Uztailaren 25ean, Hank Jones Trioren emanaldia; zeresan harena emango duen ekitaldia. Berarekin batera, Joe Henderson Double Rainbow Quartet eta Abbey Lincoln arituko dira.

Ostiralean Lily White Band, Yosuke Yamashita-Aki Takase, Terence Blanchard Quintet eta Horace Silver Septet ditugu.

Larunbatean, Celia Cruz abeslari kubatarraren emanaldia izango da ardatz nagusia. Aurreko egunetan parte hartu duten beste zenbait taldek errepikatuko dute Oscar D'Leon, Trevor Watts Moire Music Drum Orchestra eta Lester Bowierekin batera. David Newman, Shirley Scott, Bobby Durham eta David Murray ere bertan egongo dira.

Igandean azkenik, aurreko egunetako jazz-jole ugarik errepikatuko dute eta eurekin batera Zilbor Hestea, Iñaki Salvador eta Amaia Zubiriaren talde berria, arituko da.

Hilabete kalean eta lehen diskoaren markak hautsiz dator Gozategiren «Ainhoa»

«Inbidiak jota asko dago: albokoena kritikatzeari beste lanik ez dutenak»

Gerrako kronika balitz, ofentsibaz hitz egingo genuke. Baldintzarik gabe entzun genien lehen diskoa. Taberna eta plaza eurenak egin zituzten. Arrakastari heutsiko ote ziotenaren beldur, aurrez eskatu dituzte euren muxuak, «Julio Iglesiasen kontu hori inbidia duenak dio». Maitasun kronika da Gozategirena.

Eskatu eskatu dituzue, bainbeste muxu jasotzea espero al zenuten?

Uda atarian gaude eta begira... esperotakoak baino gehiago jaso ditugu. Gehiago ere hartuko genituzke, eh? Oraindik ez da bigarren diskoa osorik entzun eta horri bidea egiten utzi behar

zaio; kantu gehienak dira onak eta asko entzungo dira.

Orain bi urte ez genuen susmatzen maketarekin halako arrakasta izaterik; ezta lehen diskoarekin 17.000 ale saltzerik ere. «Ainhoa»rekin lasaiago geunden, oso gustura gelditu baikin. Disketxeak ere aurrekoak izandako harrera baino handiagoa espero du.

Lehenengo diskoaren oihartzunaren ostean, bigarrenaren erronka handiagoa izango zen...

Iaztik ez dugu jakin atseden hartu eta indarberritzen. Bigarren diskoa atera behar zen baina dagoeneko Gozategi ez zen sorpresa. Presio handia izan dugu. Jendeak animatu beharrean, «lehenengoan bai, baina bigarrenarekin behera joango zarete» eta horrelakoak esaten zizkigun. Beldur horixe genuen «Ainhoa»rekin hasi aurretik. Baina amaitzean oso lasai gelditu ginen.

Bi disko eta bi kantu arrakastatsu. «Nor-norri-nork», Manolo Escoba-

«Nirekin» kantarena magia izan dela diote, nahita lortu ezin zena. (Arg.: Alberto Elozegi).

rrren bertsioa, eta bigarren hau, «Nirekin», Julio Iglesiasena dela zabaldua da...

Inbidiak jota dagoenak esango du hori; idatz ezazu hori gorritz. Gezurra da eta bestela argitu dezatela zein kantutaz ari diren. Zurrumuru hori dabil. Behin Urdiainen talde batek zera esan zuen: «badakigu Gozategiko bat urdiainarra dela, beraiek Julio Iglesiasen bertsioa egin dute eta hori joko dugu». Hori barre egitea da! Euskal Herrian badira kantu propioak egiteko gai ez diren taldeak eta beraien lan bakarra gainontzekoek egindakoa kritikatzeko da. Izugarritzko sabeleko mina ematen du.

Gainontzean jendeak pentsa zezakeen Gozategi ez dela gai bereak diren kantu sonatuak sortzeko...

Nahikoa erakutsi dugu. Lehenengo diskoan ere bi besterik ez dira bertsioak; hitzak ere geureak dira. Talde bakanenetakoa gara berbenetan kantu propioekin ari dena eta horrelakoak entzun behar gainera.

Aurrekoan konforme, ez zen gurea kantua. Hasieran apustua izan zen, gero ondo hartu bazen ere. Arrakasta lortu genuen gurea ez zen kantu batekin baina bigarren diskoan kantu guztiak dira propioak, ez dago bertsiorik eta ez du zentzurik horrelakoak entzun behar izateak.

Zurrumuruak uxatuta, Jon Maiak bete betean asmatu du bizkaierazko kantua- rekin...

Gai berarekin batuaz idatzi zuen hasieran;

«Azkeneko bi urteotan plazak betetzea lortu dugu eta hori aurrerapauso handia da Euskal Herrian»

handik bi egunetara etorri eta «*tori beste hau*» esan zigun. Orain elkar ikusten dugunean, hunkituta besarkatu eta magia dela pentsatzen dugu. Gertatu egin da, apropos ezin zen egin: musika hitzarena da eta hitza musikarena.

Behin erromeria amaituta mutil bat gerturatu eta zera esan zigun: «*uda honetan kantu horrekin ligatu egin behar diat*». Sentimentua adierazten du horrek. Letra izan aurretik ere hunkitu

egiten ginen entzunda; negarra ere atera izan zaigu. Alai zaudenean poztutzeko kantua da eta triste zaudenean ere barruraino sartzen dena, oso sakona.

Maitasuna Gozategiren kantu askotan entzun daitekeen gaia da.

Maitatzeko eta maitatuak izateko jaio gara. Bizitzaren funtsa da, kursia dirudien arren. Garbi daukagu ez garelako politikoak; gaizki iruditzen zaizkigunak salatzen ditugu baina alaitasunez eta

maitasunari kantatzen diogu, azken batean ia guztia maitasuna delako.

Bigarren disko honetarako musikan Fran Iturberen laguntza izan duzue; aurrekoaren estiloaren uztarriari beutsi al dio?

Musika konposatzeko era antzekoa izan da; Asier eta biok (Iñigo ari da hizketan) elkartu eta doinuak, erritmoak ateratzen saiatzen gara. Lehenengo diskorako kantuak egin eta estudiora sartu aurretik Franek soinu berezia erantsi zien kantuei, nahiko akustikoa eta bigarreneko bagenekien zer soinu izango genuen.

«Ainhua» helduagoa da; nahiz eta ildo beretik jarraitu. Konposatzeko modua eta soinua batera atera dira; Iturbe gurekin ibili da urte osoan eszenario gainean eta hori nabaritzen da diskoan. **Trikitixaren obiko doinuak eta berritasun modura cumbia bat ekarri zenizkiguten aurrekoan. Zein da oraingoan berezitasuna?**

Estilo beretik doa «Ainhua» ere; berrikuntza reggae kantua. Gozategiren berezitasuna erritmo zuzena eskaintzea da, txorakerietan ibili gabe. Akaso arrakasta, besteen terrenoan ez sartzeari eskertu behar diogu; dakiguna egiten dugu eta horretan saiatzen gara: oinarri ona lortu lehenbizi eta horri ahotsa erantsi.

13 kantu egin eta jendea soilik «Nirekin» kantua- rekin geldituko balitz?

Guri guztiak gustatzen zaizkigu. Bakoitzak bere berezitasunak ditu. Diskoak kallean hilabete bakarra darabaina eta dagoeneko erromerietan beste kantu batzuk eskatzen dizkigute. Norma-

Lehenengo diskoaren ostean, 125.000 pezeta zen saioaren prezioa; orain bateri-jolea ere bai eta 325.000ra igo da. (Arg.: Alberto Elozegi)

lean talde batek kantu bat edo bi ateratzen ditu eta besteak ez dira entzuten; gurea goitik behera jartzen dute. Jendea ez da «Nirekin» horrekin gelditu soilik.

Egunetik egunera emozio gehiago sentitzen dugu erromerietan. Azkeneko urte hauetan plazak hutsik egon dira eta bi urtez hona plazak betetzea lortu dugu. Sailkatzeko modua izaten da gainera: aurrekaldean haurrak, ondoren gazteak eta atzekaldean helduak dira. Euskal Herrian hori lortzea aurrerapauso handia da.

Inondik inora soinu txikiaren auspoa zabala da.

Gauza ugari egin litezke. Jendea horretara animatuko genuke eta grabatzera. Duela hiru urte inork ez zuen Gozategi izena ezagutzen eta orain... Sona grabazioaren ondorioz iritsi da. Inor baino gehiago ez gara baina gutxiago ere ez. Bada-kigu musiko onak daudela, baina askotan jendea musika perfekzionatzen saiatzen da; urrun gelditzen zaizkion gauzak eginez. Gauza sinpleak egin behar dira, gustatzen dena, bakoitzak barruan daukana atera. Iragazi gehiegi jartzen zaio musikari: «grabatuko nuke baina...».

Trikitixa tradizionala izeneko borri ez dio jarraitzen Gozategik. Merkatuak borrela eskatzen duelako?

Joseba Tapiak eta Kepa Junkerak ordaindu behar izan dute soinu txikia beste edozein instrumenturen mo-

■ Atzerriko bidea zabaltzen hasiak dira, iaz bezala Argentinara joan asmoa dute. (Arg.: A.Elosegi)

duan erabiltzen hasi izana. Orain onartua dago. Ez duguna nahi da, zuzenean eskainiko ez dugun soinua diskoan sartzea; baina soinu txikiak asko irabazten du beste tresnen alboan. Soinu eta panderoaren formatoa pobre gelditu da.

Iaz 150.000 pezeta saio-ko, aurten 325.000...

Aurten beste musiko bat dator, bateri-jolea, ekipoa ere alokatu egiten dugu eta kaxetea igo egin zaigu. Trikitilariok beti gutxiago ko-bratzen ibili gara; iaz atera genuen diskoa arrakastatsua izan zen, orain bigarren hau ere arrakastatsua. Plazak bete egiten ditugu kontzertuen antzera baina era berean erromeria eskainiz.

Joseba Tapia, Kepa Junkera, Maixa eta Ixiar, ile-

ra luzatuz doa: Zenbaterainokoa da zuen arteko lehia?

Lehia badago baina ez dugu horrela hartzen. Akaso berekoiegiak gara askotan; zure lanarekin gustora zaude baina beste inor ospea hartzen ari dela ikusi orduko, ez zaude hain lasai. Besteek egiten dutena asko hartzen da kontuan eta bakoitzak berea egin beharko luke.

Kanpoko bidea zabaltzen ere hasia da Gozategi.

Iaz Argentinan izan ginen eta aurten ere itzuliko gara ziurrenik. Galizian eta Katalunian izan gara. Galizian telebista batean programa egin genuen eta «Nirekin» jo genuen. Atzean Celtas Cortosekoak zeuden eta ikaragarri gustatu zitzairen, itzul geniezairen eskatzen ziguten.

Honenbestez Gozategi fenomenoaz hitz egin behar dugu?

Irrati guztietan ikaragarri entzuten ari omen da kantua eta fenomeno sozial txiki bat sortu ote den ere entzun dugu baina gu ez gara horretaz jabetzen. Izugarrizko ilusioa egiten digu taberna batera sartu eta gure kantuekin jendea dantzan ikustea.

Diskoa grabatu aurretik Egan eta horiek izen handiak ziren guretzat. Horiei kritika egiten bazieta ere, bidea egin zuten ez zitzaizela axolik izan behar pentsatzen genuen. Gaur gure kantuak bazter guztietan entzuten ditugula ikusten dugu baina ez garajabertzen lortu dugun sonaz.

Orietarren kasta izango da orduan.

Bat nafarra da baina Oriok zerbait izango du. Txiskolan bi hiru talde finalean, Orion arraunean onena, Benito Lertxundi, Andu Lertxundi, Jon Sarasua; bada zerbait berezia bai Orion.

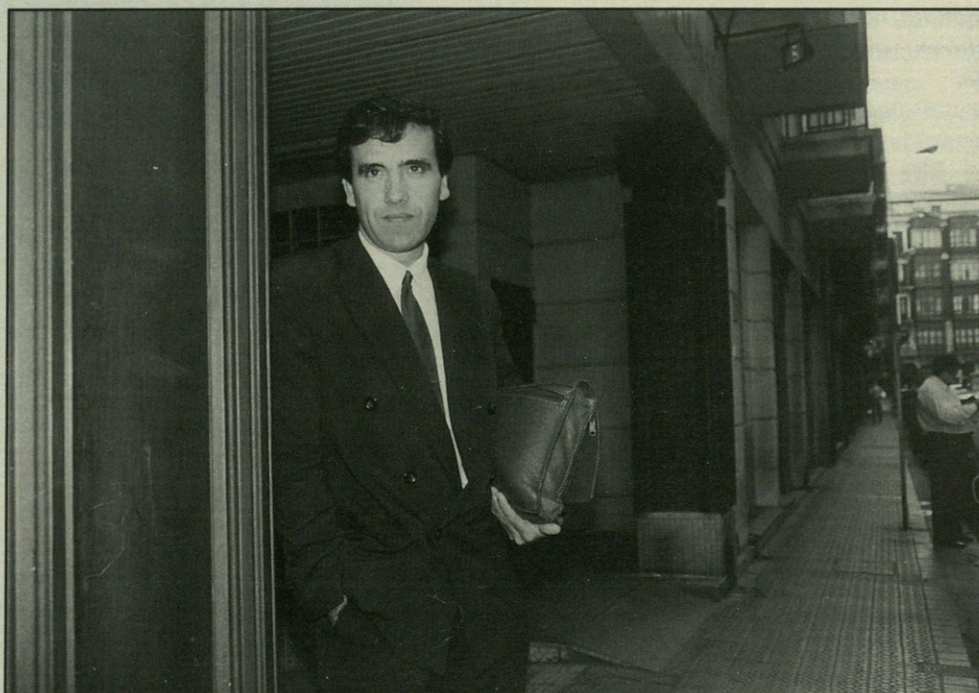
MAITE ARTOLA

“Arrakasta besteen terrenoan ez sartzetik datorkigu, dakiguna egiten dugu eta ez gara gehiagotan saiatzen”

Jon Letamendik ikertu duenez, zinematografoa Gasteizen 1897an izan zen lehen aldiz

Arabako zinemaren abentura

Aurten ez direla Espainiako zinemaren 100 urteak bete frogatu du Jon Letamendik. «Arabar zinemaren jatorria»n idatzi duenez, 1897ko ekainean Gasteizko Ama Zuriaren enparantzan filmatutako irudiak dira lehenak Estatu osoan

Letamendik Salinas Pastranaren senitartekoei emandako informazioa izan du. (Arg.: M. Ramirez)

LUMIERE anaiek ez zuten zinematografoa 1897ko maiatza arte merkaturatu; beraz, ezinezkoa da Espainiako zinemagintzak aurtan 100 urte betetzea. Modu honetan bota ditu atzera Jon Letamendi ikerleak Espainiako zinemagintzaren historiak orain arte erakutsitako teoriak.

«Lumiere anaiek bidalitako Promio langileak Bar-

tzelonan eta Madrilen egindako lehen filme erakusketa eta filmaketa 1896koa bada ere, gezurra da Eduardo Gimenoaren 'Salida de misa de doce del Pilar de Zaragoza' 1896an egin zenik. 1897. urtera arte ezinezkoa izan baitzen Lumiere anaien zinematografoa eskuratzea», dio Letamendik.

Frankismo garaiko histo-

riagileek asmatu eta babes-turiko teoriak, Eduardo Gimeno egindako filmaketa dute oinarri: «Askoz ere espainiarragoa delako Zaragozako Virgen del Pilar Gasteizko Virgen Blanca baino». 1996.era heldu behar izan dugu, azkenean, Antonio Salinas Pastrana, argazkilari gasteiztarrek Ama Zuriaren enparantzan hartutako irudiak Euskal

Herrian eta Espainiako Estatuan Lumiere zinematografoarekin filmatutako lehenak direla jakiteko.

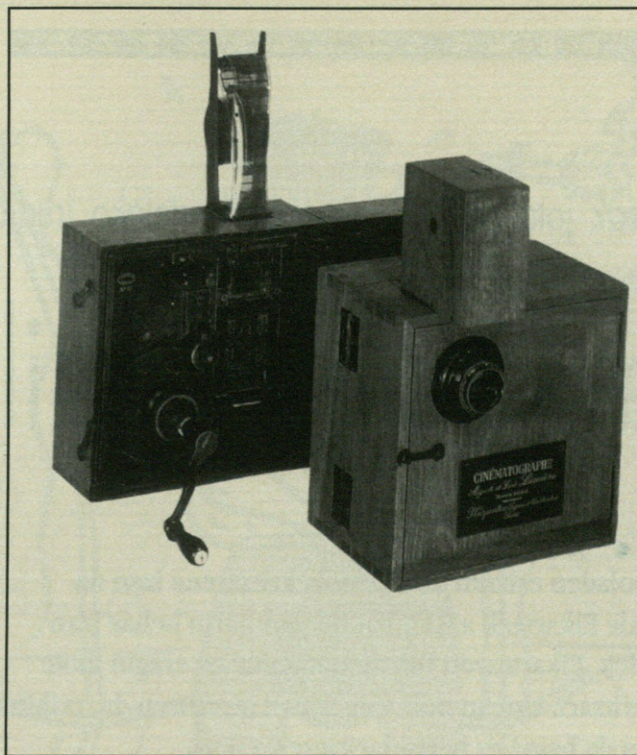
Letamendik elkarriketa eta artxibo ikerketa sendoak egin ditu, Antonio Salinas Pastrana argazkilariaren aintzindaritza frogatzeko eta horrela erakutsiko digu urrian argituratuko duen «Arabar zinemagintzaren jatorria» liburuan. Masoneria-

«Manipulazio ideologiko, gezur eta akats ugari daude Espainiar Estatuko zinemagintzaren historian» JON LETAMENDI

rekin izandako harremana ezezaguna izan da orain arte; baina bide hauek erabilita merkaturatu zen 1897ko maiatzaren lehenetik aurrera 'makina miragarria': «Mende bukaerako kamera erosketa masoneriarekin estuki lotuta dago. Lumiere anaiak masoiak ziren eta Eduardo Morenok (Salinas Pastranaren kideak), masoia izanik, berehala lortu zuen Lumiere anaien kamera. Horregatik, Salinas Pastrana Lyonera abiatu zenean tren geltoki bakoitzean masoien bisita jaso zuen».

Antonio Salinas Pastranak ekainaren hasieran hartu zuen Lyonerako bidea kameraren bila eta Gasteizera itzuli bezain laster, Postas kalean zuen etxeko balkoitik Ama Zuriko irudiak hartu zituen; 17 metroko luzera eta 45 segundoko iraupena zituzten irudiak. Ama Zuriaren enparantzan pasian zebiltzan zenbait jende multzo, Salinas de Pastranaren alaba elizako eskaileretatik jaisten eta hainbat haur ikus zitezkeen.

Zoritxarrez, froga materialik gabe gelditu zen. Postas kalean 1940an izandako sutearen ondorioz, gordeta zeuden filme zatiak bota zirelako; material erregarria baitziren. «Inoiz ez da frogatu Salinas Pastranaren ekarpena; bere senitarte-

Lumiere kamera ez zen 1897 arte merkaturatu; beraz mendeurren okerra da Espainiako zinemarena

koek izan dute soilik filmean berri baina historia mailan ez zaio garrantzirik eman», azaldu digu Jon Letamendik.

Egunkarietan kaleratuta ko erreseina pare bat, Gasteizko irudien proiektzioaren iragarkiak, kameraren erosketaren ordain agiria eta ikus ez litekeen artxibo lan mardulari esker, Jon Letamendik indar gabe utzi ditu Espainiako zinemagintzaren historiaren zenbait dogma; eta era berean, zinematografoaren abenturazaleen zenbait izen berri ezagutarazi ditu.

Galizia, Katalunia eta Euskal Herria

SALINAS argazkilari gasteiztarrekin batera, A Coruña-ko Sellier-ek eta Gelabert katalanak dute zinematografoa lehen aldiz erabili izanaren ohorea. Hiru

argazkilariak, 1897ko maiatza eta ekaina bitartean erosi zuten zinematografoa. «Gimeno aita-semeen aintzindaritzaz baztertu beharra dago beraz», esan digu Letamendik, «are gehiago, Burgosko azoka batean elkartu ziren Gimeno eta Salinas Pastrana baina egunkarian agertzen denez, Antonio Salinas eta Eduardo Moreno, Gimeno baino bi egun lehenago heldu ziren. Manipulazio ideologiko, gezur eta akats ugari daude zinemagintzaren historian». Madrilen egindako lehen filme erakusketa bera ez da 1896ko maiatzaren 15ekoa (San isidro), maiatzaren 11koa baizik.

Gimenoaren filmaketa deuseztatua izan zenean, A Coruña-ko bizi zen Sellier-ek 1897ko ekainaren 20an egindako filmaketa hartu

zen lehendabiziko filme dokumentaltzat, «baina ikerketen arabera, eta Gasteizko egunkarietan agertutako proiektzioaren iragarkiaren data oinarritzat hartuta bonen aurrekoak dira».

1897an, nola Nafarroan hala Gipuzkoan badira Lumiere kamerak eskuratu zituzten argazkilariak. «Hauek ere Gimenoaren aurrekoak dira eta egindako proiektzioak, berriak, 1897ko abuztukoak. Bi aintzindari hauek ikertzen hasia naiz». Bestetik, Espainiako Estatuan eduki narratiboa zuen lehen filmea, «Riña en un bar» izenekoa, Gelabert katalanarena dugu eta 1897ko abuztuaren data darama, «ziurtatu behar» dagoen arren.

Jon Letamendiren ikerketa urteak 1896 eta 1897 urteak badira ere, Antonio Salinas Pastranaren bizitza gertutik jarraitu du. «1897ko lehen filme zatiaren remakea aurkitu dugu baina azken hau 1920koa da eta Super Pathe kameraz egina dago», azaldu digu ikerle bizkaitarrak.

3.000 filme eta mende hasierako 1.000 filme mutu gordetzen dituen Jon Letamendik, Espainiako zinemagintzaren inguruko teoriak eta haren aitzindaritzak bertan behera utzi ditu. Antonio Salinas Pastranak Gasteizen egindako filme zatia desagertu bada ere, ikerlari honen ekarpenak zinemagintzaren historian oraindik esateko badagoela erakutsi digu; mende bukaeraren atarian, euskal zinemagintzaren historia urrunak eman dezakeenaz ohartaraztearekin batera.

MYRIAM GARTZIA

Bertsolaze Elkarteak krisiak jota dagoen honetan, bestelako irudia da bertsolariena

Hitzaren kirolaren milioiak

Bertsolaritzak azken boladan eskaini duen irudia krisiarena izan da askorentzat. Bertsozale Elkarteak azken batzarrean hartu behar izan zituen erabakiek, ordea, Elkartearen funtzionamenduari eragin diote soilik, eta ez bertsolaritzari. Urtean mila saio izaten jarraitzen du, txikitu dena entzule kopurua da baina ez bertsolaritzaren zakua.

AZKENEKO Bertsolari Txapelketa Nagusiaren inguruan eta horren aurretik nabari zen *boom*-a desagertu den arren, bertsolaritza ez dago hila eta horren froga

zuzena da urtean zehar murgitzen duen dirutza.

Zenbaki zehatzik ez dagoen arren, batez beste saio-ko lau bertsolarik parte hartzen dutela, plazetan 120

milioi pezeta (4.800.000 libera inguru) mugi daitezke. Kopurua, saio kopuruari eta bertsolariek jasotzen duten diruari erreparatuz atera dugu.

Saio kopuruak azken urtekoen parean doaz. Zazpi lurraldeetan egiten diren saio guztien berri ezin jakin ahal da baina elkarteak gerturatzeko moduko datuak ditu.

Urtean mila saio inguru

ELKARTEAK bildutako datuek, saio kopuru guztien hiru laurdenak erakusten dituztela pentsatzen da.

ARGIAk HIRU BERTSOLARIEI PUNTU BERA JARRI DIE: BERTSOLARITZAK DIRU FRANKO EMATEN DU

**JON
AZPILLAGA**

*baina beroarena
behar zaio kendu
bizitza nola abala
behar da zuzendu
bertsotatik bakarrik
ez leike mantendu.*

**IRATXE
IBARRA**

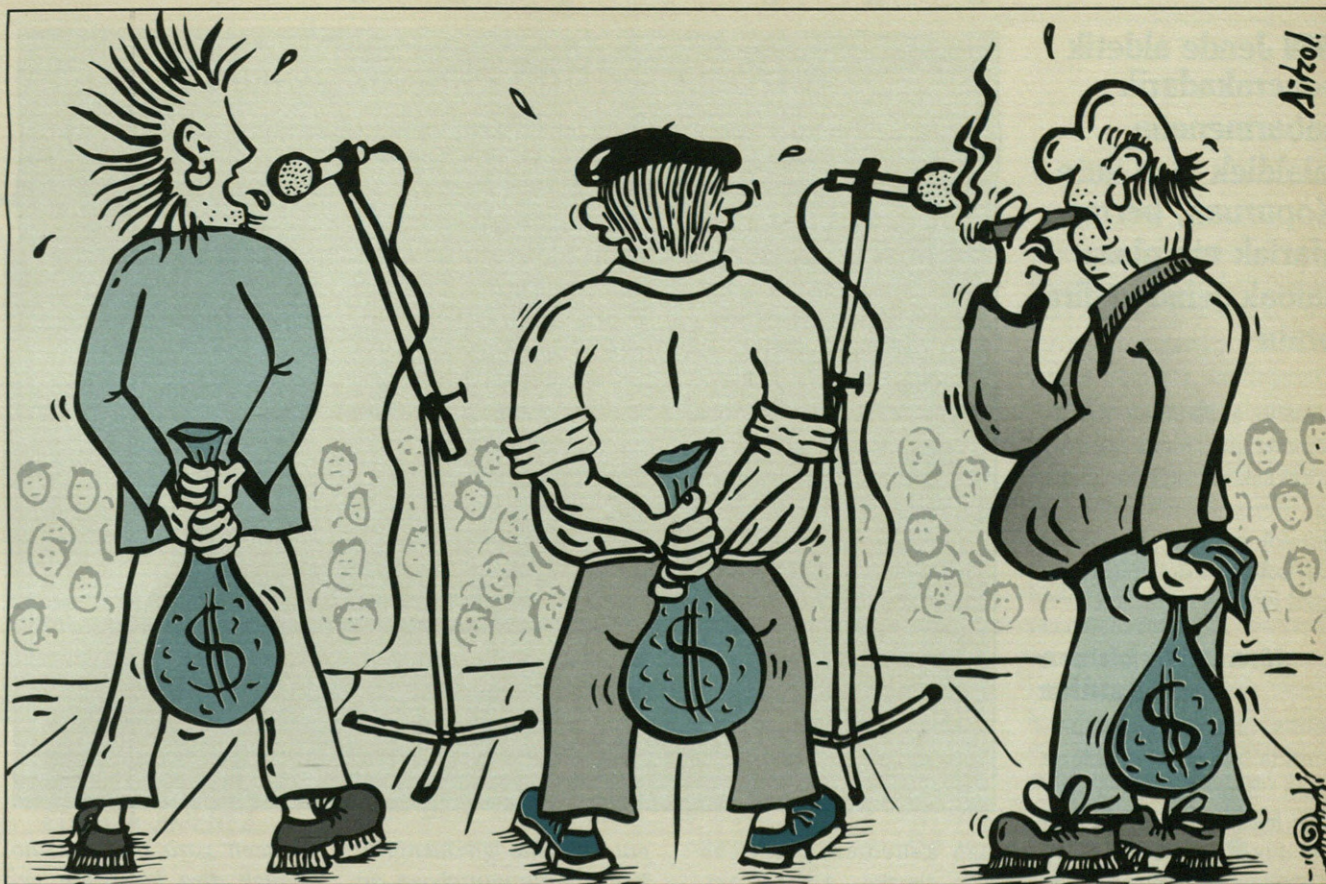

*entzuleen burutik
ezin hori kendu
beste arloen ondoan
jarriko bagendu
ezingo ginatke
borretan gailendu.*

**AITOR
MENDILUZE**

*kanpokoek hartzeko
barrukoei kendu
batzuen bertso gosez
besteak gizendu
bertsolaritza ezin
borrela mantendu
hobe zer den gehiago
jakingo bagendu.*

Bertsolariek hainbat saio musutruk eman behar izaten dituztenez, poltsa ez dela hain lodia diote. (Komikia: Aitzol Goikoetxea)

Bertsozale Elkartek 1994koaz dituen datuen arabera, 1.061 saio egin ziren. Horietatik erdia pasatxo, 579 hain zuzen, Gipuzkoan, 277 Bizkaian, 124 Nafarroan, 55 Araban eta 26 Iparraldean. «Aurtengo aurreikuspenak, nabiko antzekoak» direla esan digute Jon Sarasua eta Sebastian Lizasok.

Aldaketarik handiena saio motan nabaritu dute. Aurtengo plaza libre eta lagunarteko saioak (hauen artean bertso-afari eta bazkariak) ugaritu egin dira eta kontra, jaialdiak urriagoak dira. Hala ere, batetik besterako aldeak murrizak izan ziren orain bi urte. Plaza libreko kopurua eta lagunarteko saioena berdina izan zen. 262 saio zenbatu zituen el-

karteak bata eta besteetan. Jaialdiak, 265 izan ziren.

Orain hiruzpalau urte ez bezala, bertsolariak ez daukete zoko guztietan baina saioen kopuruak ez du aldaketa handirik izan. Horren lekuko dira bertsolari askok aurtengo aurreikusirik dituzten saioen zenbatekoa.

30.000 pezetako soldata saioko

Sebastian Lizasok 140 saiotik gora egin zituen 1995ean. Aurtengo ere, beste hainbeste egingo dituela usate du. Jon Sarasua ere, iazko 80-100 saioetako tartean ibi-

liko da. Iazko marka mantentzea espero du Joxe Agirrek ere; hots, 100 saioetara gerturatzea.

Haien poltsikoak, beraz, ez du aldaketa handirik sumatuko. Saioko jasotzen duten dirua aurrez ezarria dago. Tarifa, bertsolari guztientzat 30.000 pezetakoa da. Egun osorako emanaldi batera joanez gero, 10.000 pezeta garestiago izaten da.

Nolanahi ere, ez da beti diru hori etxeratutakoa: «Antolatzaileek diru nabikorik ez dutelako, diru gutxiagoren truke joan beharreko egunak izaten ditugu.

Tarifa aldatu egiten da baina behera beti, aipatu digu Sebastian Lizasok.

Behera egin du baita ere publikoak eta nabarmen. Hala ere, hau ez da arazo larria bertsolarentzat. Sarasuak, «plaza-saio eta bertso afarietara jende berdina hurbiltzen» dela esan digu. «Negu parteko saioetan nabaritu dugu gehien publikoaren beherakada. Baina hau ez da leku guztietan berdina gertatu. Zenbait herrian, publikoak antzeko ibili gara. Aldatu dena da, Itsasondo bezalako herri batean, lehen frontoia betetzen zen eta orain hori ezinezkoa da. Finean, horrelako herri batean hainbeste jende biltzea ez da arruntena. Ura bere bidera itzuli dela esango nuke»

«Krisiaz baino bertsolaritzaren finkatze prozesu batetaz hitz egin behar dugu»

JON SARASUA

**Jende aldetik
beherakadarik
nabarmenena
jaialdiek jaso dute.
Kopuruan, bertso
afariak eta plaza
saioak gehiago dira
orain**

Agian aldaketarik nabarmenena, presentzia hutseko ekitaldiak desagertu izana da. Bertsolaritza edozein ekitaldi politiko, instituzional, kultural edota jaialditan ageri zen.

**Ura bere bidera
itzulita**

EGUN oraindik orain presentzia nabarmena duen arren, bertsolaritzak dago-kion lekua hartu duela irizten diote hainbatek. Beste zenbaitentzat kalterako da baina Jon Sarasuaren iritziz, «*krisiaz baino, bertsolaritza-zen finkatze prozesuaz bitz egin behar dugu. Prozesu hau saioak mimatzen basteko aprobetxatu behar dugu. Saioetarako leku egokia bilatu, gaiak landu, jendearen harrera lortzeko bideak bilatu... Bertsolaritza zabal batetik eraginkor batera iragan behar dugu.*

Eraldaketa honetan guz-

Erronka berriei ekiteko garaia

Nahiz eta entzule kopuruan beherakada nabarmena izan, saioek orainarteko zenbakiei eutsi diotenez, bertsolarientzat bi dira gaur helburu nagusiak: batetik, Elkar-tearen egoera ekonomikoa hobetzea. Bertsozale Elkar-teak ETBekin akordioa berritzea lortu zuen arren, azken orduko arazoek akordio hau etenarazi zuten. Honek, erabateko eragina eduki du Bertsozale Elkar-teak aurtengo ekitaldirako duen aurrekontuan. Martxan zeuden hainbat egitasmo alde batera utzi behar izan dira. Neurri hauek guztiak urtea

amaitzerako konpontzea espero du, hala ere, Elkar-teak.

Era berean, hedape-nean izango du nonbait eraginik handiena neurri honek. Baina erabaki honek ez du ezerezean utzi-ko Elkar-tearen lana. Azken urteotan indar berezia eman diote dokumentazio zentroari eta ahalegin guz-tiak horri begira dituzte. Haur eta gazteengana iri-teko, hezkuntza sendotzeko asmoa dute. Alor honetan arazorik handienak Nafarroan dituzte, bertako gobernuarekin.

Bestetik, kalitateak du lehentasuna bertsolarien

artean. Batzuentzat hau hobetzen lan handia dagoen arren, beste batzuentzat, dagoenari erre-paratzea baino ez dago kalitatea ikusteko. Iritzi honetakoa da Ainhua Agirreazaldegik: «*Gauza oso onak egiten dira bertso-laritzan. Batzuetan, egindako lanak ez dira nabikoa baloratzen. Azken aldi honetan bertso-jarrietan egin diren saio guztiek erakutsi duten maila ikaragarria izan da.* Hori ere dagoen maila altuaren adierazgarri argia dela esan digu, «*kalitatea beraz ez da arazo larriena.*

tian kaltetuenak gazteak izan litezke. Ainhua Agirreazaldegik lau txapel irabazi zituen joan den urtean eta horrek, zalantzarik gabe, plaza mordoska eman zizkion. Aurten, iazko 25etatik urrun ibiliko da, «*ziurrenik, ez naiz 15 saioetara iritsiko*» dio bergararrak.

Txapelketengatik saio gehixeago izango balira ere, orohar gazteek gutxitzea sumatu dute: «*Nire arrazoiak albo batera utzirik,*

gainontzeko gazteengan, baita punta-puntakoen artean ere, nolabaiteko beherakadatxo nabaritu dut. Norbaitek pairatu badu beherakada, gazteok gara.»

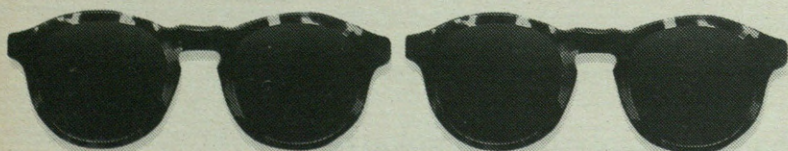
Arazoien bila, badu erantzunik Ainhua Agirreazaldegik bergararrak, «*askotan gazteoi dagokigun lekua kartel handiko saioak ez direnak betetzea da; alegia, beste mugimendu batzuetako jaialdietan parte hartzea; talde txikiagoetan*

ibiltzen gara orohar. Saio hauek dira kopuruan gehien murriztu direnak. Nahiz eta gazteak kaltetuak suertatu, bada talde bat «diskriminazio positibo»-z tratatzen dena. Emakumeak dira hauek. Diren sexukoak direlako, hainbat saioetarako aukeratzen dituzte antolatzaileek. Emakume izate hutsa ez da nahikoa ordea. Kalitatea ere behar da.

JON ABRIL

**EGUZKITARAKO
BETAURREKOAK**

**IKUSTEKO
BETAURREKOAK**

Betaurreko bakar batzuetan den-dena daukazu. Eguzkitarako diseinurik modernoena eta zure ikusmenak behar duen graduazioa. Eta 9.800 pta.n baino ez, montura barne.

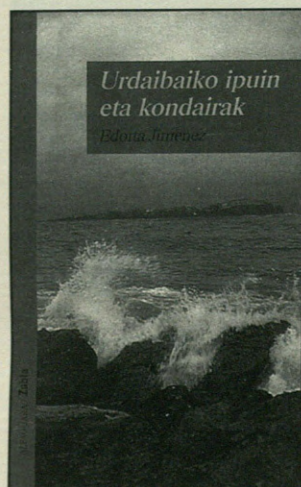
MULTIOPTICASen dena dago zure alde, lehenean asma dezazun. Estatuko Optika Sarek handienaren garantia ere bai.

**9.800 PTA. TIK
AURRERA**

ZINKUNEGI
MULTIOPTICAS
ZERBITZU OPTIKOETAN 1a

Hernani, 4 - DONOSTI

L I B U R U A K

**«URDAIBAIKO IPUIN
ETA KONDAIRAK»
EDORTA JIMENEZ**

ALFAGUARA, 121 or.
Ez da denbora asko Jimenez hizpide izan genuela «Laudanoa eta Sutausta» kaleratu zuela eta. Itsasoari begirik kendu gabe, sei ipuin irakurtzeko aukera eskaini zigun hartan. Mundakako brisak tira egiten du nonbait! Eskuaratean dugun liburuan ere itsasoa gai nagusi da.

Urdaibai dugu kontatzen dizkigun kondairen gertaleku. Parajea ezaguna dutentzat ezustekoak iragartzen dituen liburua eta eza gutzen ez dutentzat jakinmina. Narrazio laburren arloan iaioa, arroka arteko uretara garamatza ●

**«URTEBETETZE ON!
HAPPY BIRTHDAY!»**

IBAIZABAL, 24 or.

Haurrek hizkuntza arrotzak errazago ikas ditzaten ipuin moduan datozen liburuak eskainiz dator Ibaizabal ar-

gitaletxea oraingoan. «Ingelesez irakurtzen dut» bildumak, irudiz goxatutako istorio dibertigarriak ditu oinarri. Mikelen urtebetetze jaian oso pozik dabilta, baina halako batean... puxikek ihes egingo dute. Ondorengoak liburuan irakurri beharko.

Ingelesez eta euskaraz idatzitako daude bilduma honetako liburuak. Irakurketa errazago egiteko asmoz, bestalde, guraso eta ikasleentzat oharrak, hiztegia eta ingelesez ahoskatzeko gida dakartza. Bilduma honetan beste hiru liburu ere baditu Ibaizabalek ●

MIKEL ELORZAREN BEGIETAN

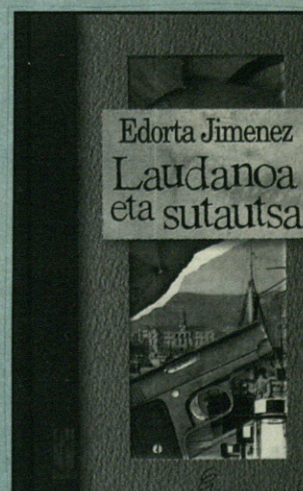
Kostatik datoz, baina ez kostata

Bizkaiko Itsasoaren kresal-usaina darien sei ipuin aurkeztu dizkigu Edorta Jimenezek «Laudanoa eta Sutausta» liburuan. Ez dira itsasoko haizeak jota, ordea, ipuin denak. Lehena, «Akitaniatik datorren berba berria», familiarteko gorrotoan girotutako istorioa da, hiru pertsonaiek osaturiko betiko 'triangeluan', hizkuntza aldetik garai historiko hartako eguratsa lortzeko saio eginda. Julene Azpeitia saria irabazitako ipuina ona, baina bai pertsonaien definizioan eta batez ere giroaren islan biribilagoak iruditu zaizkit liburuiko beste narrazio batzuk: «Epopeiak» eta «Zerutik infernura». Baita «Azken fusila» Edorta Jimenezen eleberriarren oinarritzat, edo luzapentzat har litekeen «Itotakoen arrastoa» ere.

Kostaldekoro giroa, gerra garaiko pasadizoak eta gerrak parte hartu zutenengan, galtzaileengan, landutako zimurak, itsasoen enbatenak baino gogorra goak agian. Arin dabil hor Jimenez. «Ze-

rutik infernura» aipatutako ipuinean ere, maitasunaren izaretan latsa barik oheratuz.

Denetan, ordea, «Laudanoa eta sutausta» ipuina da, biribilena. Aurrekoek gorputzaldi ona uzten diote irakurleari, idazleak jada hartua duen ofizioak irakurlea liburura lotzeko lain badira ipuinak, eta ez da gutxi. Hortik aurrera pasarteetan lortzen da jenialtasuna. Bilbon girotutako ipuin honetan, oster, kalitatea pasarteetan ez baizik ipuin osoan nabaritzen da: egunkari zaharrak maitzen dabilen narratzailea, egunkariaren kontakizuna luzaten duena; kontatzen zaigun istorioaren funtsa, ederki bilbatutako gertakizuna eta irakurleari oso egiazkoak egiten zaizkion giroak. «Manhattan» aurreko ipuin-liburuan batzuetan lortua, batzuetan ihes egiten ziona. Ofizioa goi mailako notekin gainditzen ari den idazle baten maila erakusten du liburuak.

**«LAUDANOA ETA
SUTAUSTA»
EDORTA JIMENEZ
TXALAPARTA.**

**«DONOSTIAKO
JAZZALDIA
LEHENENGO 30
URTEAK»**

DONOSTIAKO
JAZZALDIA, 158 or.
Uztailaren 24tik 28ra bitarte
egingo den aurtengo Do-
nostiako Jazzaldiari begira
kaleratu dute liburu hau.

Donostiakoa Europako jaz-
zaldietan beteranoena da; ez
ditu alferrik bete 30 urte
bertakoak.

Urte horietan guztietan
1.400 musikari baino ge-
hiago igaro dira Donostiako
jaialditik. Azken hamarka-
detako izar handienak tar-
tean. Donostiako Jazzaldia-
ren historia, beraz, jazz ga-
raikidearen parean garatu
da.

Eskuartean dugun libu-
ruan, Jaialdian izandako Es-
painiako jazz, Euskal He-
rrikoa eta Nazioarteko le-
hiaketan parte hartu duten
taldeak sailkatuta datoz.
Horretaz gain, 30 urte haue-
tako kartelak gogoratzeko
modua dugu. Zilarrezko ez-
teiak igarota, berriz ere jazz
doinuak kaleratzeko asmoz
etorriko da uztailaren 24ean.
jaialdia Donostiara ●

**«INARI, LAPONIAKO
LORE»**

JOSEBA OSSA
ALFAGUARA, 122 or.
Laponiako laku sakonena-
ren izen bera du istorio ho-
nen protagonistak: Inari.
Haren arbasoen moduan,
elur-oreinekin eta naturare-

kin harreman estuenean bizi
da. Inari eta bere senideak,
ordea, ez daude arrisku guz-
tietatik libre. Zibilizazio
modernoak haiengana hur-
biltzen hasia da eta bere az-
tarnak utziz dator gainera.
Gaztetxoek aukera pare-
gabea dute etxetik mugitu
gabe urruneko bizimodua
ezagutzeko.

Finlandiara joan zeneko
oroitzapenek izango zuten
zerikusirik istorio honetan.
Euskal Herriko hainbat le-
kutan bizi izan ondoren,
duela hamar urte joan zen
Joseba Ossa Europa iparral-
deko inguru haietara, kul-
tura berriak ezagutzeko as-
moz. 1991n Euskal Herrira
itzuli eta harrezkero itzulpen
lanetan eta liburugintzan di-
hardu zumaiairrak. Hiru
itzulpen-sari irabazi ditu, eta
beste hiru, literatur arloan ●

Argitarapen honen edizioko laguntzaile:

En la edición de esta publicación colabora:

*fundazioa
fundación*

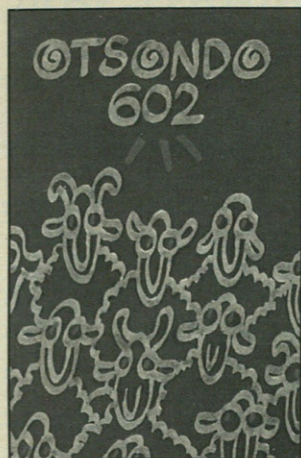

ONDARRU

- ✓ Liburugintzako azken berriak eta euskal diskorik
hoberenak
- ✓ Uztailaren 16tik 21era
- ✓ % 10eko beherapena

BIZI IRAKURRIZ

EUSKADIKO LIBURU AZOKEN BATZORDEA

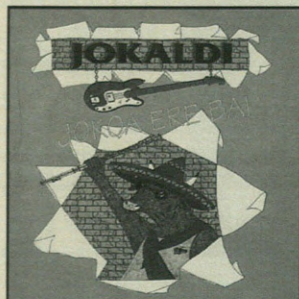

«OTSONDO 602»

OTSONDO 602

ARION-EN GRABATUA

Hona hemen euskal musikak dakarkigun talde izen berria. Pantxo, ahotsean; Mikel gitarra astinduz; Zabalitz, gitarra eta kantu batean ahotsarekin, Aitor 'Jalisko' baxuan eta koruak eta Jaime bateria jo eta koruak eginez. Sei kantuz osatutako maketa oraingo.

«JOKOA ERE BAI»

JOKALDI
ELKAR

Jokorako gonbitea eginez iritsi da Bizkaiko Jokaldi taldea hirugarren CDan ere. Aurrez, muserako bi dei eginak zizkiguten: «Enbido» eta «Pareak bai» diskoekin.

MIKEL ERRAZKINEN BELARRIZ

Dylanek aspertu egiten nau

Kantautoreen fenomenoak aspalditik da ezaguna. Izen ugari gogora genitzazke: Silvio Rodriguez, Aute, Pablo Milanes, James Taylor, Jonny Mitchell edota Bob Dylan, Pedro Guerra, Javier Alvarez edota Rosanaren modukoak, guregandik garaiez hurbilago. Hainbat eta hainbat, beraz.

Euskal Herrian ere ugariak izan dira: Mikel Laboa, Imanol, Urko, Benito Lertxundi, Mikel Markez eta azaldu berri zaigun Elgoibarko mutil bat: Zigor Gazkez.

Zigorren diskoa arretaz entzunda, atzerriko eragina nabarmena da. Jendeak ere horrela dio: «Aiba! Dylan euskalduna»; izan ere, guztiak Dylan gogorarazten baitugu: gitarra jotzeko era, kantuen osaketak eta baita ahotsak ere.

Disko honek Mikel Azpiroz (Lau Behiko ahotsa, gitarra eta teklak) laguntza izan du konponketetan zein piano, gitarra eta Hammond organoa grabatzeko orduan. Juanra Etxaburuarena (Lau Behiko bateria-jolea) perkusioetarako.

Ni, eta hau hasieratik diot, Dylanek aspertu egiten nau. Zigorren kantuak politak dira baina agian errepikagarriak. Agian mesede egingo liokete konponketa zainduagoek; hainbeste instrumentu sartu beharrean, diskoarentzat beste kolore bat bilatuz. Izan ere, orain dela gutxi beste kantautore baten diskoa entzun nuen; gitarra batzu eta pare bat instrumentu gehiagorekin oso emaitza ona lortuz.

Bestalde, asko pozten nau Zigorrek mugitzeko aukerak

«ZIGOR GAZKEZ»

IZ

lortzen joateak; leku ugarietan emanaldiak eskainiz eta diskoa jendearen gustuko eginez. Izan ere, gauza bat da nire iritzia eta bestea jendearena. Pozten nau era berean, IZ disketea disko eta proposamen interesgarrien apustua egiten ari dela ikusteak.

Jokoa ere badutela erakutsiz kaleratu dute hirugarrena. 31 izatea besterik ez ez dute behar.

12 puntu plazetan. Dozena bat urte bete ditu Jokaldik berbenetan. Eta dozena baita ere konpaktoan dakartzkiguten kantuak. Musika estilo

guztien zaleen bila datoz Jokaldikoak disko honetan: boleroak, mexikarrak, rocka, reggaea eta salsa dantzatzeko proposamena eginez. Musika eta umorea uztarri beretik ekarri dituzte. Hitzak, Asier Muniategirenak dira gehienak.

Hontza
LIBURUDENDA

Okendo kalea, 4
Tel. 42 82 89 Faxe: 43 12 56
20 004 DONOSTIA

«Bi eta bat» telesaila izango da 3.93 ekoiztetxeak banatuko duen saiotako bat.

Euskal Telebista salgai

Euskal Telebistak azken urteetan kaleratu dituen hainbat ekoizpenen banaketaz arduratuko da Bilboko 3.93 ekoiztetxea. Duela hilabete inguru hitzarturikoaren arabera 3.93 etxekoek beraien katalogoan «Bi eta bat», «Duplex», «64», «Segoviako ihesa», «Albaniako konkista» moduko lanak izango dituzten atzerriko telebista, nahiz hainbat herri telebistei eskaini ahal izateko.

KOMA edo 3.93 bezala ezaguna den ekoiztetxeak duela hilabete inguru ETBko ekoizpenen banaketaren ardura hartu zuen. Adosturikoaren arabera beste hiru urteetan 3.93 etxeak bere katalogoan ETBko hainbat produktu izango ditu, bai Espainiako autonomietako telebista, Hego Ameriketa nahiz Espainiako beste telebistei saltzeko.

Hemendik aurrera Euskal

Telebistako ekoizpenen banaketaz arduratuko den 3.93 ekoiztetxea, aritua da lehenagotik ere beste etxe batzuen produkzioak banatzen. ETBrekin hitzartu aurretik bazituzten hainbat ekoiztetxeren lanak beraien katalogoan: Irusoin, K2000, Leize, Ibarretxe Anaiak, Nere Pagola, Lotura Films eta atzerriko telebista batzuk besteak beste.

3.93ko katalogoa gizen-

duko duten Euskal Telebistako ekoizpenen artean filmeak, telesaialak eta sukaldaritza saioak topa daitezke beste batzuren artean. Gehienak aski ezagunak dira adibidez: «Segoviako ihesa», «Albaniako konkista», «Duplex», «64», «Bi eta bat», «Goenkale», «Pedro Subijarenaren menua»...

Katalogoa hainbat telebista eta nazioarteko azokatarara aurkeztu dute, 3.93ko

Koldo Anasagastik dioenez: «Espainiako telebistek gauza gutxi erosten dituzte, hauek gebienetan Iparramerikako ekoizpenak erosten baitituzte. Baina beste merkatu txikiagoak ere badira, gutxika-gutxika herri telebista eta kablearen aukera indartuz doa».

Sal-erosketa guztietan produktua gain, prezioa ere ezinbesteko osagaia da. Euskal Telebistak ekoiztutako luzemetrai baten salmenta prezioa 30 eta 50 mila dolar bitartean (4-6 milioi pezeta edo 160-240 mila libera) dagoela aitortzen du Koldo Anasagastik.

Herri telebistentzako prezioetaz hitzegiterakoan, behera egiten dute nabarmen, hauei 10.000 pezeta (400 libera) eskatzen baitzaie orduko. «Herri telebisten elkarteak sortzen dabil-tza eta askotan ez duzu banan banan joan beharrik. Beraz, nahiz eta diru gutxi lortu, askotan denak batera saltzen dira bestelako gastuak aurreztuz». Koma ekoiztetxeak saltzen dutenaren arabera irabazten dute, %25eko komisioa baita Euskal Telebistako ekoizpenak saltzeagatik jasotzen duten ordainsaria.

3.93koak saltzeaz gain ekoizteaz ere arduratzen dira, Koldo Anasagastik dioenez biak zailak. «Haseran telebistetarako lanak ekoiztea errazagoa zen. Baina orain diru gutxi dago, telebista pribatuak sortzean merkatua abuldu egin zen. Dibertsifikatu beharrean ginen eta telebistako banatzaile lanak ere hartu genituen. Ziurrenez Euskal Herriaren telebistako banatzaile bakarrak izango gara».

ARRITXU ZELAIA

Iker Trebiño: «Askotan telebista eta sormena bateraezinak dira»

TXORI BATEK

ESAN DIGU

Karaokea datorren irailean

Irailean ikasturte berria hastarekin batera, «Superbat» saioaren barne karaoke lehiaketa estreinatuko dute.

Beste telebistetan tankerako esperientzia arrakastatsua izan den lehiaketa honetan, taula gainera igoko diren kantariak haurrak izango dira.

Baleukok ekoiztuko duen lehiaketa honetarako aurkezle aproposa aukeratzeko *casting*era aurkeztu zirenen artean besteak beste, Anne Igartiburu, Anuska Lasa, Maixa eta Itziar taldeko Itziar, Iñigo Zubizarreta eta Exkixu taldeko kantaria izan dira.

97 filmeetatik 89 euskaraz

Euskal Telebistan hileroko filme sorta eskaintzen dute, ia ehun inguru, baina hainbatetan kritikatu izan den bezala euskaraz eskaintzen direnak gutxi batzuk dira.

Uztailean guztira eskainiko dituzten euskarazko filmak zortzi izango dira orotara. Aldiz, erderaz eskainirikoak 89 dira.

Hilero antzeko kopurua izan ohi da, eskaintzen direnen arteko %90 inguru erdarazko filmak izan ohi dira.

Gasteizko Bideo Jaialdian, Iker Trebiñok eginikok Su Ta Gar taldearen «Sentimenak jarraituz» bideo klipa atera zen garaile euskarazko bideoen atalean. Baina ez da izan egin duen bakarra, urtean zehar «Iparra»ko errealizatzaile lanean hainbat talderen bideo klipa egin baitu.

Gasteizko Bideo Jaialdiko euskarazko hamar bideo finalistetatik biru zureak izan dira.

Lau bidali nituen, eta hiru finalera pasa ziren. «Iparra» saioan pila bat egin ditugu, baina horietako asko bideo klipak direnik ez nuke esango. Guztira hogeita hamar edo egin ditugu, irabazi duen bideoa hain justu, ez da «Iparra»-rako eginikoa.

Komunikabideek zure lan ausarta eta berritzailea izan dela esan dute.

Ausarta da, baina Su Ta Gar-en planteamendua izan da ausarta, gaia berez nahiko kontuz ibiltzekoa zen, jendea morboan erortzerik ez genuen nahi.

Planteamenduaz gain, irudiak ere ausartak al dira?

Irudien arloan denetarik

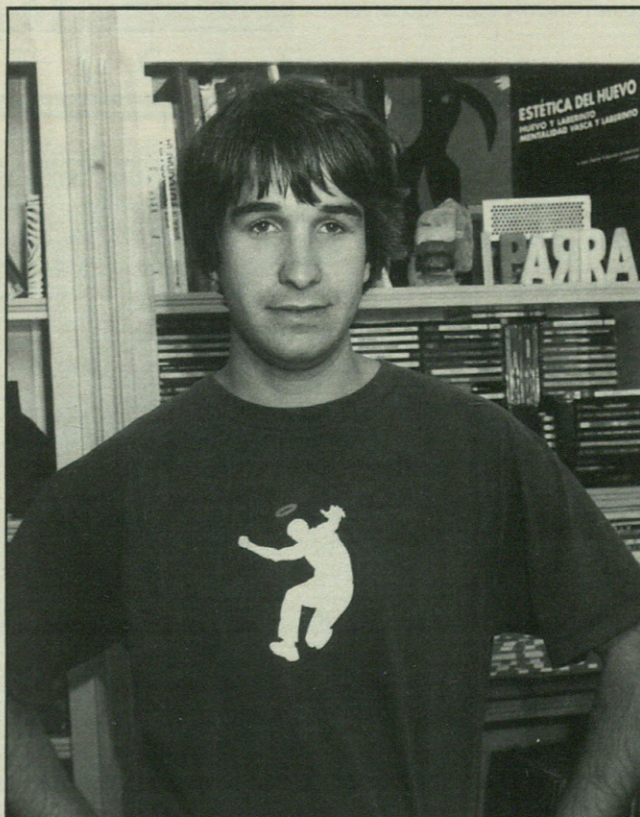
dago, batzuk gogorak dira, eta besteak berriz irrifarreakin daude. Bideoa nahiko estandarra da nire ustez. Gustora nago bideoarekin, ondo egina dago, baina ez da oso pertsonala, zerbait pertsonalagoa egin daiteke, edo gehiago arriskatuz egin daiteke. Ondo bukatua, eta bideo estandar on bat da.

Eguneroko lana eta sormena uztartzeko aukera gutxi egon ohi da.

Egia da, normalean aukera gutxi izaten da horretarako. Baina pozik nago, gutxi gora-behera nik nahi dudana egiteko aukera izan dut. Askotan telebista eta sormena bateraezinak dira. Asteroke lana atera behar duzu, zure aukera neurtu behar duzu. Hoberena neurritz egitea da, bestela txurroak bezala egiten dira askotan. Horren aurkakoa naiz, nire lana zaintzea gustatzen zait.

Zelako panorama dugu euskal bideo klipgintzan?

Betiko kontua da, ez dira egiten dirurik ez dagoelako. Eta ia bideoak eskaintzeko programarik ez dagoenez, askoren ustea bideoa egitea ez duela merezi da. Hala ere, gehiago arriskatu behar dela uste dut. Aurten «Iparra»n egindako bideoak adierazgarri dira.

«Bideoaren planteamendua ausarta izan da». (A: G. Garaialde).

ARRITXU ZELAIA

■ Asteburuan Coppola-ren filmea

«Udako zinea-ren barne, Francis Ford Coppola-ren «Tucker gizona eta bere ametsa» filmea eskainiko dute. Preston Tuckerrek, auto merkea egitea erabaki du. Hartara klase ertaineko amerikarrak erosi dezan. Igandeko «Beste 48 ordu» filmean, poliziak gartzelan dagoen lapurraren laguntza behar du bere lana mantendu ahal izateko. Coppola-ren filmea Larunbata 20, 22:00etan. Bestea, 22:00etan izango da uztailaren 20an.

■ «Aire aire» magazin saio berria asteazkenean

Jose Mari Iriondok eta Ainhoa Goikoetxeak aurkeztuko dute asteroko programa hau. Zazpi atal grabatu dituzte eta ia ordu beteko iraupena izango dute. Saio honetan gai bat hartuko dute ardatz eta horren arabera

girotuko da saioa. Fran Lasuen produkzioan eta Mitxel Gaztanbide gidogintzan izango dira uda parteko programa hauek egingo dituztenak. Beranduago jarraituko izango dute baina ordukoa zuzenean izango da. Asteazkena 24, gaueko 21:55ean.

■ «Hau da marka»n hainbat kuadrilaren arteko

norgehiagoka

Anne Igartiburu eta Klaudio Landa dira saio honen aurkezleak. Bi kuadrila arituko dira lehian eta garaipena lortzeko hainbat froga gairatu beharko dituzte. Aramaio, Mungia, Durango, Eibar, Zarautz, Oñati, Leitza eta Azpeitia bisitatuko ditu saio berri honek eta frontoia izango da lehiaketaren plato nagusia.

■ «Euskal zinemaren ikuspegia» astelehenean

«Euskal zinemaren ikuspegia»k zazpigarren artea gure artean ere hedatzen ahalegindu ziren aurreko euskal aktore eta zinemagileen lanak gogoratzen ditu. Baita Euskal Herriko zinemagintzan joera berriak zabaldu dituzten egungo zinemagileen nondik norakoak ere. Telesailaren helburua, Euskal Herrian eta euskal gaiei buruz egin diren fil-

meak eta hauen inguruko gorabeherak jasotzea da. Artxibategietatik ateratako irudiez gain, telesailen hainbat solasaldi eskainiko dira. Ignacio Coyne nafar zinegileak zinematografoa eta gramofonoa sinkronizatuz 1906an filmatu zuen «La del pañuelo rojo» filme laburra azalduko dute, irudiei soinua eransteko gure artean egin zen lehen esperimentua izan baitzen. Astelehena 22, 00:15ean.

Z A P P I N G

Zarauzko III. Antzerki Topaketaren berri asteazkenean Zarauzko Telebistan

UZTAILAREN 17an, aurreko asteburuan Zarautzen izan zen III. Antzerki Topaketak izango dute tarte Zarautz Telebistan. Asteazkeneko saio honetan, Ivan Bengoetxea kazetariak eta Itziar Iturria kamera eta errealtadoreak, Goloka taldea, L'home xoc, Porpol, Markeliñe, Javier Mañon eta Cachivache taldeak parte hartu zuten topaketaren irudirik garrantzitsuenak aurkeztuko dituzte.

Ostegunean Agustin Ezenarro kazetariak «Eztabaidarako tarte» deituriko saioa pantailaratuko du. Izenburuak argi uzten duen bezala, saioan solasaldiak izango dituzte, Zarauzko eta egunerokotasunari lotuak

diren gaien ingurukoak.

Saio hauek arratsaldeko, 19:15, 20:15 eta 21:15ean izan ohi dira, eta 13:15ean aurreko egunekoaren errepikapena.

Zarauzko Telebista jaso ahal izateko Cabledis enpresak Zarautzen duen kable sarearen bidez jaso daiteke, edota etxebizitzetako telebistako antenak Santa Barbarako errepitidorera begira egon behar du eta emisio orduetan 43. katean sintonizatu behar da.

Eguneroko «Telearaba» albistegia Gasteiz Telebistan

GASTEIZKO telebistak lau hilabete daramatza airean, hori dela eta ez

dute uda parterako programazio berezirik egin. Egurdiko 12:00etan hasten da programazioa eta lehenengo minutuetan «Teletienda» izeneko saioan hainbat produktu jartzen dituzte salgai. Ondoren marrazki bizi-dunen tarte ohi da.

Umeentzako tartearen jarraian telebistako ikusleek euskara ikasteko aukera dute. Ikastaro hauen ondoren Gasteizko eta Arabako berri nagusiak eskaintzen dituzte egurdiko 2:00etatik 2:30etara bitartean «Telearaba» izeneko albistegian.

«Telearaba» amaitzean aurreko egunean emandako saio interesgarriena errepikatu ohi dute, baita albiste saioa ere. Errepikapen saio hauek eta gero, ordubeteko magazine bat izaten dute. Gau aldera filme batek hartzen du lekua.

Gosaritik bazkariraino «Udaro Enea»ko ostatuan

Euskadi Irratiak uztailaren 1ean udako saio berriak jarri zituen martxan. Saio berri hauetako bat da «Udaro Enea». Irratsaioak irauten duen hiru orduetan, hainbat gauza aurki daitezke, eta besteak beste irrati nobela entzuteko aukera ere izango dute entzuleek.

«UDARO Enea»k betetzen ditu uda partean Euskadi Irratiko goizak, 9:00etatik eguerdiko 12:00ak bitartean. Uztailaren 22an saioa ordubete atzeratuko da, goizeko 10:00etan hasiko da. Ana Isabel Anitua saioko arduradunak dioenez, «*lehen ordu borretan gosari legea egiten dugu, gonbidatuak ekartzen ditugu. Goizero gai bat jorratzen dugu, egunerokotasunetik gertuko gaia edo gizarte gaia izan obi da gehinetan.*»

Ostatu batean dago girotua saioa, eta bertaratzen diren bezeroak dira gonbidatuak. «*Ostatuko gauza bakoitza leku jakin batean egiten dugu, adibidez gosaria jangelan, efemerideak liburutegian egiten dira, eta agurrak eta mezuak barrega gelan jasotzen ditugu.*» Horrez gain, egunero kolaboratzaile baten laguntza daukate, honela astelehenero belar-dendan mediku baten bisita izaten dute eta asteartetan Joseba Lamaria-

Ana Isabel Anitua eta Esther Aizpurua arduratzen dira «Udaro Enea» ostatuko gora beheretaz. (Argazkia: Alberto Elozegi).

no sukaldariarekin jakiak prestatzen dituzte. Saioan zehar amona Estefaniren laguntza izaten dute, honek bere pasadizoak kontatzen ditu.

Saioaren azkeneko tartean «Maite maite maitia» irrati nobela entzuteko aukera eskaintzen dute. «*Aurten ez dugu jaietara horren-*

beste jo. Udako programetan gai arinak soilik jorratzen direla dirudi, baina ez da horrela. Saioko lehen orduan tertuliaren garaian, gai serioak arinagoekin tartekatzen saiatzen gara. Aniztasuna da nagusi goizeko saio honetan.»

NAGORE GOIBURU

B A G A K

Antzuolako jaiak Arrate irratian

Antzuolako jaiak direla eta, goizeko 11:00etatik 12:00etara jaien inguruko berriak gerturatzen saiatuko dira Arrate Irratikoak. Ondoren ohiko programazioarekin jarraituko dute; eguerdiko 12:00etan meza santua izango da.

Arratsaldeko 17:00etan agenda aurkezteaz gain, egunero pertsona bat elkarrizketatuko dute.

Ondoren musika klasi-koari eskainiriko ordua izango da eta jarraian kirolen tarte iritsiko da.

Arratsaldeko 19:00etan errosarioa izango da eta azkenik 20:00etan «Euskal Giroa»-ren txanda izango da.

«Uda Giro» programa Segura Irratian

Uda parterako Segura Irratian «Uda Giro» izeneko saioa dute astelehenetik ostiralera. Goizeko 10:00etatik eguerdiko 13:00etara sukaldaritza, elkarrizketak, eta festen inguruko berriak plazaratuko dituzte.

Alegian ospatuko diren jaietako lekua egingo die, Azti-rikoak ere ez dituzte baztertuko eta jarraipen zabala egingo diete. Arratsaldeetan Iñigo Etxenik aurkezturiko programan musika izango da nagusi. Astelehenetik ostegunera gaueko 9:00etatik 10:00etara umorezko saioa izango dute, Peru eta Maiek hainbat pertsona eta egoera antzeztuko dituzte.

Jon Martija (Herri irratia)

Andoago Bideo eta Zine eskolan tekniko ikasketak egin zituen Jon Martija tolosarrak. Musika mundua gertutik ezagutzen zuen, Window Ventanas musika taldean ari zela-eta, horren arik

Herri Irratian hasi zen lanean. Lehenik musika programa bat zuen baina orain saio hori gidatzeaz gain goizetan magazine saio bat egiteaz ere arduratzen da. «*Gaueko lana gustatzen zait, ordu borretan jendeak beste modu batera entzuten du irrati.*»

Dagoeneko hiru urte daramatza irratian. «*Irratiko urteotan informatiboak ez ditut jorratu, ez dut uste gai izango nintzatekenik.*»

Horrez gain Herri Irratian tekniko lanak ere betetzen ditu Jonek, eta bere saioan ere bera da teknikoa.

AURPEGIA

Eskizofrenia, uste baino hedatuago dagoen gaitza

ARABAKO ospitale psikiatrikoan sendagileen buru bezala aritzen den Txus Ezkurra psikiatrak esan zuenez, eskizofrenia da gaur egungo psikiatriak duen erronka larrienetako bat, grabee-na ez esateagatik, populazioaren % 1 gaitz horrek jota baitago.

Duela gutxi burutu dute Gasteizen Psikiatriako IV. Eguneratze-Ikastaroa, eta bertan Espainia, Suitza, Frantzia, AEB eta Brasilgo 300dik gora adituren presentzia izan dugu. Sinposioa mono-

grafikoa izan zen oraingo honetan: kronikotasuna psikiatriaren munduan aukeratu zuten gai nagusi bezala. Batzarrean bildu zirenek gehien eztabai-datu zuten puntu edo gaia eskizofre-niarena izan zen, horixe baita osasuna-ren eremu honetan egin daitekeen diagnostikorik grabeena. Baina Txus Ezkurra berak esan zuenez, «*oraindik ere ez dakigu ongi zergatik gertatzen den, ezta ere gaitz bakarra den edo bat baino gehiago*».

Eskizofreniak oinarri biologikoa du. Hau da, garunaren funtzionamenduan akats edo hutsegiteren bat gertatu ohi da, kanpoko emozioekin inolako zeri-kusirik ez duena. Hori dela eta, eski-zofreniak jotako gaixoak tratamendu farmakologikoa behar du batik bat, nahiz eta familiaren eta gizartearen lagun-tza ere premia handikoak diren gai-xoarentzat.

Beste alde batetik, gaitza kronikoa izan ohi da eta berrerritze ugari izaten ditu gainera. «*Eta hori ez du jendeak inolaz ere onartzen*», dio Ezkurra. «*Oso ongi ulertzen du jendeak diabe-tiko batek bizitza osoan intsulina be-har izatea, baina nekez onartuko du eskizofreniko batekin gauza bera ger-tatzea*». Gaur egungo erronkarik han-diena ondorengo hau da: eskizofrenia-ren tratamendurako efektu edo ondorio sekundario gutxiago dituzten farmako edo botikak lortzea ■

JABIER AGIRRE

Eskizofreniak oinarri biologikoa du. Ondorioz, eskizofreniak jotako gaixoak tratamendu farmakologikoa behar du batik bat, nahiz eta familiaren eta gizartearen laguntza ere premia handikoak diren

L A N D A R E A K

Haize lehorra, azeribuztanaren adiskide

GUREGANDIK bertan ditugunen artean, badira historiaz eta ingurunera moldatuz iraupena egoki moldatzeaz lezio eder askoak eman diezazkiguketen landareak. Hauetako bat toki hezeetan ugaria den *azeribuztana* da.

Garo edo iratzeekin batera izerdia garraiatzeko tutuak garatu zituzten aurreneko landareak izaki, ezagutzen ditugun landare zaharrenetakoak dira, Lehen Aroko landaretza izugarri haren lekuko. Lorerik ez dute eta ugaltzeko ziklo berezi bat osatzen dute. Landare hauetan besteetako haziaren antzeko lana esporek betetzen dute.

Espora hauen bizitza xelebrea da. Espora bera sakabanatzen laguntzeko hegal antzeko lau beso ditu itsatsirik.

Haize lehorrak hegalkak zabaldu arazi eta erraz mugitzen du espora. Hezetasuna dagoen tokiren batetik igarotzean, honek esporaren hegalkak bildu arazten ditu eta lurrera erortzen da.

Esporak, fase sexuala bideratuko duen gorpuztto bat emango du. Hezetasuna nahi eta nahiezkoa izango da, uretan zelula arrak mugitu, emearainoko bidea egin eta nahasketa gauzatzeko. Ugalketa-sistema hau uretako landare primitiboago batzuetatik herdatutakoa da, algetatik alegia.

Euskal Herrian dozena erdi bat azeribuztan bereizi bizi dira, denak *Equisetum* generokoak. Silize eta potasioz gain, sendabelar gisa, erabilpen ugari izateko adinako osagai asko ditu.

Toki batzuetan *eztainu-belarra* izenez deitzen zaio. Silize asko edukitzeak landareari ematen dion lantzasuna, eztainuzko materialak garbitzeko aproposa baitzen, agi denean ■

JAKOBA ERREKONDO

Luzaidetik Aldudeko mugaraino ibilaldia Santiago egunean

Bolant-eguna ihautei garaian ospatzen bada ere, uztailen, Santiago egunean hain zuzen ere, dantza zoragarri eta sotilak ikusteko parada ukanen duzue Luzaideko Bolanteen eskutik. Orobat, dantza hauek guztiak arratsalde partean errepikatuko direnez, Luzaidetik Alduderaingo ibilbidea egiteko astia ere izanen duzue goiz partean.

LUZAIDEK, ibar sakon eta herts batean sartua, ikai gogorrean dagoela ematen du. Zuek zeuek egiaztatuko duzue horrela dela proposatzen dizuegun ibilaldi hau egitera animatzen bazarete. Joan zen asteetakoa bezain ibilaldi luzea ez da izango, baina kontuan hartu beharko duzue Luzaidetik Mehatze mendiraino 900 metroko desnibela gainditu beharko dugula.

Luzaideko hileriraino autoz joan gaitzke, eta behin hilerria iragan ondoren, hurrengo bidegurutzean oinez hasiko gara, goiko errepidetik, baserri bat pasa arte.

Errepidea utzita, basoan sartuko gara eta berehala lepo zabal batera eramane gaituen pista bat topatuko dugu.

Lepo honetatik bertatik Urtaiko ikaiari ekingo diogu. Iparraldeko isurialdetik zeharkatuz, mendi honen eta Mehatze mendi harritsuaren arteko lepora aterako gara.

Aurrean daukagu Mehatze, harripietaren antza duena. Horretatik dator kio nonbait izena, hemendik etxegintzarako harria aiki ateratzen baitzuten.

Harrien artetik, ezkerreko aldetik hain zuzen, Mehatzeko Lepora iritsiko gara, eta mugarrak eta hesia agertuko zaizkigu parez pare. Lepo honetan tumulu eta harrespil batzuk ere badaude, eta hauek ziurtatuko digute aurrehis-

toriatik erabili izan dituztela larre hauek.

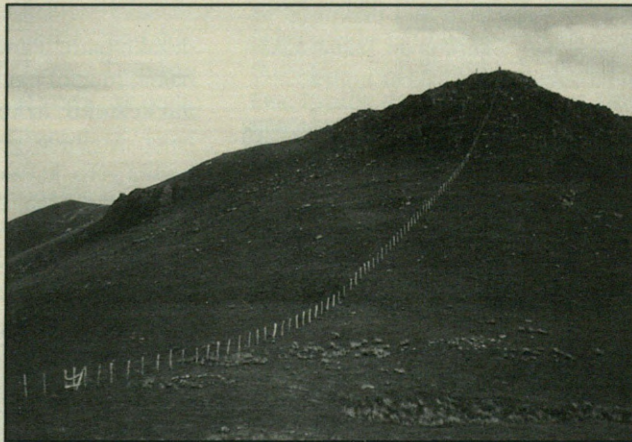
Hesiak eta mugak erdibiturik dagoen Mehatzeko tontorretik, Luzaide eta Aldudeko bailara menperatuko ditugu.

Mehatzeko lehenengo lepora jautsiko gara, eta Argarai mendia basoetatik barrena zeharkatuz, Eunzaroko lepora iritsiko gara.

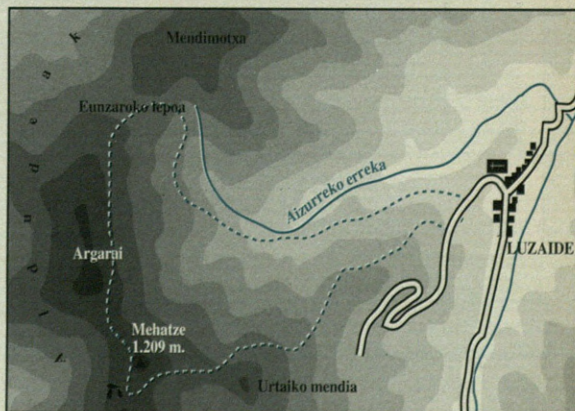
Hemendik eskuineko pista hartuta, Aizurreko erreka jarraituko dugu, haresiek hertsitako larre ederrak zeharkatuz eta basoan barrena. Errepidearekin egingo dugu topo, zubi batek erreka gainditzen zuen lekuan.

Mundrunatutako errepide hau jarraituz, abiapunturaino iritsiko gara, Bolant-egunaren arratsaldeko saioa ikusteko garaiz ■

IÑIGO TXINTXURRETA

Erdialdeko argazkian, Mehatzeko haitza eta lepoa ikus ditzakegu, mugak banaturik. Beste bi argazkietan, berriz, Luzaide herria, ibar sakonean sartuta, eta Luzaide bertako ermita ezaguna.

A N T Z E R K I A

19

• Otxandion antzerkia izango dugu ikusgai, **Bihar txotxongilo taldeak** «Adarbakar urdina» antzezlan aurkeztuko baitu arratsaldeko 17:30ean. Ikuskizun bera Elizondoko plazan ikusi ahal izango dugu hilaren 25ean, ostegunarekin, arratsaldeko 18:00etatik aurrera.

D A N T Z A

19

• Getxoko Kultur Etxeak antolatutako **XII. Nazioarteko Dantza jaialdiaren** barruan, **Toga irlako Dantza Talde Nazionala** eta **Redako dantza taldeak** izango ditugu ikusgai gaur, gaueko 22:00etan hasita. Dantza taldeon helburua da euren herrietako kultur bereizgarriak aurkeztea eta guregana gerturatzea. Biharamunean, berri, ordu berean, **Mongoliako Khuur Magnai** dantza taldea eta **Getxoko Itxartu** izango ditugu protagonista. Algortako Bihotz-Alai enparantzan aurkeztuko dituzte ikuskizunok.

20

• Elgoibarko Udalak eta Haritz Euskal Dantzari Taldeak antolatuta, gau parteko 22:30etik aurrera, Olaizaiga kiroldegian, **X. Nazioarteko Folklore Jaialdia** ikusteko modua izango dugu gaur. Aurtengoan, Elgoibarko **Haritz Euskal Dantzari Tal-**

Euskal Herriko kultur bizitza eta sorkuntza sustatzeko helburuz, duela hilabete batzuk sortutako **Ezkandrai elkarteak Errobiko Jaialdia antolatu du uztailaren 19 eta 20rako**. Itsasuko Errobi ibaiertzean. Lehen ekitaldia, Ateagaitz izeneko gune batera egindako ibilaldia izango da, musikari eta dantzariak lagunduta. Lehenengo kontzertua, ostiralez, 22:00etan hasiko da, eta perkusioak eta ahotsak izanen dira ardatz: txalaparta, Artze anaiak, Huts Hot, Txakun, Saaba, Sobiet eta Maddi Oihenart, Temo... Ostera, Elizaldia gunean egingo den mintzaldi batekin hasiko da larunbata.

Jarraian, piano-jole frankok emanaldia eskainiko dute. Arratsaldez, Urzumara ondokoa ikusi ahaliko dugu: Left for dead artista amerindiarren ikuskizuna, Beñat Axiari, Jean Schwartz, Mixel Etxekopar...

dearekin batera, **Errumaniako Doina Bucurestiului dantza taldea** eta **Taiwaneko Dantza Talde Nazionala** izango ditugu gure artean.

E R A K U S K E T A K

21

• Gasteizko Ur Biltegi Zaharra aretoan, **Carlos Cordoba** artistaren **eskulturak** izan dira erakusgai azken asteotan. Gaurkoa du, baina, azken eguna zabalik erakusketa honek.

I K U S K I Z U N A K

19

• Bilboko Kafe Antzokian, Bilbo Tropikala ekimena dela eta, **«Samba Brasil»** musika eta dantza ikuski-

zuna eskainiko dute gaur. Ikuskizuna gaueko 24:00etan hasiko da. Ikuskizun bera biharamunean errepikatuko dute, leku eta ordu berean.

L E H I A K E T A K

20

• Agoizko Bilakaeta Kultur Taldeak **Fermin de Arteta** **Narratiba Saria** antolatu du. Lehiaketan edonork har dezake parte. Parte hartu nahi duenak, baina, mugitu egin beharko du, **lanak aurkezteko azken eguna gaurkoa** baita. Argibide gehiago gehiago nahi izanez gero, jo ezazue Bilakaeta Kultur Taldearengana (Fco Indurain, 12, 31.430 Agoitz).

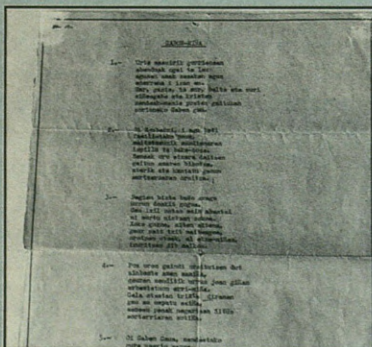
24

• Urtero ohi lege, aurtenera **San Lorenzoko azoka eta lehiaketa** burutuko dira abuztuaren 10ean. Lehiaketa honetan parte hartu nahi duten baserritarrek, **uztailaren 24a baino lehen Getxoko Kultur Etxera** deitu behar dute. Ondoko telefono zenbaki honetara hots egin behar da, beti ere goizeko 08:00etatik 14:00etara bitarte: (94) 491 21 23.

M U S I K A

19

• Baionako VII. Jazz Jaialdia burutuko da gaur hasi eta hilaren 23ra artean Baionako harresietan. Bes-

Aurtengoan zortzigarren aldiz, Jeux Floraux du Pays Basque elkarteak olerki txapelketa

antolatu du. Joan den urtea ezkerroztik, euskarazko sail bat gehitu diote sarietari. Biarritz-Culture elkarteak 1.000 liberako (25.000 pezeta) saria emango dio olerkari onenari. Hiru obra aurkez daitezke, bakoitza orrialde batekoa. Obrak izengoiti batez sinatu behar dira. Beste gutun-azal batean: lanen zerrenda, helbidea eta gutun-azal bat tinbre batekin emandako sari-zerrendaren berri izateko. Lanak bidaltzeko azken eguna uztailaren 20koa (larunbata) da. Lanak ondoko helbidera igorri behar dituzte: Jeux Floraux du Pays Basque—Mme Renée Giraudeau—28 bis rue des Cinq Cantons, 64.600 Angulu.

teak beste, honako taldeon emanaldiez gozatzeko ahalko dugu: gaur 22:00etan, **Maxim Saury Jazz Music**. Bihar, ostera, **Mighty Chariots** taldearen emanaldia entzuteko parada izanen dugu 21:00etatik aurrera, eta jarraian, **Charlie Scott, David Newman eta Bobby Durham**. Igandean, aldiz, **James Morrisonek eta Hot Horn Happenning** taldeak kontzertua eskainiko dute 20:00etan, eta 22:00etan **Carnegie Hall Jazz Band** taldeak. Jaialdiarekin jarraituz, astelehenean, **Alligator All Star Band** taldeak 20:00etan ekingo dio bere emanaldiari, eta 22:00etatik aurrera **Clarence Brown**ek jarraituko dio. Hilaren 23an amaituko da jaialdia, **Jackie Terrasson Trio** taldeak (20:00etan) eta **Hank Jones Triok** (22:00) emanaldiekin.

● **Bilboko Santutxu kalean, Bizkar Hezurra** rock taldeak kontzertua emango du gaueko 22:00etan hasita.

● «Sentimenak jarraituz» diskoa aurkeztu darrai **Su Ta Gar** taldeak plazaz plaza. Gaurkoan, **Barakaldoko pilotalekuan** izango ditugu eibartarrak, gauerditik aurrera. Bihar, berri, Iparralderantz joko dute, ordu berean **Donapaleuko udaletxeko plazan** eskainiko baitute kontzertua.

● **Joxe Ripiauk Donapaleuko Atabala tabernan** kontzertua eskainiko du gaueko 22:00etatik aurrera. Hilaren 25ean, ostera, Zornotzako Merkatu pla-

Komikiaren mendeurrena modu berezian ari gara ospatzen Euskal Herrian: herri herri dabilen **Komikiak 100 izeneko erakusketa** ibiltariarekin hain zuzen ere. **Uztailaren 19tik abuztuaren 4ra bitartean, Amurrioren izango dugu**. Euskal komikiarekiko arreta areagotzea helburutzat duen erakusketa honetan, plantxa orijinalak, biñeta eta banden nahiz orrien erreproduzio handituak aurkeztu dizkigute. Gidoietatik abiatu eta inprimategian sartu artean komiki orri baten prozesua jarraitzeko aukera bikaina ere eskaintzen digu erakusketak. Horrezaz gain, bideoz, hiru marrazkilarien lanak jarraitu ahalko

ditugu, eta baita 40 euskal komikigileren lanak ere. Komikigintzako pertsonaiarik ezagunenak ere ez dira faltako.

zara hurbilduko dira Iñigo Muguruza eta taldekideak (22:30ean).

20 ● **Makean**, herriko festak direla eta, **Exkixu** taldeak kontzertua emango du gaueko 22:00etan. Ondoren, **Aistrikarekin** dantzaldia.

● **Lasarte-Oriako Zulo tabernan**, «Buenavista super punk party» izeneko jaialdiaz gozatzeko modua izanen dugu gaur. Parte hartuko duten taldeak: **Discipulos de Dionisios, Hot Dogs, Teen dogs** eta **Why Not**. Ondoren, punk musikaren inguruan monografiakoa eskainiko dute.

● **Sustraia** taldeak kontzertua eskainiko du **Zuraideko herriko plazan**

22:00etan. Biharamunean, ostera, **Behobiako plazan** izango ditugu lapurtarrak, oraingoan goizaldeko 02:00etan. Hilaren 23an, Iparralderantz joko dute berriro ere, **Uztaritzeko enparantz**an eskainiko baitute emanaldia gaueko 22:00etatik aurrera.

21 ● **Barakaldo Antzokian**, «Africa» izeneko koro, perkusio eta dantza kontzertua emango dute gaur. Donato Goienetxeren zuzendaritzapean aurkeztuko duten kontzertu hau, arratseko 20:00etatik aurrera izango dugu entzungai.

22 ● **Os Diplomáticos do Monte Alto** talde galiziarrek kontzertua eskainiko du gaueko 22:00etatik aurrera Plentziako enparantz.

23 ● **Mongolia eta Taiwaneko musika taldeek** emanaldia izango dugu entzungai gaur Bilboko Kafe Antzokian, 21:00etatik aurrera. Kontzertu hau **Portugaletoko XXII. Nazioarteko Folklore Jaialdiaren** esku-tik iritsiko zaigu.

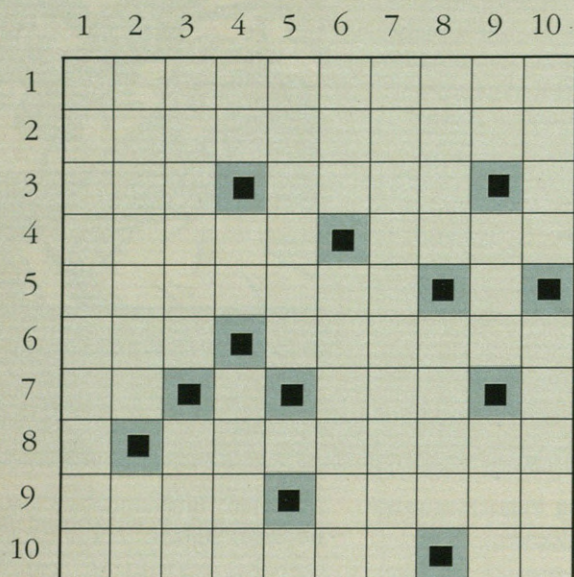
24 ● **Jabier Muguruza Gernikara** gerturatuko da gaur, bertako antzokian kontzertua eskaini asmoz. Gaueko 22:30etik aurrera izango dugu emanaldi honetaz gozatzeko aukera.

Getxokoaren eta Gasteizkoaren ostean, **Donostiako XXXI. Jazz Jaialdiari** heldu zaio txanda orain. Hilaren 24an hasi eta 28ra bitarte iraungo du jaialdiak. Besteak beste, ondoko jazz talde edo kantarien doinuak izango ditugu entzungai: Celia Cruz eta Oscar D'Leon, Hank Jones, Horace Silver, David «Fathead» Newman, Chano Domínguez, David Sanchez Quintet, Joe Henderson, Lester Bowie Brass & Steel, Terence Blanchard, The Blues Note All Stars, Harlem Legacy eta David Murray. Aurten Euskal Herrira inguratu diren jazz musikagile bikainak entzun eta ikusteko azken aukera dugu Donostiako hau.

Denborapasa

Gurutzegrama

EZKER ESKUIN: 1.- Zerbait ospatzeko egiten den ekitaldia. 2.- Trebetasun aparta. 3.- Nafarroako herria eta urtegia. Edari alkoholduna. Bat. 4.- Begininia. Zeramikazko material gogor eta opako. 5.- Laguntzaile. Azkenekoa. 6.- Gauerokoa. Arazoak. 7.- Dago. Kontsonantea. Jatorri atzizkia. Uranioa. 8.- Iodoa. Motzak. 9.- Lege. Ari izan, ihardun. 10.- Kalea. Bizkaiko herria.

GOITIK BEHERA: 1.- Pluralean, norbait omentzeko egiten den jendaurreko ekitaldia. 2.- Sasikumea. Jainko egiptoarra. 3.- Musika trensa. Bizkaieraz, gehiegi. 4.- Artsenikoa. Berrogeita bederatzi. Egun. 5.- Adorea. Boroa. Bokala. 6.- Arnas ezak hil. Hoditxoak. 7.- Zangozako biztanlea. 8.- Uso ar. Barre. 9.- Alfabeto grekoko 13. letra. Gabezia. Sarrera. 10.- Edari alkoholdun. Txori mota.

Kate hitzak

Letra kopuru desberdineko hitzak ageri zaizkizu ondoan. Helburua zera da, eskuineko taula osatzea, puzzlea bailitzan. Pasa ezazu hitz bakoitza dagokion lekura, kontuan harturik hitzok ezker eskuin eta goitik behera joan daitezkeela.

8 letra

Atarikoa
Eremutar
Karratua
Mutikoak

7 letra

Benetan
Biloria
Garabia
Miatuta

4 letra

Akio
Area
Arin
Arku
Aroa
Arra
Balu
Batu
Bira
Eban
Epea
Eper

Ezen
Guti
Iaio
Ilar
Naun
Neba
Otan
Tati
Tutu
Usar
Utik
Zati

2 letra

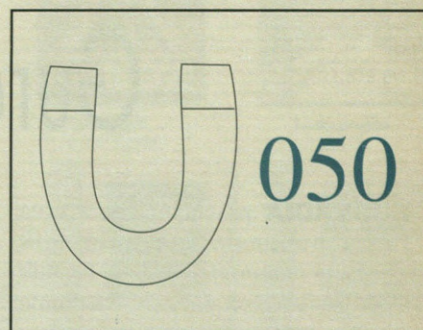
Aa
Ar
EB
IM
Ki
Ni
Ol
Ra

3 letra

LAB
Ler
Usu
Zen

ERANTZUN zenbakidunak bete ondoan, pasa ezazu letra bakoitza dagokion goiko taulako laukira eta grabatuan ageri den herriaren izena, Lapurdiko herri baten izena ageriko zaizu.

—Hieroglifikoa—

Nor izan zen azkena iristen?

1	2	3	4	5	6	7
---	---	---	---	---	---	---

Ardi zaindaria		Txori mota		Albaniako hiriburua		Okela saltzeko lekua		Zuhaitz mota		Likido-masa txikia	
Artega-tasun		501		Hitza grekoa		Josteko tresna		Kontuz!			
						3					
Tiroz josi								Tona			
Ukatzeko		2						Artea			
		50		Baiza				Tantaloa		4	
		Kontso bikoitza		Azkenekoa				Imajina			
Zurgin-degia										Islandia	
Eni						6		Barre			
				Bokala		Garra		Joan hadi!			
Nitrogenoa		Artsenikoa				Errauts					
Baiezta-tzeko		Kasik				Kontso bikoitza					
				Ukapen				Demaren hasieran			
1				Kontso-nantea				Röntgen		7	
Iparaldean berritsuak										5	

Aurreko asteko soluzioak

BESKOITZE

●	A	●	E	●	U	●
A	N	O	R	A	K	A
●	H	●	L	●	E	R
G	O	G	O	R	T	A
●	D	E	R	I	O	●
L	E	R	A	K	●	Z
●	I	N	K	●	B	E
O	T	U	●	L	A	U
●	S	A	I	●	T	R
S	U	●	G	O	S	E
●	A	L	O	R	●	A

Gurutzegrama

EZKER ESKUIN: 1. Zubigileak. 2. Atabalaria.
3. N. Zai. B. An. 4. Piliak. T. 5. Aterman. Ou.
6. Nora. Itatz. 7. Ta. Banatu. 8. Z. Parodiak. 9.
Abila. AL. A. 10. Rio. Urkari.
GOTIK BEHERA: 1. Zantantzar. 2. Ut. Iba.
B. 3. Bazter. Pio. 4. Ibaizabal. 5. Gailu. Arau.
6. Il. Laino. R. 7. Labankadak. 8. Er. S. Ajla. 9.
Aia. Otua. R. 10. Kartzu. Kai.

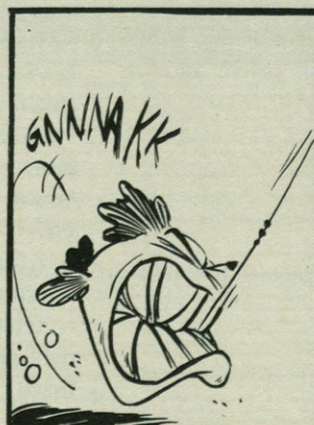
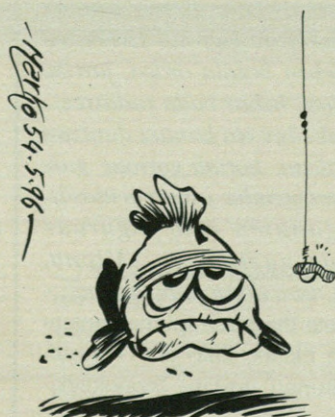
Kate hitzak

Hieroglifikoa:
TUTERA

●	A	I	T	A	●	A	R	E	A	●
O	R	E	A	●	M	●	E	G	I	A
B	I	L	U	Z	I	K	●	A	R	T
U	N	●	P	I	N	T	O	R	E	A
S	●	B	A	B	A	●	R	R	●	L
●	G	I	D	A	●	I	D	I	A	●
B	●	L	A	●	A	S	E	A	●	A
E	N	E	K	O	I	T	Z	●	A	L
G	O	R	●	E	D	U	K	I	N	A
I	R	A	K	●	A	●	O	N	A	K
●	A	K	E	R	●	D	A	K	I	●

ERROBIKO PIRANAKO

Komikia

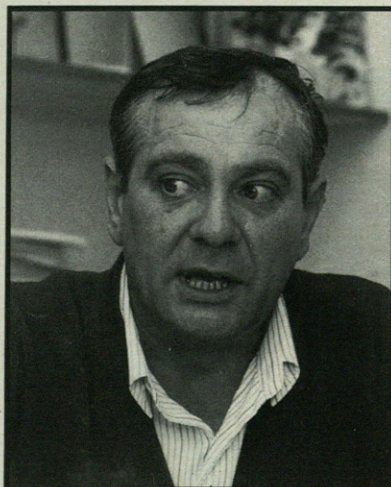

Gure ttikian handixa

EGUERDIA pasatuxea zen kotxea hartu nuenean. Eta Baionatik Urruñara nentorrela, Euskadi Irratitik Egin Irratira pasa nintzen. emakume batek telefonoz kantu bat dedikatu nahi zien «gure gudari bandia izan den Juan Joxe Etxaberi eta preso eta errefuxiatu guztiei». Toma ostia. «Hi, nahi dukan bezala egin ezak artikuloa», Juanjori telefonoz entzun azken hitzek osoki harrapatu ninduten. Autorrutako bazterraren gelditu, eta Amnistiaren Dema... lortuko duguna, Anjeraren ahotsa urrun nuela korapilatzen hasi zitzaidan organismoa. Plakiak jo ninduen. Kieto.

PANTXOA Albiztur lagunaren ahotsaren tinbreaz «zozo beltz bat banuen kaitolan sartua, egun batez neguan hil zen gizajoa; lurpian sartu nuen zelaian xokuan, geroztik aditzen det xoku hartan xoxuan kantua» eta Anjorenak bere txistu liots propioz, Fernandok, Juanmak eta Iñakik kitarra, oboez eta baxoaz egin bertsioak gogoan nituela eta hartaz horniturik autoa martxan eman, eta Harotzenia ostaturantz abiatu nintzen erabakiaren zergatiari erreparatu gabe. Bertan, lehenagotik ezagutu eszena aurkitu nuen:

ETXABETARRAK, mahainaren bueltan. Agurtzane. Eta gero eta maizago gertatzen zaidana - nahiz eta bidean entrenatu gerta ez zedin- orduan ere, zast. Negarra. Zangoak dardar. Lotsa. Gizonak ez omen du egin behar. Haurtzaroan mila aldiz entzuna. Nik, sobra ere, gizonetik gutxi. Izarren ondoan eseri nintzen, bidean prestaturiko gidoitik granorik bete gabe. Gehienetan bezala. Artikulo hau lekuko. Izarren magalean,

JOXE MARI OSTOLAZA

'XALBARDIN'

Aitzolen haur ttikia. Irri errazakoa. Parean, Anaiz. Eta Gregorio. Aldamean, bere plantak salatzen zuen bat: ezagutzen ez nuen Iñaki zenaren semea izaki nonbait. Zenbat erresumin pilatua hain espazio urrian. Ducadosa piztu eta erretzailearen abantaila bakarrenetakoa baliatuz, aulkitik jeiki eta guztiak batera agurtuz anka egin nuen.

ETXEKO bidean, Juanjok kontatutako eskolako kanikaren zigorrarena gogoratu nuen. Pertsonak bortxaz hiltzea modu estandarrean kondentzen duten askok, herri osoak hiltzeari zibilizazioaren berezkotasunari egosten diote. Historia idatzia lekuko. Eta hau topikoa da gainera. Modaz pasea. Sinplekeria. Txapa. Bainan hori, gertatzen da. Etxabetarrak, hemen bortxaz hildako guztiak eta orain bertan hainbeste eta hainbeste nahigabe jasaten duten preso eta errefuxiatuak lekuko. Fameli osoak hautsita. «Nola kanta, nola xirula, nola kanta xoxuak?». Ahots pitzatuz.

«Aitona, esaidazu nora doan zure laguna. Aitona, nondik ezagutzen duzu zure laguna? Zein da bere izena? Non da bere etxea? Zergatikan bizi da beldurrez gure etxean?»

«Orain ez asko gure herria buen guztiz berdea. Gure aiton-amonen herria buen guztiz berdea. Hori tintatu nahirik beldu ziren kanpotik, horizaleek barnetik lagundu zuten gogotik. Horizaleak ugariak ziren eta azkarrak. Mendiz, itsasoz eta airez, armaturik, indarrez sartu etxeetan. Batzuek aldegin gauez, ta besteak preso oraindik bertan.»

«Aitona, nola lagunduko dugu zure laguna? Bere etxera egunaz joan dadin zure laguna? Herriaren berdea, lehen bezala orde, jarriko dugu gauez, behar bada indarrez.»

«Presoak libre eta kantuz dantzan berri berdean, horiak gorrota, gure etxetik bota mendiz, airez eta itsasoz, gure lagunaren etxe inguruan berdezale guztiok...». «Aitona, esaidazu nora doan zure laguna...».

Xenki eta Iharraren ipuina kantatu nahi nien Ekaitz, Eiko eta Gentzari, Juanjo aitonari gustatu litzaiokeela-koan.

Basakabi
Betirako

Laja eta Landakanda
Gure oroitgarri

Andoni Egña
Tximeletak sabelean

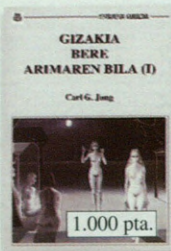
Txakun & Lau Behi
Merke & Ona

Su Ta Gar
Jaiotze Basatia

Txotxongilo
25 Urte

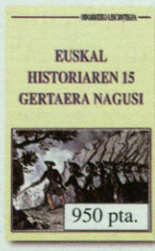
Carl G. Jung
Gizakia bere arimaren bila (I)

Isaac Asimov
Oinarriko ehun galdera zientziari buruz

Elikadura eta Osasuna
Gaiak

Euskal Historiaren 15 Gertaera Nagusi
Gaiak

Gazteak eta Sexualitatea
Gaiak

Sarda Taldea
Pirinotako sumendiak, hartzak, mendigidiak eta beste hamaika istorio

Mixel Aizpurua
Erleen bizitza ezkutua

Harkaitz Cano
Beluna Jazz

Koldo Izagirre
Ez duk erraza, konpail

Itxaro Borda
Bizi nizano munduan

Jon Alonso
Katebegi Galdua

Zenbaki bizidunak
Didaktiker

Euskal Gramatika osoa
Didaktiker

Imanol Murua eta Humberto Unzueta
Suetena Belfasten

Zigor Gazkez

Egan
Meta Eginez

Drindots
Made in Plaza

B E R R I A K

✓ KALEAN baino askoz merkeago
✓ Bidalketa gasturik gabe

* Hauetaz gain, GAIK eta SUSA argitaletxeen, IZ disketearen eta DIDAKTIKER-en katalogoetako titulu ugari ditugu. Eskaguzu zerrenda eta berehala eskuratuko duzu.

ESKARI ORRIA

Izenburua	Prezioa	Aleak	Guztira

Kobratu beharreko kopurua

☐ Transferentzia: Euskadiko Kutxa 3035 - 0036 - 19 - 0360030651 Ondorengo datuekin batera ingresoaren agiriaren kopia bidali behar da.

IZEN - DEITURAK

KALEA

ZBKIA.

SOLAIRUA

ESKUA

TFNOA

HERRIA

POSTA KODEA

HERRIALDEA

HARPIDETZA ZBKIA.

☐ KONTUTIK

SINADURA

TITULARRAREN IZEN ABIZENAK

HARPIDETZA ZBKIA.

BANKU EDO AURREZKI KUTXA

SUKURTSAI HELBIDEA

KONTU KORRONTA/LIBRETA

Entitatea

Sukurtsala

K.D.

Kontu zenbakia

SINADURA

IZ

DISKETXEA

Paseo de los arbustos 2 - 6

20009 DONOSTIA

Tel: 21 90 63 / 21 75 43

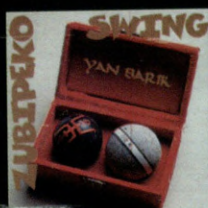
Faxa: 21 93 22

TXIRRI, MIRRI ETA
TXIRIBITON
"Pailazo"

JOSE IÑAZIO ANSOARENA
"Haize Hegoa"

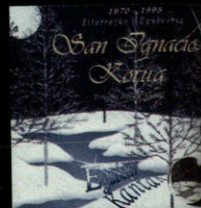
ZUBIPEKO SWING
"Yan Barik"

BITTOR AIAPE
"Gaztea naiz, eta zer!"

AMAIA ZUBIRIA
"Amonaren mengantza"

SAN IGNACIO KORUA
"Eguberri Kantak"

BERRIAK

TXAKUN & LAU BEHI
"Merke & Ona"

DRINDOTS
"Made in Plaza"

ZIGOR GAZKEZ

EGAN
"Meta eginez"

ketxea Disketxea Disketxea Disketxea Disketxea